

REWITALIZACJA GMINY WSCHOWA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt „Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020

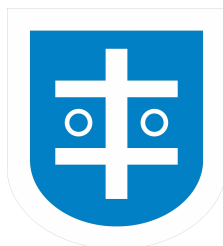
Wschowa, sierpień 2018 roku

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022 został przygotowany przez Zespół badawczy konsorcjum firm 4CS Sp. z o.o. oraz OMR Grupa Badawcza Sławomir Kozieł.

Dokument zrealizowany w ramach projektu pn. „*Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017 - 2022*”. Projekt został dofinansowany w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, zatwierdzonego decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 9 grudnia 2014 roku nr C(2014) 9550, przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Pomoc Techniczna 2014-2020” do wsparcia z Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudniania”.

Zamawiający:

Gmina Wschowa
ul. Rynek 1
67-400 Wschowa

Wykonawca:

4CS Sp. z o.o.
ul. Kazimierza Wielkiego 7/5
65-047 Zielona Góra

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	4
Rozdział II. Mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji	7
Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i opis ludności	22
Rozdział IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	22
Rozdział V. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk	104
Rozdział VI. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy	105
Rozdział VII. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	109
Rozdział VIII. Mechanizmy integrowania działań służących realizacji celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	139
Rozdział IX. System wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji	152
Rozdział X. Ramy finansowe i czasowe realizacji Programu	157
Rozdział XII. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	159
Spis ilustracji	160

Rozdział I. Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022 stanowi wieloletni program działań o charakterze gospodarczym lub społecznym, dotyczący gospodarki przestrzennej i urządzeń technicznych, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę. Podstawą przyjęcia Programu był art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Rozwoju i obowiązującymi od 2 sierpnia 2016 r. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, od 1 stycznia 2024 r. jedyną podstawą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w gminach będzie gminny program rewitalizacji przyjęty uchwałą gminy zgodnie z wymogami wskazanymi w ustawie o rewitalizacji. Z uwagi na przygotowanie Programu na podstawie Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 przyjęto okres obowiązywania Programu do 2022 roku.

Prowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyznaczenie obszaru zdegradowanego, na którym występuje wysoka koncentracja problemów społecznych oraz koncentracja negatywnych wartości przynajmniej jednego z pozostałych uwarunkowań obszarowych. Ze względu na konieczność wskazania obszaru rewitalizacji, przeprowadzono analizę możliwych do podjęcia działań skierowanych na zapewnienie efektywności realizowanego procesu odnowy obszaru.

Na podstawie prowadzonych prac analitycznych wskazany został obszar rewitalizacji zamieszkały przez 4446 osób oraz obejmujący powierzchnię 195,0 ha. Gminę zamieszkuje 21 409 mieszkańców, a powierzchnia obszaru wynosi 19 683,4 ha. Oznacza to, iż obszar rewitalizacji wynosi 1,0%, a zamieszkiwany jest przez 20,8% mieszkańców.

Działania rewitalizacyjne będą realizować cel główny programu, który został określony na podstawie założenia konieczności odnowy najważniejszych potencjałów gminy, które stanowią podstawę do wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej:

Wykorzystanie potencjałów obszaru rewitalizacji poprzez przywrócenie funkcjonalności infrastruktury technicznej oraz zwiększenie aktywności osób wymagających wsparcia

Cel główny będzie realizowany przez dwa cele szczegółowe:

- **Cel szczegółowy 1.** *Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej.*
- **Cel szczegółowy 2.** *Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych.*

W ramach działań rewitalizacyjnych zidentyfikowano projekty rewitalizacyjne pogrupowane w siedem przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia

- 1.1. Odnowa infrastruktury w centrum Wschowy wraz z dostosowaniem jej do pełnienia funkcji deptaku.
- 1.2. Stworzenie miejsc aktywizacji mieszkańców.
- 1.3. Adaptacja zdegradowanych podwórek zlokalizowanych w Centrum Wschowy i Śródmieściu.
- 1.4. Cykliczna organizacja Święta Ulic jako przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji społecznej.
- 1.5. Oczyszczenie oraz adaptacja przestrzeni zielonych zlokalizowanych wokół murów miejskich.
- 1.6. Utworzenie spółdzielni socjalnej wraz z uruchomieniem programu wsparcia przedsiębiorczości lokalnej.
- 1.7. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów fosi.
- 1.8. Budowa punktów oświetleniowych na obszarze działań rewitalizacyjnych.

2. Edukacja sportowo- kulturowa szansą na aktywizację społeczno- zawodową mieszkańców.

- 2.1. Odnowa techniczna basenu wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- 2.2. Wymiana infrastruktury sportowej.
- 2.3. Modernizacja kompleksu boisk sportowych.
- 2.4. Organizowanie cyklicznych działań aktywizacji społeczno- zawodowej.
- 2.5. Zatrudnienie osób wykluczonych do opieki oraz nadzoru nad odnowionymi obiektami.
- 2.6. Dokonanie nasadzeń wokół obiektów sportowych.

3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej.

- 3.1. Adaptacja przestrzeni wokół Komendy Powiatowej PSP na realizowanie działań edukacyjnych.
- 3.2. Odnowa obiektu Komendy Powiatowej PSP wraz z zagospodarowaniem na cele edukacyjne.

4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi.

- 4.1. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego we Wschowie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu.
- 4.2. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza sali sportowej przy ul. Moniuszki we Wschowie.
- 4.3. Zagospodarowanie terenu przy Przedszkolu nr 1 we Wschowie – stworzenie ścieżki edukacyjnej.

5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru.

- 5.1. Adaptacja pomieszczeń zamku na cele rozwoju działalności społeczno- gospodarczej.
- 5.2. Prowadzenie aktywizacji społeczno- gospodarczej w oparciu o historyczne tradycje obiektu.
- 5.3. Prowadzenie działań promocyjnych realizowanych przedsięwzięć aktywizacyjnych.

6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich

- 6.1. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów parku przy ul. Obrońców Warszawy
- 6.2. Świetlica wiejska w Łysinach miejscem aktywizacji społecznej i budowania wspólnoty lokalnej.
- 7.3. Wykorzystanie potencjału miejscowości Wygnańczyce w celu prowadzenia kompleksowej aktywizacji mieszkańców.

Program z uwagi na swój ogólny charakter, nie wyznacza jednocześnie ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w związku z tym uzgodniono odstąpienie od strategicznej oceny na środowisko dla programu.

Obecny program stanowić będzie kontynuację wcześniejszych projektów realizowanych przez Gminę oraz podmioty publiczne działające na terenie Gminy. Umożliwi on również efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na zidentyfikowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Ze względu na silne powiązanie proponowanych działań rewitalizacyjnych z możliwością ubiegania się o finansowanie ze środków unijnych, szczególny nacisk położony został na inwestycje planowane do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020, szczególnie w ramach RPO Lubuskie 2020, działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych. Program ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz innych publicznych) łącząc aspekty społeczne oraz ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe lub kulturowe związane zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem, stosownie do lokalnych uwarunkowań.

Rozdział I. Mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji w proces rewitalizacji

Proces pracy nad programem obejmował szerokie włączenie społeczności lokalnej, która była aktywizowana poprzez wiele mechanizmów dobranych do oczekiwań poszczególnych osób oraz organizacji. Ważnym działaniem było przeprowadzenie szkoleń dla członków Zespołu ds. rewitalizacji, którzy stanowili ciało opiniotawczo- eksperckie w zakresie określania potrzeb występujących na obszarze rewitalizacji, ale również wskazywania projektów, w sposób efektywny zapewniających możliwość eliminacji stwierdzonych deficytów. Ponadto przeprowadzono działania mające na celu uzyskanie informacji o potrzebach poszczególnych mieszkańców, dotyczących procesu rewitalizacji. W tym celu zostały przeprowadzone warsztaty rewitalizacyjne, ale również badania, w których mogły wziąć udział wszystkie zainteresowane osoby. Wszelchonność prowadzonych działań partycypacyjnych pozwoliła na kompleksowe zebranie informacji dotyczących potrzeb mieszkańców.

Szkolenia dla członków Zespołu ds. rewitalizacji

Ważnym ciałem doradczym w ramach prowadzonych działań rewitalizacyjnych był Zespół ds. rewitalizacji, który powołany został zarządzeniem Burmistrza Wschowy i złożony był z osób reprezentujących środowisko interesariuszy procesu rewitalizacji w Gminie. W skład Zespołu weszli przedstawiciele Urzędu Miasta, gminnych jednostek społecznych, służb mundurowych, a także przedstawiciele mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców.

Szkolenia, w których brali udział członkowie Zespołu ds. rewitalizacji miały na celu:

- ✓ Zapoznanie z wiedzą dotyczącą założeń teoretycznych procesu rewitalizacji;
- ✓ Określenia deficytów oraz potencjałów poszczególnych obszarów gminy;
- ✓ Sposobu określania potrzeb mieszkańców;
- ✓ Włączenia społeczności lokalnej w działania aktywizacyjne;
- ✓ Formułowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz projektów;
- ✓ Analizy danych pozyskanych w procesie diagnozy obszaru.

Członkowie Zespołu ds. rewitalizacji wzięli udział w szkoleniach, które składały się z części teoretycznej mającej na celu przekazanie najbardziej wartościowych informacji oraz wiedzy z zakresu rewitalizacji. W ramach projektu zorganizowano 5 szkoleń Zespołu ds. Rewitalizacji, które odbywały

się w Sali Posiedzeń Urzędu Miasta i Gminy Wschowa w terminach: 15.02.2018r., 21.02.2018r., 22.02.2018r., 05.03.2018r. i 16.03.2018r. W szkoleniach brało udział od 4 do 8 osób, będących członkami Zespołu ds. Rewitalizacji. Podczas szkoleń obecne były również osoby spoza grona zespołu, co dodatkowo pozwalało na uzyskanie szerszych informacji o potrzebach rewitalizacyjnych. Szkolenia prowadzone były przez przedstawicieli Wykonawcy odpowiedzialnych za opracowywanie Lokalnego Programu Rewitalizacji. Następnie zespół brał udział w części warsztatowej szkoleń, która służyła wypracowaniu konkretnych rozwiązań, bazujących na wiedzy zdobytej w trakcie części teoretycznej szkolenia. Praca członków Zespołu ds. Rewitalizacji pozwoliła na wypracowanie celów rewitalizacji prowadzonej w Gminie Wschowa. Kluczowe było zapoznanie członków Zespołu z wynikami diagnozy obszaru, a szczególnie ukazanie zasadności wyznaczania obszaru rewitalizacji z wykorzystaniem wskaźników analizowanych w poszczególnych uwarunkowaniach. Członkowie Zespołu dyskutowali nad poszczególnymi wartościami, a także konfrontowali dane liczbowe z własnymi przekonaniem i odnosili do możliwości efektywnego prowadzenia działań aktywizacyjnych mieszkańców, które mogłyby wpłynąć na zniwelowanie deficytów istniejących na obszarze rewitalizacji. Podsumowując realizowane szkolenia dla członków Zespołu ds. rewitalizacji należy podkreślić, iż umożliwiły one wypracowanie założeń projektów, które mogły następnie zostać poddane konsultacjom społecznym. Dodatkowo członkowie zespołu stanowili ciało eksperckie, które mogło zrecenzować pomysły wskazywane przez mieszkańców i podjąć decyzję odnośnie realizacji tych działań, które w najbardziej kompleksowy sposób wpływałyby na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej.

Zdjęcie 1 Szkolenie Zespołu ds. rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 2 Szkolenie Zespołu ds. rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 3 Szkolenie Zespołu ds. rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Badania kwestionariuszowe PAPI

W ramach realizowanego procesu partycypacji społecznej w trakcie opracowywania programu rewitalizacji Gminy Wschowa zrealizowane zostały badania kwestionariuszowe, które umożliwiły określenie potrzeb mieszkańców oraz sposobów na realizację projektów, które w najbardziej efektywny sposób wpływałyby na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z kryzysu. W toku prowadzonych rozmów oraz pytań zadawanych respondentom udało się określić najważniejsze problemy gminy w kontekście uwarunkowań społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno- funkcjonalnych i środowiskowych. Mieszkańcy przed przystąpieniem do odpowiadania na pytania zadawane przez ankietera informowani byli o najważniejszych założeniach procesu rewitalizacji, tak aby mogli w pełni odnieść się do potrzeb istniejących na obszarze rewitalizacji. Badanie zostało przeprowadzone przez profesjonalnych ankierów i zrealizowane na próbie 200 mieszkańców w lutym 2018 roku. Wyniki badania zostały zaprezentowane w części diagnostycznej dokumentu strategicznego.

Badania internetowe CAWI

W celu umożliwienia wyrażenia własnego zdania przez wszystkich mieszkańców, realizowane były badania z wykorzystaniem platformy do prowadzenie badań internetowych. W trakcie odbywających się spotkań z mieszkańcami oraz realizowanych badań kwestionariuszowych promowano możliwość wzięcia udziału w badaniach internetowych. Informacje o niniejszej formie uczestnictwa w wyrażeniu własnego zdania były również publikowane na stronie internetowej Gminy Wschowa. Badania internetowe pozwoliły na dotarcie do szerokiego grona mieszkańców i stanowią uzupełnienie wniosków, które zostały wyrażone w diagnozie.

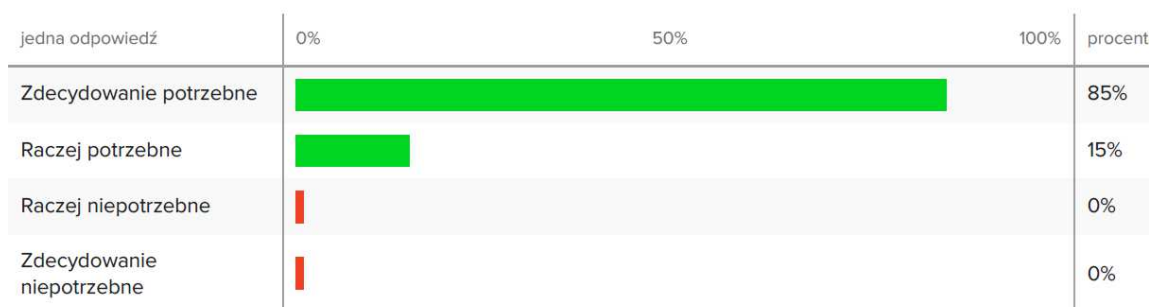
Mieszkańcy biorący udział w badaniach mogli wskazać potrzebę realizowania procesu rewitalizacji na obszarze ich gminy, przy czym rewitalizacja była rozumiana w tym przypadku jako proces ożywienia obszaru, mający na celu likwidację miejsc zaniedbanych. 85% osób podkreśliło, iż niniejsze działanie jest zdecydowanie potrzebne i powinno być w gminie realizowane. W ramach prowadzonych badań skoncentrowano się na dwóch obszarach, a mianowicie infrastrukturalnym oraz społecznym. Ze względu na internetową formę badania, w sformułowanym pytaniu, wybrzmiała kwestia ożywienia obszaru, która nawiązywała do likwidacji miejsc zaniedbanych, jednakże w ramach prowadzonych działań partycypacyjnych, podkreślano rolę oraz charakter rewitalizacji jako procesu odnowy

społecznej obszar. Jednakże należy podkreślić, iż zgodnie z wynikami uzyskanymi w ramach prac badawczych i w odniesieniu do wskazanych kwestii społecznych, mieszkańcy podkreślali przede wszystkim konieczność budowy tożsamości lokalnej oraz aktywizowanie osób wykluczonych i seniorów.

Wykres 1 Ocena potrzeby działań rewitalizacyjnych na podstawie badań CAWI

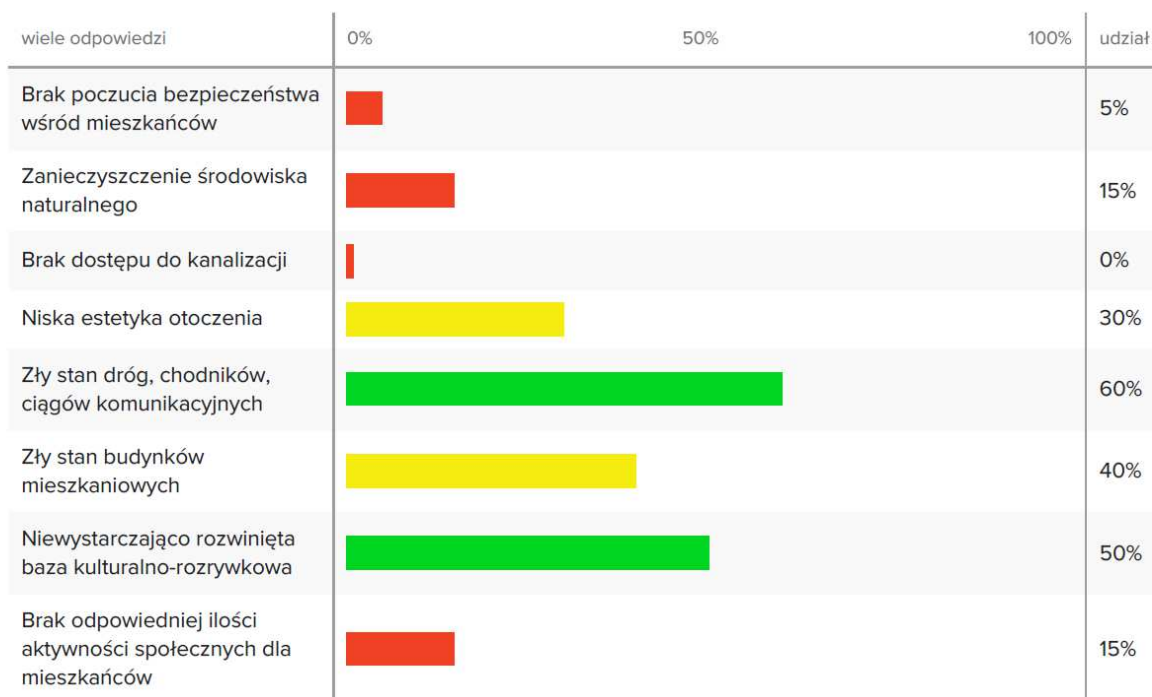
- 1 Biorąc pod uwagę rewitalizację jako proces ożywienia obszaru na terenie gminy, poprzez likwidację miejsc zaniedbanych, proszę o wskazanie na ile niniejsze działania są potrzebne na terenie Gminy Wschowa?

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 2 Problemy występujące na obszarze gminy na podstawie badań CAWI

- 2 Proszę wskazać 2 najważniejsze problemy występujące na terenie Gminy Wschowa:

Źródło: Opracowanie własne

W ramach budowy tożsamości lokalnej, kluczową kwestią dla mieszkańców jest niska estetyka otoczenia, a także niewystarczające wykorzystanie i zagospodarowanie obszarów zielonych. Niniejsze

uwarunkowania są połączone z problemami wskazanymi przez mieszkańców, które występują na obszarze Gminy Wschowa. Poproszono również mieszkańców o wskazanie najważniejszych problemów występujących na obszarze Wschowy, a do negatywnych uwarunkowań zaliczone zostały: zły stan dróg i chodników oraz niewystarczająco rozwinięta baza kulturalno- rozrywkowa. Jednakże dostrzegalny przez mieszkańców jest również zły stan budynków mieszkalnych, a także niska estetyka otoczenia. Podsumowując wyniki badań internetowych należy zauważyć, iż mieszkańcy w znacznym stopniu dostrzegają konieczność odnowy infrastruktury istniejącej na obszarze rewitalizacji, którą jednocześnie uważają za znaczny potencjał obszaru. W wypowiedziach swobodnych, które respondenci mogli zamieścić w ankiecie, wskazywano bardzo często, iż Wschowianie nie są zadowoleni z zamieszkania w mieście, a także nie angażują się w sprawy lokalne. Brakuje działań mających na celu budowanie współodpowiedzialności za swoje miejsce zamieszkania, a bez aktywnego włączania mieszkańców nie będzie możliwe ich pełne zaangażowanie na rzecz zamieszkiwanego obszaru. Ze względu na brak aktywności, młodzi mieszkańcy Wschowy rozważają opuszczenie rodzinnej miejscowości, co wpływa na postępowanie procesu degradacji obszaru. Podsumowując wyniki badań internetowych, zauważalne jest przekonanie mieszkańców o konieczności realizowania aktywnych form przeciwdziałania deficytom istniejącym na obszarze rewitalizacji.

Partycypacyjne formy zbierania informacji

Nadrzędnym celem prowadzonych działań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji było aktywne włączenie bezpośrednich interesariuszy w proces konsultacji społecznych dotyczących deficytów oraz potencjałów obszaru, a także możliwych do podjęcia działań umożliwiających przeciwdziałanie narastaniu niekorzystnych zjawisk w obszarze uwarunkowań społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno- funkcjonalnych oraz środowiskowych. W ramach partycypacyjnych form zbierania informacji zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

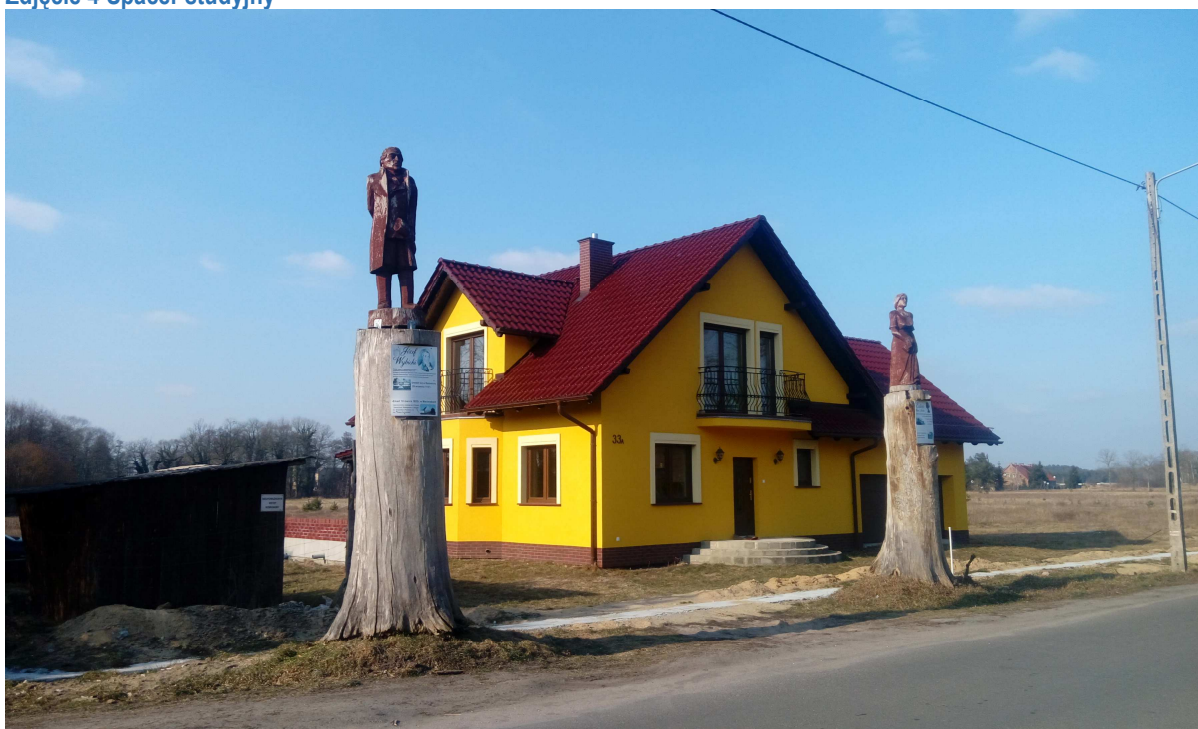
- ✓ Warsztaty rewitalizacyjne (21.02.2018r., 22.02.2018r., 23.02.2018r. Dodatkowo Wykonawca zorganizował dwa warsztaty rewitalizacyjne w dniu 28.02.2018r.);
- ✓ Spacer studyjny (21.02.2018r., 22.02.2018r., 23.02.2018r. 28.02.2018r.);
- ✓ Wywiady pogłębione (5 wywiadów prowadzonych wśród liderów miejscowości gminnych);
- ✓ Szkolenia na rzecz partnerstw (07.03.2018r. (przedsiębiorcy), 08.03.2018r. (instytucje publiczne) oraz 09.03.2018r. (organizacje pozarządowe, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe);
- ✓ Konferencja podsumowująca (16.03.2018r.).

Realizowane działania partycypacyjne miały doprowadzić do szerokiego włączenia interesariuszy procesu rewitalizacji i pozwoliły na uzyskanie kompleksowych informacji w zakresie potrzeb poszczególnych mieszkańców gminy. Ze szczególną uwagą można było przeanalizować materiały wizualne zebrane podczas spacerów studyjnych, które pozwoliły na ukazanie atrakcyjnej zabudowy centrum miasta, która wymaga podjęcia działań umożliwiających jej odnowę. Realizowane wywiady pogłębione z osobami pełniącymi ważne funkcje społeczne pozwoliły skonfrontować dane uzyskiwane w trakcie prowadzonych analiz oraz realizowanego procesu partycypacji. W szczególny sposób umożliwiły kompleksowe odniesienie się do możliwości odnowy obszaru.

Podsumowując należy podkreślić, iż realizowany proces partycypacji społecznej pozwolił na wskazanie kluczowych obszarów wymagających wsparcia, a także umożliwił określenie działań, które powinny zostać podjęte, aby możliwe było osiągnięcie zamierzeń w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji gminy. Należy podkreślić, iż przedsięwzięcia rewitalizacyjne są bezpośrednim odzwierciedleniem pomysłów formułowanych przez interesariuszy rewitalizacji.

Zdjęcie 4 Spacer studyjny

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 5 Spacer studyjny

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 6 Spacer studyjny

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 7 Spacer studyjny

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie ustaleń warsztatów rewitalizacyjnych we Wschowie

W ramach opracowywania LPR dla gminy Wschowa odbyły się spotkania z mieszkańcami miasta Wschowa, obszaru który został w określonej części wyznaczony jest jako obszar zdegradowany. Mieszkańcy żywo dyskutowali na temat własnej miejscowości i ulic zdiagnozowanych jako najbardziej wykluczone społecznie, z uwzględnieniem potencjału istniejącego na ich terenie, jak również zagrożeniami i deficytami, jakie występują na terenie gminy. Realizacja warsztatów pozwoliła na dokładne wskazanie istniejącego potencjału miasta Wschowa. Wśród najważniejszych zalet mieszkańcy wskazali bogatą historię miasta oraz lokalizację miasta na pograniczu Śląska i Wielkopolski. Dodatkowo, to co związane jest z historią Wschowy jest zachowany stary układ przestrzenny miasta i duża ilość starej zabudowy i zabytków. Umieszczenie Wschowy w pobliżu większych ośrodków aglomeracyjnych tj. Leszno i Głogów daje również miastu wielkie możliwości rozwojowe, tym bardziej, że miasto Wschowa leży na drodze łączącej te dwie miejscowości. Wśród potencjału wschowskiego wyróżniono również miejscowości wchodzące w skład gminy, gdzie zamieszkuje duża ilość rolników i gospodarzy. Rolnictwo w gminie jest na wysokim poziomie. Dużym atutem rynku wschowskiego jest droga krajowa nr 12, która przebiega w pobliżu miasta. Warto podkreślić, że Wschowa to typowe miasto historyczne, z licznymi zabudowaniami historycznymi i bogatą tradycją. Jest to największy walor turystyczny miasta, jednakże niewykorzystany w pełni. Podczas warsztatów mieszkańcy jasno określili, iż ten potencjał nie jest wykorzystywany. Brak jest jasnej informacji i promocji miasta pod kątem ciekawych zabytków. Oprócz Kościoła Franciszkańskiego i lapidarium istnieją we Wschowie i jej pobliżu ciekawe dziewiętnastowieczne i

wcześniejsze zabudowy. W miejscowościach takich jak Lgiń, Dębowa Łęka czy Osowa Sień znajdują się przepiękne pałace z kompleksami zielonymi wokół. Stanowią one cenne zaplecze gminy i samych miejscowości.

Oprócz braku wyeksponowania turystyki na pierwszym miejscu mieszkańcy zauważają inne problemy społeczne miasta i gminy. Po upadku dużych zakładów przemysłowych tj. cukrownia, mleczarnia czy zakład meblarski zauważa się duże bezrobocie i migracje osób młodych. Widoczny jest brak poczucia patriotyzmu lokalnego, co niewątpliwie przekłada się na inne sfery życia, m.in. gospodarcze. Mieszkańcy nie widzą potrzeby spędzania wlanego czasu we Wschowie, uzasadniając to brakiem odpowiednich miejsc do spędzania wolnego czasu. Brak jest we Wschowie placów zabaw, miejsc gdzie dzieci i młodzież mogłyby miło spędzać czas. Rynek gastronomiczny praktycznie nie istnieje, brak jest kawiarni, czy restauracji. Dlatego młodzi ludzie najczęściej niedzielne popołudnia spędzają w Lesznie czy Głogowie, albo wyjeżdżają jeszcze dalej tj. do Zielonej Góry lub Poznania. To powoduje, że wspierane są sąsiednie regiony i ich kasa zasilana się ze wschowskich portfeli. Rozwój i wspieranie wschowskich przedsiębiorców gastronomiczno-usługowych nie przyciąga, ani nie zachęca do pozostawiania mieszkańców na lokalnym rynku. Cała taka sytuacja przekłada się na brak poczucia właśnie patriotyzmu lokalnego oraz zaangażowania w sprawy lokalnych problemów. Wschowa posiada wiele miejsc, które odpowiednio zagospodarowane spowodowałyby większą potrzebę wspierania lokalnego rynku. Podczas warsztatów zauważono również inne problemy, z którymi boryka się gmina. Należą do nich przede wszystkim brak komunikacji miejskiej oraz brak pomysłu na wspieranie lokalnych przedsiębiorców.

Dodatkowo wśród mieszkańców wywołuje niepokój niekorzystna sytuacja społeczna na terenie Starego Miasta. Jest ono w przeważającej mierze zamieszkiwane przez tzw. margines społeczny oraz brak jest przedsiębiorców na rynku. Centrum miasta umiera, nie widzi się żadnych perspektyw rozwojowych, a życie miejskie przeniosło się do Śródmieścia. Jest to sytuacja zatrważająca, gdyż w innych miastach to właśnie rynek jest kolebką rozwoju całego miasta. We Wschowie zauważa się sytuację bardzo niekorzystną pod kątem rozwoju kulturalnego w centralnej części miasta, a jak zauważają sami mieszkańcy potencjał i pomysły są i to bardzo ciekawe do ponownego ożywienia Starego Miasta.

Podsumowanie ustaleń warsztatów rewitalizacyjnych w Wygnańcach

Podczas spotkania mieszkańcy dyskutowali o własnych potencjałach i potrzebach. Do potencjałów wsi można zaliczyć: małe jezioro znajdujące się wśród lasów, którego właścicielem jest nadleśnictwo oraz część terenu znajduje się w rękach prywatnych. Niegdyś jezioro pełniło funkcję rekreacyjno-sportową. Stacjonowało tam harcerstwo. Obecnie jezioro jest dzikim kąpieliskiem, bez pomostu (został zdewastowany, a w konsekwencji rozebrany do końca). W lasach otaczających wieś znajdują się liczne ścieżki piesze i rowerowe. Wzgórza Lgińskie są terenem pięknym w krajobrazy i miejscem na aktywne spędzanie czasu wolnego. Wieś posiada salę wiejską, która za sprawą sołtysa działa

prężnie, organizując m.in. zabawy dla dzieci, spotkania towarzyskie, paczki choinkowe i wiele innych. Warto nadmienić, co podkreślali sami mieszkańcy, iż wieś choć mała i z niewielkimi perspektywami rozwojowymi, jest zgrana i potrafią się zorganizować w obliczu różnych inicjatyw. Jak wymieniał sam władarz wsi organizacja wspólnych imprez i inicjatyw nie jest problemem dla nikogo. Korzystając z funduszu sołeckiego oraz niewielkich składek indywidualnych mieszkańcy organizują blisko 15 zabaw rocznie. Dodatkowo potrafią się zjednoczyć we wspólnych pracach na rzecz lokalnej społeczności np. koszenie trawy, naprawa dróg, melioracja rowów itp. Warto podkreślić, iż wieś jest czysta i zadbana. Każde domostwo dba o teren przynależny do ich posesji.

Do innych potencjałów wsi mieszkańcy zaliczyli OSP oraz związane z tym szkolenie młodych ochotników, którzy biorą udział w licznych zawodach. Zaletą również dla rozwoju miejscowości jest prowadząca droga wojewódzka nr 278, która przebiegając przez całą wieś łączy Wschowę ze Sławą. Jednakże wielu mieszkańców upatruje pewne zagrożenia ze strony posiadania tej drogi. W planach władarzy gminy znajdują się działania mające na celu rozebranie starego mostu, który znajduje się za wsią i stworzeniu drogi przejazdnej dla ciężkiego transportu. W chwili obecnej jest on uniemożliwiony ze względu na zbyt niską wysokość mostu. Mieszkańcy obawiają się zwiększonego ruchu i konsekwencji z tego tytułu. Droga we wsi jest wąska, nie ma możliwości zbudowania chodnika choć z jednej strony. Zwiększony ruch spowoduje zwiększenie niebezpieczeństwa dla mieszkańców oraz popękanie murów budynków znajdujących się przy samej drodze. Mieszkańcy chcą nie dopuścić do rozebrania mostu, który stanowi jedyne „zatrzymanie” ciężkiego transportu.

Do innych potrzeb jakie zauważają mieszkańcy należy budowa chodników, na które niestety nie ma odpowiednich warunków. Droga biegnąca przez wieś jest wąska, a budynki mieszkaniowe znajdują się kilkanaście centymetrów od drogi. Brak jest kanalizacji oraz oświetlenia niektórych bocznych uliczek. Wieś nie posiada szkoły, sklepu ani kościoła. Większość mieszkańców dojeżdża do pracy we Wschowie. Dzieci do szkoły podstawowej dojeżdżają do oddalonych o kilka km Łysin. Na terenie wsi funkcjonuje kilka gospodarstw rolnych, wśród nich 3 dość duże, resztę stanowią gospodarstwa małe. W Wygnańcach znajdują się dwa zabytki. Należą do nich stacja kolejowa oraz cmentarz ewangelicki.

Warto podkreślić, iż wśród zagrożeń dla rozwoju wsi jeden z mieszkańców zauważa zapis w Planie zagospodarowania przestrzennego, który ma zawierać zapis o niemożności sprzedaży działek rolnych jako działki budowlane. I jak podkreśla mieszkaniec Wygnańcyc to główne zagrożenie w dniu dzisiejszym z jakim należy się zmierzyć i nie dopuścić do wejścia w życie tego zapisu. To uniemożliwiłoby budowę nowych domów i osiadania się rodzin na terenie wsi. Co w konsekwencji doprowadzi do zamieszkiwania wsi przez osoby w wieku poprodukcyjnym i brak rodzin młodych z dziećmi. To spowoduje brak możliwości rozwojowych samych mieszkańców i ich terenu.

Podsumowanie ustaleń warsztatów rewitalizacyjnych w Łysinach

Podczas spotkania z mieszkańcami, których celem było określenie najistotniejszych problemów społecznych wsi, wskazano, że poważnym problemem wsi i mieszkańców jest brak wspólnego porozumienia i dialogu. Ludność Łysin nie jest zgrana, brak jest podejmowanych wspólnych działań na rzecz ludności lokalnej. Skupiskiem życia kulturalnego jest szkoła (SP w Łysinach), do której dojeżdżają również uczniowie z Wygnańczyc. W szkole jest obecnie ok 80 uczniów. Jednakże jak wskazuje Pani Dyrektor placówki zauważa się brak zaangażowania rodziców w życie szkoły. Rodzice nie interesują się placówką i odnosi się wrażenie, że funkcjonowanie szkoły w ich miejscu zamieszkania nie jest potencjałem wsi. Wśród potrzeb Pani Dyrektor wymieniła jedną najważniejszą – to stworzenie w szkole sali gimnastycznej. Jej pomysłem na utworzenie takiego miejsca jest dostosowanie świetlicy wiejskiej do potrzeb wychowania fizycznego. Uważa, że takie rozwiązanie byłoby najlepszym z punktu widzenia dbania o świetlicę, a dzieci miałyby miejsce do prowadzenia lekcji w-f. Mieszkańcy Łysin do innych potencjałów wsi wymienili również istnienie parafii i własnego kościoła.

W sprawach dotyczących wskazania potrzeb dla rozwoju wsi wymieniono następujące kwestie: zwiększenie integracji wśród mieszkańców, poczucia przynależności społecznej oraz zwiększenie zaangażowania w życie lokalnej społeczności. Dodatkowo z potrzeb infrastrukturalnych wskazano następujące działania: poprawa nawierzchni niektórych dróg we wsi (dalej istnieje nawierzchnia kamienista – kamienie polne), zagospodarowanie przestrzeni pod świetlicą wiejską tj. stworzenie placu zabaw, miejsca do rozrywki i spędzania czasu wolnego (boisko, ognisko itp.)

Mieszkańcy podczas spotkania zwrócili również uwagę na zwiększenie bezpieczeństwa życia mieszkańców poprzez budowę chodników na niektórych odcinkach oraz oświetlenie ich.

Działania promocyjne

Na potrzeby prowadzonych działań partycypacyjnych opracowano materiały informacyjne i promocyjne (plakaty). Wykorzystano również środki komunikacji maksymalizujące uczestnictwo i aktywność mieszkańców: ogłoszenia, artykuły w prasie lokalnej oraz informacje o postępach prac publikowane na stronie internetowej Urzędu Gminy Wschowa: <http://www.wschowa.pl>.

Plakaty informacyjne zawierały informację o realizacji projektu ze środków unijnych i wskazywały daty najważniejszych spotkań z interesariuszami rewitalizacji. Na stronie internetowej zamieszczano aktualne informacje o realizowanych działaniach w ramach pracy nad programem, tak aby wszyscy mieszkańcy mogli zapoznać się z realizowanym procesem i włączyć na każdym etapie prowadzonych działań, aby wyrazić swoje stanowisko w zakresie potrzeb.

Zdjęcie 8 Materiały informacyjno-promocyjne dotyczące projektu

REWITALIZACJA GMINY WSCHOWA

**Urząd Miasta i Gminy we Wschowie zaprasza
wszystkich zainteresowanych na szkolenia dla
partnerstw, które odbędą się w Sali Posiedzeń
Urzędu Miasta i Gminy we Wschowie.**

07.03.2018 g. 11 ⁰⁰	Szkolenie dla przedsiębiorców
08.03.2018 g. 11 ⁰⁰	Szkolenie dla przedstawicieli instytucji publicznych
09.03.2018 g. 11 ⁰⁰	Szkolenie dla przedstawicieli organizacji pozerządowych, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni

REWITALIZACJA (łac. re-vita – przywrócenie do życia, ożywienie) to działanie skupione na ożywieniu zdegradowanych obszarów, którego celem jest znalezienie dla nich nowego zastosowania i doprowadzenie do stanu, w którym obszary zmieniają swoją funkcję.

Rewitalizacja to zmiana na lepsze.

Miasto i Gmina
Wschowa

www.wschowa.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

REWITALIZACJA GMINY WSCHOWA

**Burmistrz Wschowy zaprasza
wszystkich mieszkańców na
konferencję podsumowującą opracowanie
Lokalnego Programu Rewitalizacji
Gminy Wschowa**

**Konferencja odbędzie się
15.03.2018r
w Urzędzie Gminy Wschowa, sala 111**

Miasto i Gmina
Wschowa

www.wschowa.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zdjęcie 9 Materiały informacyjno- promocyjne dotyczące projektu

REWITALIZACJA GMINY WSCHOWA

WEŹ UDZIAŁ W ANKIECIE

INTERNETOWEJ

na stronie
www.wschowa.pl

PAPIEROWEJ

w trakcie wizyty
ankietera w dniach
15-28.02.2018

**Zapraszamy
na warsztaty
rewitalizacyjne**

21.02.2018 godz. 15 ⁰⁰	Sala Wiejska Przyczyna Górna
22.02.2018 godz. 14 ⁰⁰	Sala Posiedzeń Urzędu Miasta i Gminy we Wschowie
22.02.2018 godz. 17 ⁰⁰	Sala Wiejska Łgini
23.02.2018 godz. 14 ⁰⁰	Sala Posiedzeń Urzędu Miasta i Gminy we Wschowie

Miasto i Gmina
Wschowa

www.wschowa.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Społeczności

REWITALIZACJA GMINY WSCHOWA

WEŹ UDZIAŁ W ANKIECIE

INTERNETOWEJ

na stronie
www.wschowa.pl

PAPIEROWEJ

w trakcie wizyty
ankietera w dniach
15-28.02.2018

**Zapraszamy
na warsztaty
rewitalizacyjne**

28.02.2018 godz. 14 ⁰⁰	Sala Wiejska Łysiny
28.02.2018 godz. 17 ⁰⁰	Sala Wiejska Wygnańskie

Miasto i Gmina
Wschowa

www.wschowa.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Społeczności

Środki partycypacyjnego udziału mieszkańców na etapie wdrożenia programu

Spotkania Zespołu ds. rewitalizacji

Planuje się otwarte spotkania dla interesariuszy rewitalizacji z udziałem Zespołu ds. rewitalizacji. Spotkania z udziałem mieszkańców planowane będą w okresach sprawozdawczych obejmujących prezentację rocznych Sprawozdań z realizacji Programu. Podczas spotkań planuje się aktywną dyskusję w celu umożliwienia „odbierania informacji” od mieszkańców. W celu zapewnienia żywej dyskusji i aktywności podczas spotkania planuje się organizację zaproszenia na otwarte spotkanie zespołu ds. rewitalizacji za pośrednictwem sołtysów i tablic informacyjnych szczególnie w terenie wiejskim. Spotkania zorganizowane w takiej formie pozwolą na odebranie informacji zwrotnej od mieszkańców w przedmiocie oceny postępów programu i możliwości modyfikacji zapisów programu.

Prowadzenie badań internetowych mieszkańców gminy i mieszkańców obszaru rewitalizacji

Głównym narzędziem wymiany informacji i komunikacji z mieszkańcami i interesariuszami rewitalizacji będzie dedykowana **zakładka na stronie internetowej Urzędu Gminy poświęcona rewitalizacji**. Poza standardowymi informacjami o bieżącym etapie wdrożenia programu za pośrednictwem strony internetowej prowadzone będą internetowe badania mieszkańców (badania CAWI).

Organizacja okresowych spotkań z interesariuszami rewitalizacji

Planuje się partycypacyjny udział mieszkańców w ewaluacji wdrażania Programu poprzez organizację okresowych spotkań z interesariuszami rewitalizacji. Celem spotkań będzie zebranie i przedyskutowanie poglądów mieszkańców i interesariuszy na temat rezultatów wdrożenia programu rewitalizacji.

Rozdział III. Diagnoza obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i opis ludności

Diagnoza obszaru opisuje najważniejsze kwestie, na które może mieć wpływ realizacja Programu. Ponadto diagnoza wskazuje również na najważniejsze problemy i potrzeby z jednej strony, a z drugiej strony wskazuje na zasoby i potencjał obszaru diagnozowanego. Diagnoza uzasadnia ponadto dobór kluczowych grup docelowych i obszarów interwencji oraz przedstawia wewnętrzną spójność obszaru nie tylko pod względem administracyjnym, ale przede wszystkim historycznym i kulturowym. Opis diagnozy został podzielony na uwarunkowania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne. Analiza stanu istniejącego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została opracowana na podstawie danych dostępnych w bazach GUS oraz danych z OPS, PUP, Policji, itd. lub na podstawie opracowań istniejących w Gminie Wschowa.

Należy podkreślić, że dane dotyczące diagnozy pochodzące z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczą lat 2011 – 2016. Przyjęcie danego okresu analizy jest ważne ze względu na uchwycenie tendencji pewnych zjawisk demograficznych i społecznych. Dane gminne i inne dane opracowane dla poszczególnych uwarunkowań to dane pochodzące z końca 2016 roku i początku 2017 roku, aby na ich podstawie można było wyznaczyć obszary rewitalizacji. Dane odnoszą się do mieszkańców Gminy.

Tak zdefiniowana diagnoza obszaru została poddana konsultacjom z mieszkańcami obszaru rewitalizacji podczas spotkań zrealizowanych w każdym z podobszarów i była przedmiotem pracy Zespołu ds. rewitalizacji.

Wyznaczając obszar rewitalizacji dokonano obliczenia syntetycznego wskaźnika „społecznego” dla poszczególnych jednostek urbanistycznych. Daną referencyjną była średnia dla miejscowości gminnych. W pierwszej kolejności dla badanych jednostek urbanistycznych dokonano analizy pięciu wskaźników odnoszących się do problemów społeczno-gospodarczych gminy, wskazujących na występowanie kryzysu w sferze społecznej tj. poziom bezrobocia, wskaźnik interwencji straży miejskiej, wskaźnik przyznawanych zasiłków, uzależnienie od alkoholu. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny byłby gorszy niż średnia dla gminy zostały potencjalnie uznane za zdegradowane. Na podstawie danych o problemach społeczno-gospodarczych opracowano Index of Multiple Deprivation, czyli syntetyczny wskaźnik degradacji.

W dalszej kolejności dokonano analizy występowania przynajmniej jednego z dodatkowych problemów/wskaźników kryzysowych odnoszących się do, co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na tym etapie pracy dokonano analizy występowania, co najmniej jednego z problemów (tj. poziomu wskaźników

odbiegających od średniej gminy), co pozwoliło na wskazanie obszaru rewitalizacji. Ostatnim elementem stanowiącym o wyznaczeniu danego obszaru rewitalizacji było istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy. Element ten został poddany szczegółowej analizie podczas konsultacji społecznych.

Finalnie, dokonano analizy spełnienia warunków wskazanych w Wytocznych dot. rewitalizacji oraz ustawie o rewitalizacji, warunkujących wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który nie może obejmować łącznie terenów o powierzchni większej niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Analizując liczbę ludności zamieszkującej podobszary, warto wskazać, iż obszar rewitalizacji został określony na ulicach, które uzyskały najwyższą liczbę punktów w skali IMD. Jednakże objął głównie takie obszary, które posiadają największy poziom zdegradowania społecznego, przestrzenno- funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego i gospodarczego.

Informacje ogólne

Gmina Wschowa położona jest w południowo - wschodniej części województwa lubuskiego. Gmina Wschowa zajmuje powierzchnię 19 691 ha, w tym miasto 925 ha. Północna jej część objęta jest krajowym systemem obszarów chronionych, w skład którego wchodzi fragment obszaru chronionego krajobrazu: Obszar Przemęcko –Wschowski, na terenie którego znajduje się Przemęcki Park Krajobrazowy. Park ten powołano dla ochrony niepowtarzalnych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym zespołów leśno – łąkowo – jeziornych, z wieloma gatunkami chronionych i często rzadkich roślin i zwierząt. Granice chronionego krajobrazu na terenie gminy obejmują głównie kompleksy leśne.¹

Potencjał społeczny

Na terenie gminy są zarejestrowane liczne organizacje samorządowe. Poniżej lista uwzględniająca organizacje pod względem tematycznym i prawnym.

Uczniowskie Kluby Sportowe

1. Uczniowski Klub Sportowy „Tajfun” Szkoła Podstawowa Lgiń
2. Uczniowski Klub Sportowy „Olimp Sprawni – Razem”, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. J. Korczaka
3. Uczniowski Klub Sportowy „Dynam” Wschowa
4. Wschowski Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Korona” Wschowa, Wschowa
5. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy ZAHIR VOLLEY Wschowa,
6. Lekkoatletyczny Ludowy Klub Sportowy Osowa Sień, Wschowa
7. Stowarzyszenie Klub Jeździecki „Tradycja”, 400 Wschowa
8. Wschowsko – Sławskie Towarzystwo Koszykówki, Wschowa

¹ <http://www.wschowa.pl/page/gmina> (data wyświetlenia 20.02.2018)

Stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym

1. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Zarząd Rejonowy we Wschowie, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych. Koło we Wschowie
2. Polski Komitet Pomocy Społecznej Stowarzyszenie Charytatywne Zarząd Miejsko – Gminny we Wschowie,
3. Polski Związek Diabetyków Zarząd Koła we Wschowie,
4. Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy we Wschowie,
5. Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego ZOSP RP we Wschowie,
6. Akcja Katolicka przy Parafii Św. Biskupa we Wschowie,
7. Parafialny Zespół CARITAS przy parafii pw. Św. Jadwigi Królowej, Wschowa,
8. Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA” Oddział Terenowy we Wschowie,
9. Związek Sybiraków, Koło we Wschowie,
10. Polski Związek Niewidomych Koło we Wschowie,
11. Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Wsi „Nasze Dzieci” w Przyczynie Górnej
12. Stowarzyszenie Amazonek Wschowskich,
13. Stowarzyszenie Absolwentów Gimnazjum i Liceum we Wschowie,
14. Stowarzyszenie Wschowa w Europie,
15. Stowarzyszenie „Inicjatywa Samorządowa”, Wschowa,
16. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Gorzowskiej, Zarząd Dekanalny Wschowa,
17. Stowarzyszenie „Nasza Wieś” w Wygnańcach
18. Ludowy Zespół Sportowy „Avia”, Siedlnica
19. Stowarzyszenie „Pacyfistyczna oaza” we Wschowie,
20. Klub Sportowy „Pogoń Wschowa”,
21. Stowarzyszenie Kultury Ziemi Wschowskiej, Wschowa,
22. Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Pomocna Dłoń” Wschowa,
23. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek”, Wschowa,
24. Stowarzyszenie „Nasze Miasto” Wschowa
25. Stowarzyszenie Turystyczne Ziemi Wschowskiej, Wschowa,
26. Wschowskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Podaj Dalej” Wschowa
27. Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych „Twórcze Horyzonty” we Wschowie,
28. Stowarzyszenie Przyjaciół „Jedynki” SP nr 1, Wschowa
29. Wschowski Klub Motorowy, Wschowa
30. Stowarzyszenie Rodziców „Bajkowe Przedszkole nr 1”, Wschowa,
31. Stowarzyszenie Na Rzecz Aktywizacji Wsi „Przy Szkole”, Łysiny 2,
32. Stowarzyszenie „Wieś Bez Barrier”, Dębowa Łęka
33. Stowarzyszenie Huta Pieniacka, Przyczyna Górna
34. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Kulturalnych „FABRYKA KULTURY”, Wschowa
35. Stowarzyszenia Odnowy Samorządu we Wschowie, Wschowa
36. Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji „Nasza Szkoła” we Wschowie, Wschowa
37. Towarzystwo Przyjaciół I Zespołu Szkół im. St. Staszica we Wschowie, Wschowa
38. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi „Nie ma mocnych”, Siedlnica
39. Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kopa Sportowego Wschowa,
40. Stowarzyszenie Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza Jednostka Strzelecka 4047 Wschowa
41. Stowarzyszenie im. Siostry M. Iwony Król we Wschowie, Wschowa
42. Stowarzyszenie Przyjaciół Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia we Wschowie „BIS”
43. Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Autyzmem i Zespołem Aspergera „Bliżej Autyzmu” we Wschowie
44. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi i Regionu „Bliżej Szkoły” Lgini
45. Wschowskie Towarzystwo Strzeleckie im. Batalionu „PARASOL” we Wschowie, Wschowa
46. Stowarzyszenie „Razem Łatwiej”, Wschowa
47. Stowarzyszenie WRAK RACE, Wschowa,
48. Stowarzyszenie CZAS A.R.T. we Wschowie

Stowarzyszenia zwykłe

1. Stowarzyszenie ds. restytucji Powiatu Wschowskiego
2. Stowarzyszenie ds. Renowacji Zboru Poewangelickiego we Wschowie, Wschowa
3. Stowarzyszenie Komitet Założycielski Pamięci Polaków Przybyłych z Kresów Wschodnich, Wschowa
4. Stowarzyszenie „Wschowskie Stowarzyszenie Brydża Sportowego”, Wschowa

Fundacje

1. Fundacja „TĘCZOWE MARZENIA” ul. Sportowa 1, Wschowa
2. Fundacja „ROZWOJU EDUKACJI EKONOMICZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY Wschowa KRS
3. Fundacja „I LOVE ZDROWIE”, Wschowa

Organizacje pożytku publicznego

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek, Wschowa,
2. Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Wielkopolska – ZHP Hufiec Wschowa

Ochotnicze Straże Pożarne zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym

1. OSP – Wschowa,
2. OSP – Siedlnica
3. OSP – Przyczyna Górna
4. OSP – Osowa Sień
5. OSP – Olbrachcice
6. OSP – Łysiny
7. OSP – Lgiń
8. OSP – Konradowo
9. OSP – Kandlewo
10. OSP – Dębowa Łęka
11. OSP – Łysiny-Wygnańczyce,
12. OSP – Hetmanice

Ochotnicze Straże Pożarne stanowią ważny element działań aktywizujących społeczność lokalną. Poprzez swoje działania nie tylko reagują na niebezpieczne sytuacje, ale stwarzają w miarę możliwości również takie sytuacje, kiedy możliwa jest edukacja mieszkańców społeczności na temat bezpieczeństwa fizycznego własnego i bliskich.

Potencjał historyczny i kulturowy

Wschowa to miejsce atrakcyjne historycznie, z walorami, które wykorzystuje się na co dzień w promocji gminy, a także w działaniach lokalnych. Na terenie Gminy Wschowa znajduje się układ średniowieczny, który szczególnie przyciąga turystów i stanowi jednocześnie ogromny potencjał budujący tożsamość lokalną i poczucie przynależności mieszkańców gminy do miejsca zamieszkania. Szczególnie atrakcyjnie historycznie jest Stare Miasto, które przyciąga do Wschowy wielu turystów. Dla wszelkich działań związanych z rozwojem gminy zarówno pod względem społecznym jak i infrastrukturalnym wydaje się być ważne wykorzystanie potencjału historycznego dla poprawienia

wizerunku Gminy Wschowa. Szczególnie zwraca się uwagę na lokalne zabytki, a przede wszystkim na:

Zamek, który powstał na miejscu grodu, był usytuowany na sztucznie usypanym wzgórzu i włączony w system obronny Wschowy. Od strony miasta oddzielała go fosa, nad którą był przerzucony most. Pierwszy (dotychczas znany) jego opis pochodzi z 1616 r. W pierwszej połowie XIX w. Prusacy rozebrali stare budynki i postawili nowe. Urządzono w nich więzienie. Funkcję tę spełniały także w okresie międzywojennym. W 1945 r. Wschowa wróciła w granice Polski. Budynki więzienia zaadaptowano na potrzeby zakładu produkcyjnego. W 1952 r. umieszczono w nich Spółdzielnię Przemysłu Ludowego i Artystycznego (późniejszą Spółdzielnię Dziewiarsko-Odzieżową). Stan ten trwał przez ponad czterdzieści lat, do momentu likwidacji Spółdzielni. Obecnie budynki są własnością prywatną.

Ratusz, który jest siedzibą władz miejskich. Obecny kształt ratusza pochodzi z przeprowadzonej przebudowy z lat 1860 – 1870. Nadano mu kształt eklektyczny. Jest to budynek trzykondygnacyjny, murowany, założony na rzucie prostokąta. Wieża umieszczona jest w narożniku północno-zachodnim. W dolnej części jest kwadratowa, a dwie górne kondygnacje są ośmioboczne. Najwyższa kondygnacja obwiedziona jest galerijką. W narożniku północno-wschodnim ratusza zachowała się na parterze sala nakryta kunsztownym sklepieniem sieciowym z pierwszej połowy XVI w. (sala gotycka). I ją przede wszystkim warto zobaczyć. Zwróćmy także uwagę na herb miasta umieszczony na frontonie ratusza. Przedstawia on scenę koronacji Najświętszej Marii Panny. Poniżej znajduje się podwójny krzyż jagielloński z dwoma pierścieniami. Został on wprowadzony prawdopodobnie w XV w. jako kolejny element herbu Wschowy, a później w ogóle zastąpił skomplikowaną i trudną do przedstawienia scenę koronacji Najświętszej Marii Panny.

Mury obronne, które zostały one wzniesione na planie zbliżonym do koła, jako budulca użyto kamieni i cegieł. Zachowana ich wysokość waha się od 2 do 4 metrów. Budowę pełnych obwarowań rozpoczęto w czasach Kazimierza Wielkiego, a ukończono w XV wieku. Na przestrzeni XVI i XVII wieku były one rozbudowywane i umacniane. Wschowskie obwarowania składały się z trzech części: murów, fosy i wałów ziemnych. Do miasta prowadziły dwie bramy: Polska i Głogowska oraz furty. W XIX wieku mury zostały częściowo rozebrane. Ich najstarsze zachowane fragmenty znajdują się przy dawnym zamku starościńskim. Mury miały między innymi chronić miasto przed najazdami.

Wieża Ciśnień - z początku XX w., znajduje się na obrzeżu Parku Wolsztyńskiego (ul. Wolsztyńska), przy wylocie z miasta w kierunku płn.-zach., na obwodnicę drogi wojewódzkiej nr 305.2 Jest to przykład nowych rozwiązań w architekturze komunalnej. Max Hempel odszedł w tym projekcie od XIX-wiecznego historyzmu i wprowadził rozwiązania charakterystyczne dla modernizmu. Słupowa konstrukcja nośna stanowiąca oparcie dla zbiornika (o pojemności 250 m³) była ówczynie bardzo

² <http://www.wschowa.pl/page/zabytki> (data wyświetlenia 28.02.2018)

nowoczesnym rozwiązaniem. Dominująca w krajobrazie wieża (ok. 36 m) do dnia dzisiejszego spełnia swoją funkcję.³

Istotnym elementem kształtującym tożsamość historyczną Gminy Wschowa jest **Droga Świętego Jakuba**, której fragment przebiega przez teren gminy. „Szlak biegnie od Wincentowa przez Osową Sień, Wschowę, Konradowo do Zamysłowa i stąd w kierunku Głogowa. Wędrówka wschowskim odcinkiem Drogi św. Jakuba przebiega pośród wyjątkowego krajobrazu pogranicza wielkopolsko - śląskiego. Tędy przebiegała prastara droga łącząca południe z północą, Czechy, Łużyce, Śląsk z Wielkopolską. Wędrował nią św. Wojciech, cesarz Otton III, podążali nią królowie, rycerze, handlarze, kupcy, studenci i duchowni. Jej dukt wyznaczają wieże świątyń, przydrożne kapliczki, krzyże drewniane, kamienne o charakterze pokutnym, aleje drzew, piaszczyste trakty wśród pól.”⁴

Ważną częścią potencjału historycznego gminy jest również **Lapidarium Rzeźby Nagrobnej**. Dział Lapidarium Rzeźby Nagrobnej we Wschowie obejmuje obszar trzech historycznych cmentarzy, staromiejskiego cmentarza ewangelickiego założonego w 1609 r., nowego cmentarza ewangelickiego z 1630 r. i cmentarza katolickiego z ok. 1805 r. W marcu 1965 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Zielonej Górze podjął decyzję o wpisaniu do rejestru zabytków kaplicy cmentarnej położonej w części katolickiej, a w styczniu 1972 r. 142 płyt epitafijnych i wolnostojących nagrobków z XVII-XIX w., znajdujących się w najstarszej części nekropoli.

Staromiejski cmentarz ewangelicki we Wschowie jest jednym z najwcześniejszych w Europie przykładów zerwania ze średniowieczną tradycją grzebania zmarłych w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła. W swoim kształcie przestrzennym, którego najistotniejszym komponentem był prostokątny porośnięty zielenią teren ujęty architektonicznym obramieniem w formie otwartych do wnętrza arkad, nawiązywał do wykształconego we Włoszech typu Campo Santo – Świętego Pola. Cmentarz stanowi unikalny w skali kraju zespół dzieł protestanckiej sztuki nagrobnej z XVII, XVIII i XIX w. W liczącym kilkaset zabytkowych stel zbiorze można prześledzić rozwój stylistyczny i typograficzny sztuki kamieniarskiej doby baroku, klasycyzmu i historyzmu.⁵

O jakość i znaczenie wymienionych powyżej miejsc historycznych szczególnie dba Muzeum Ziemi Wschowskiej, które w ramach swoich działań statutowych gromadzi, opracowuje i udostępnia zabytki. Muzeum prowadzi również liczne działania edukacyjne mające na celu przybliżenie mieszkańcom gminy oraz turystom walory historyczne Ziemi Wschowskiej. Muzeum zajmuje się również konserwacją muzealiów, a także prowadzi badania w zakresie dyscyplin objętych zakresem działania muzeum. Ponadto muzeum zajmuje się działalnością wydawniczą.

³ http://www.wschowa.pl/sites/default/files/attachment/wschowa_folder_przewodnik_2016_pl_net.pdf (data wyświetlenia 28.02.2018)

⁴ <https://zw.pl/news/wschowska-droga-sw-jakuba.118087> (data wyświetlenia 28.02.2018)

⁵ <http://muzeum.wschowa.pl/siedziby/lapidarium/> (data wyświetlenia 28.02.2018)

Muzeum wyróżnia się szczególnie dzięki pracy naukowej swoich pracowników, prowadzeniu wykładów, publikacji oraz organizacji i uczestnictwie w licznych konferencjach naukowych poświęconych m.in. walorom historycznym ziemi wschowskiej.⁶

Działania Muzeum stanowią istotny element budowania tożsamości świadomości historycznej wśród mieszkańców. Wydaje się być istotne, aby wspierać aktywność pracowników Muzeum oraz umożliwiać systematyczne dofinansowywanie działań skierowanych na dbałość muzealia oraz prace konserwatorskie, a także promocję i wykorzystanie potencjału jaki daje tkanka historyczna gminy. Istnieje ryzyko, że nie wystarczające dofinansowanie prac nad dbałością o zabytki gminy przyczyni się do powolnego niszczenia ważnych elementów choćby historycznej architektury. Szczególnie zagrożone pod tym względem jest Lapidarium, na które to pracownicy zwracają swoją uwagę.⁷

Potencjał przyrodniczy

Na terenie Gminy Wschowa znajdują się liczne pomniki przyrody, które są atrakcją nie tylko dla mieszkańców, ale również przyciągają uwagę turystów. Ponadto cechą charakterystyczną Ziemi Wschowskiej są parki.

Park Wolsztyński

Park Wolsztyński jest największym parkiem we Wschowie, gdzie mieszkańcy znajdują oazę spokoju. Rośliną, która nadała urok temu miejscu jest bluszcz pospolity. Teren porośnięty bluszczem jest domem wielu gatunków owadów, ptaków. Zapewnia im schronienie, żerowisko. Nieopodal opisanego wcześniej parku znajduje się leśna ścieżka – „**Bluszczowy Szlak**”. Na ścieżce są umieszczone tablice informacyjne, m.in. poświęcona bitwie stoczonej pod Wschową w 1706r. Na Bluszczowym Szlaku znajduje się osiem przystanków edukacyjno – rekreacyjnych z placem zabaw wyposażonym w urządzenia rekreacyjne. Wszystkie przystanki są wyposażone w ławo-stoły, kosze na odpady, tablice leśne, tablice żerdziowe. Na początku trasy jest boisko do siatkówki plażowej.

Przemęcki Park Krajobrazowy

Przemęcki Park Krajobrazowy utworzono w listopadzie 1991r. w celu ochrony i zachowania jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce i Ziemi Lubuskiej. Całkowita powierzchnia parku wynosi 22 344 ha, obejmując swoim zasięgiem, na terenie Wielkopolski gminy: Wijewo, Przemęt, Włoszakowice, Śmigiel, oraz Święciechowę. Część parku, a dokładnie 2 894 ha leży po stronie Gminy Wschowa.⁸

⁶ Sprawozdanie z działalności Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2016 roku

⁷ Sprawozdanie z działalności Muzeum Ziemi Wschowskiej w 2016 roku

⁸ <http://www.wschowa.pl/page/parki-i-pomniki-przyrody> (data wyświetlenia 28.02.2018)

Uwarunkowania społeczne

Jedną z najważniejszych kwestii są uwarunkowania społeczne, ponieważ pomagają w określaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, dlatego w programie skoncentrowana została uwaga na różnych wskaźnikach, które pozwolą na precyzyjne wskazanie terenu wymagającego objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Analizie poddane zostaną dane odzwierciedlające sytuację demograficzną gminy, ale również stan bezrobocia, korzystanie z pomocy opieki społecznej, system edukacji, procesy migracyjne. Ponadto wyznaczone zostaną wskaźniki precyzyjnie obrazujące sytuację istniejącą w poszczególnych częściach gminy.

Dodatkowo analizie zostały poddane dane dotyczące bezrobocia w Gminie Wschowa z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w porównaniu z danymi Powiatu Wschowskiego oraz dane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy, które również uwzględniają dane Gminy w kontekście danych powiatowych. Ważne jest ukazanie tych danych głównie dlatego, że sytuacja bezrobocia mieszkańców Gminy wpływa na ich funkcjonowanie społeczne, ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jednocześnie może to być wskaźnikiem dla działań rewitalizacyjnych, które należy uruchomić w zakresie np. uwarunkowań gospodarczych i technicznych.

Demografia

Analizując strukturę demograficzną Gminy Wschowa możemy zauważyć, że z roku na rok w niewielkim stopniu maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to tendencja ogólnopolska. Jednakże w Gminie nie jest to liczba, która mogłaby niepokoić obecnie. Zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a to z kolei generuje potrzeby związane z zapewnieniem seniorom odpowiedniej opieki, aktywizacji społecznej, form spędzania wolnego czasu. Należy pamiętać o tym, że oprócz opieki medycznej seniorzy potrzebują dla swojego ogólnego dobrostanu posiadać poczucie kontroli nad otaczającą ich rzeczywistością, co można im zapewnić poprzez angażowanie ich w wielorakie działania również na rzecz ich samych, a także na rzecz Gminy jako formy rozwoju społeczności lokalnej. W przypadku Gminy Wschowa warto również zauważyć, że liczba osób w wieku produkcyjnym zmienia się na przestrzeni lat.

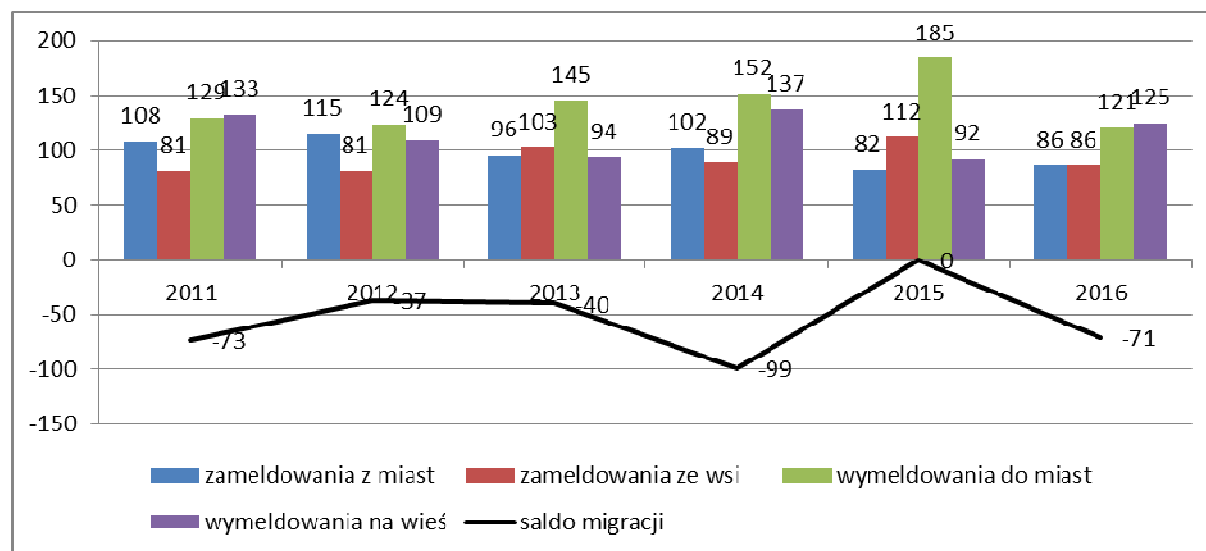
Tabela 1 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Wschowa

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2011	21 734	19,89	4 352	64,63	14 047	15,34	3 335
2012	21 703	19,61	4 256	64,27	13 950	16,11	3 497
2013	21 688	19,32	4 192	63,87	13 853	16,79	3 643
2014	21 676	19,06	4 132	63,51	13 767	17,42	3 777
2015	21 579	19,01	4 102	63,01	13 597	17,98	3 880
2016	21 496	18,99	4 084	62,42	13 418	18,58	3 994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza danych dotyczących salda migracji w Gminie Wschowa wskazuje na odpływ mieszkańców do miast na przestrzeni lat, oprócz ostatniego analizowanego roku. Należy kreować dobre warunki dla rozwoju mieszkańców gminy nie tylko pod względem społecznym, ale również pod względem gospodarczym (np. stwarzanie możliwości inwestowania w gminie, a tym samym tworzeniem miejsc pracy) a także technicznym (np. poprawa dróg, odpowiednie oświetlenie, chodniki). Ponadto ważne jest, aby zadbać o walory historyczne jakimi niewątpliwie charakteryzuje się Gmina Wschowa, co być może w przyszłości zwiększy zainteresowanie przyszłych mieszkańców.

Wykres 3 Zameldowania i wymeldowania oraz saldo migracji w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Bezrobocie i rynek pracy

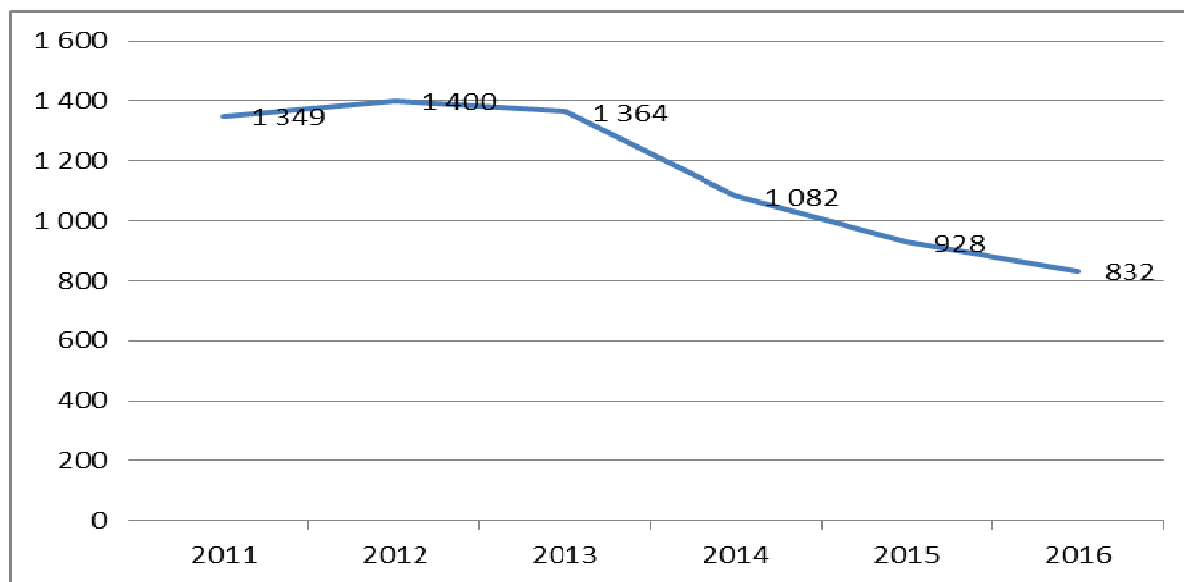
Analiza danych dotyczących osób bezrobotnych pozwala na wyciągnięcie wniosków wskazujących na spadający poziom bezrobocia, co jest zjawiskiem pozytywnym, mającym bezpośrednie przełożenie na wyprowadzanie obszaru z sytuacji kryzysowej. Jest to również trend ogólnopolski i odnoszący się do

poprawiającej sytuacji gospodarczej Polski. W związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na osoby długotrwale bezrobotne, które pomimo poprawiającej się sytuacji gospodarczej pozostają bez zatrudnienia oraz osoby, które są zatrudniane na umowy tymczasowe. Niestalość zatrudnienia determinuje styl życia mieszkańców gminy, trudno jest ustalać cele długotrwale w rodzinie, planować wypoczynek oraz stałe wydatki. Tymczasowość pracy członków gospodarstwa domowego wpływa na jakość życia całej rodziny.

Konieczne jest w związku z tym podjęcie działań mających na celu ich aktywizację poprzez wykorzystanie instrumentów wsparcia społecznego oparte na działaniach w odniesieniu do potencjału gminy. Gmina Wschowa charakteryzuje się zatrudnianiem osób w sferze produkcyjnej. Nie znana jest natomiast liczba osób niepracujących i nie zarejestrowanych w Urzędzie Pracy. Osoby te najczęściej wzbogacają szarą strefę poprzez nieformalne krótkotrwale zatrudnienie. Ważne jest, aby poprzez działania aktywizujące mieszkańców docierać również do tych pracujących nieformalnie, aby wesprzeć ich w podjęciu pracy formalnej ze względu na ciągłość kariery zawodowej oraz możliwość formalnego ubezpieczenia w przyszłości. **Z wypowiedzi osób znaczących wynika, że największą trudność stanowi zainteresowanie osób bezrobotnych pracą, ich aktywizacją zawodową. O ile nie ma większych problemów z pracą, o tyle są trudności w zatrudnianiu na wolne miejsca pracy.**

Wykres 4 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniższy wykres ukazuje również odsetek bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn. Na przestrzeni analizowanych lat (2011 – 2016) zmniejszyła się ogólna liczba osób bezrobotnych. Jednakże należy dostrzec większą liczbę bezrobotnych kobiet w stosunku do bezrobotnych mężczyzn.

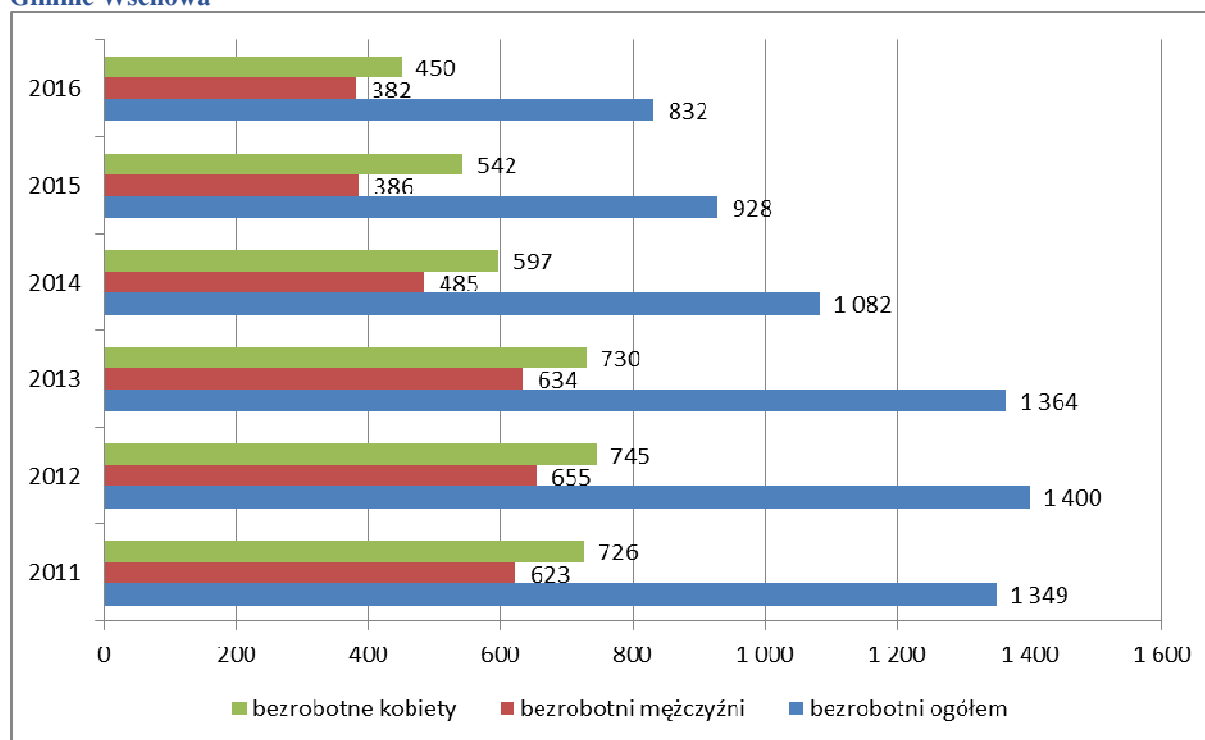
Bezrobocie kobiet przyczynia się do poczucia braku bezpieczeństwa w związku z często trudną sytuacją finansową. To z kolei może przyczyniać się to redefinicji planów związanych z założeniem

rodziny. Kobiety często zajmują się pracą, czynnościami nieodpłatnymi takimi jak np. opieka nad członkami rodziny. Niejednokrotnie zdarza się, że kobiety rezygnują z pracy na rzecz możliwości realizacji zadań opiekuńczych.

Ważna jest aktywizacja bezrobotnych kobiet zarówno tych, które doświadczają braku pracy jak i tych, które decydując się na macierzyństwo i po urlopie związanym z opieką nad dzieckiem nie mogą odnaleźć się na rynku pracy. Ponadto ważne jest, aby stworzyć warunki sprzyjające kobietom, aby mogły z pomocą instytucji zapewnić opiekę swoim dzieciom a nie rzadko również osobom w rodzinie, którymi na stałe się opiekują.

Wykres 5 Bezrobotni mężczyźni i bezrobotne kobiety w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem w Gminie Wschowa

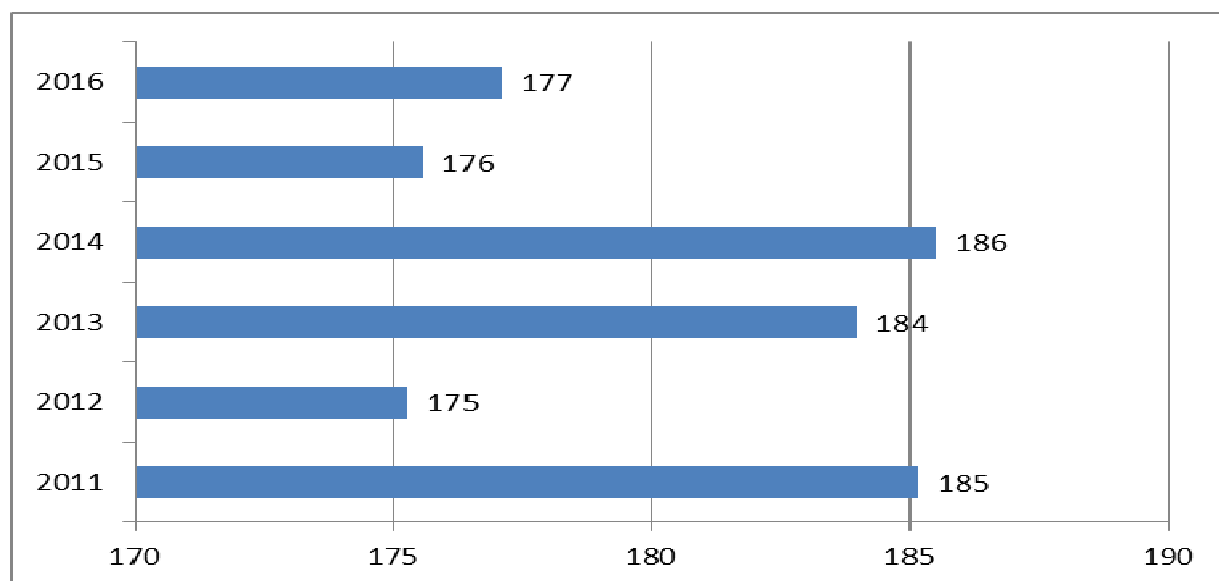
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Kolejny wykres przedstawia osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Wschowa. Można zauważyć, że liczba pracujących spadła w 2015 roku.

Spadek liczby osób pracujących może przyczynić się do powstania ryzyka pojawienia się wykluczenia społecznego w tej kategorii osób ze względu na trudny dostęp do zabezpieczenia finansowego. Dlatego też mając na uwadze wzrastającą liczbę osób pracujących należy również pamiętać o osobach wykluczonych długotrwale, które powinny zostać zaktywizowane.

Wykres 6 Osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Wschowa

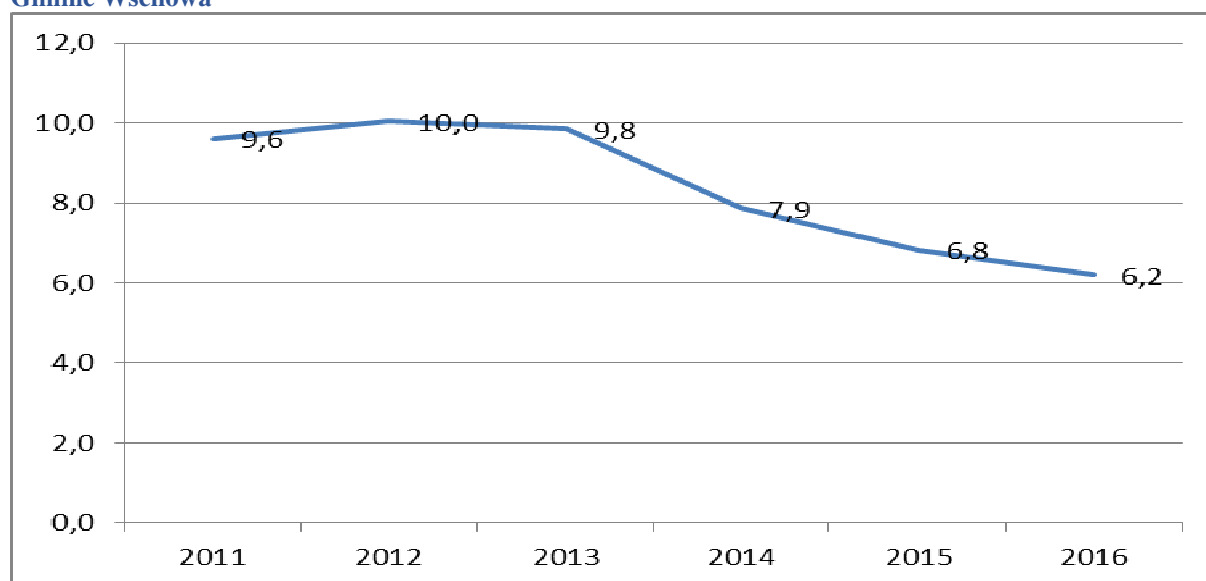

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Można również zauważyć zmniejszającą się na przestrzeni lat liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jest to zmiana charakterystyczna również dla pozostałej części kraju. Zmiana w Gminie Wschowa jest zauważalna na korzyść gminy od 2013 roku, od kiedy to odsetek bezrobotnych sukcesywnie spada.

Należy zwrócić uwagę na konieczność monitorowania sytuacji bezrobocia przez instytucje rynku pracy, ponieważ ustawowo mają one wspierać osoby zagrożone wykluczeniem społecznym wynikającym z braku pracy i jednocześnie braku środków do życia.

Wykres 7 Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby bezrobotnych w powiecie zielonogórskim województwa lubuskiego oraz dla Gminy Wschowa.

Można zauważyć, że ponad 52% osób bezrobotnych w Gminie Wschowa stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Około 11% osób bezrobotnych posiada prawo do zasiłku, natomiast ok. 25% osób bezrobotnych to są osoby bez kwalifikacji zawodowych. Zauważyć można również, że ok. 66% osób długotrwale bezrobotnych stanowią kobiety.

Tabela 2 Wybrane kategorie bezrobotnych wg gmin i miast w powiecie wschowskim

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawod.	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
MIASTO ŚLAWA	134	84	22	14	132	96	116	51	197	139	132	85
GMINA ŚLAWA	272	176	38	29								
MIASTO SZLICHYNGOWA	51	29	3	3	59	43	73	39	123	80	67	48
GMINA SZLICHYNGOWA	167	106	17	10								
MIASTO WSCHOWA	518	304	60	33	237	153	205	81	407	271	199	111
GMINA WSCHOWA	258	141	27	18								
OGÓŁEM	1400	840	167	107	428	292	394	171	727	490	398	244

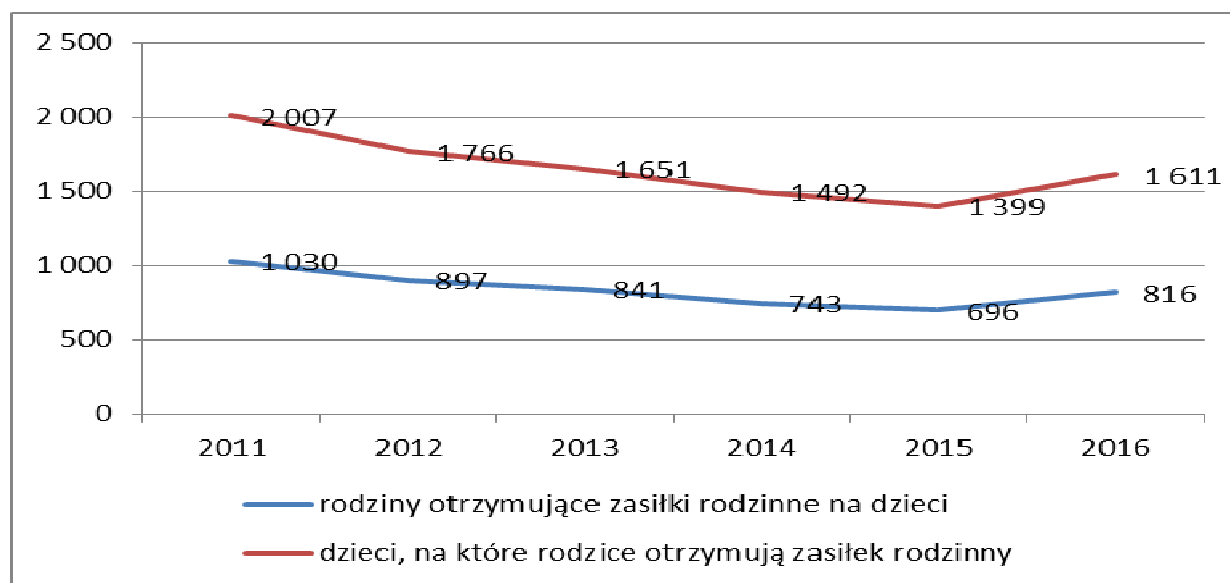
Źródło: PUP Wschowa - <http://wschowa.praca.gov.pl/documents/1833764/2533127/Listopad%202016.pdf/fcfa678d-1d08-47fb-ac19-4400411158df?t=1480923603133> (data wyświetlenia 9.03.2018)

Pomoc społeczna

Analiza danych dotyczących korzystania z zasiłków rodzinnych wskazuje, że na przestrzeni lat sukcesywnie spada liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci, co wiąże się ze wzrostem gospodarczym i rozwojem przedsiębiorczości. Jednakże podejmując działania rewitalizacyjne należy zwrócić uwagę na te rodziny, które są w szczególnej sytuacji społecznej i wymagają podjęcia działań mających na celu ich aktywizację, gdyż same nie są w stanie poradzić sobie z trudną sytuacją. W Gminie Wschowa szczególnie należy zwrócić uwagę na zmieniającą się sytuację na rynku pracy, ponieważ coraz mniej osób korzysta z pomocy stałej ze względu na możliwość zatrudnienia się. Nową kategorią, która wyłania się w korzystaniu z pomocy społecznej jest kategoria migrantów, którzy przyjeżdżają na teren gminy w celach zarobkowych.

Wykres 8 Liczba rodzin i dzieci korzystających z zasiłków rodzinnych w Gminie Wschowa

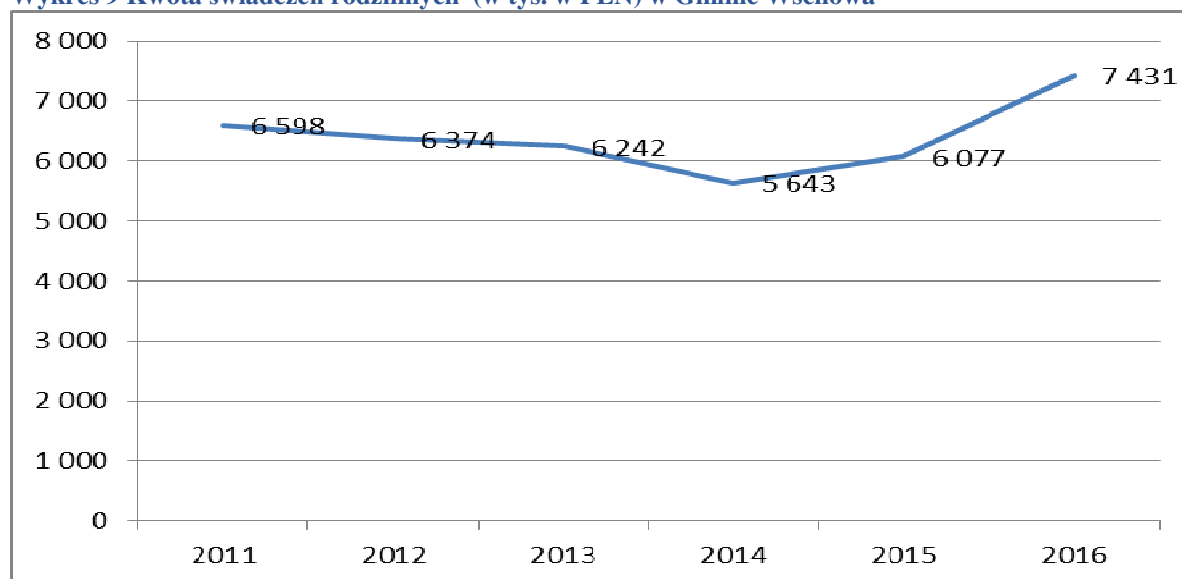
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kwestii kwot przeznaczanych na świadczenia rodzinne można zauważyć, że wydatki na świadczenia rodzinne na przestrzeni lat spadały aż do powolnego wzrostu od 2015 roku. Może to być efektem zarówno sytuacji na rynku pracy, mimo spadającego na przestrzeni lat bezrobocia rejestrowanego, ale również może być efektem niskich zarobków i braku stabilizacji na rynku pracy (umowy krótkookresowe, umowy o dzieło, zlecenie). Z drugiej strony może to być również efekt apatii społecznej i postaw zewnątrzsterownych, co wydaje się być charakterystyczne dla społeczności z terenów byłych PGR-ów. Przekazywana z pokolenia na pokolenie w procesie socjalizacji bierna postawa wobec pracy charakteryzuje się m.in. roszczeniowością wobec możliwości jakimi rynek pracy dysponuje oraz otwartością na wszelkie instrumenty jakie oferuje pomoc społeczna.

Ubóstwo dotyka osoby, które nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Generuje to jednocześnie zjawisko izolacji społecznej, ponieważ w wyniku ubóstwa i biedy trudno jest korzystać z usług publicznych bądź też aktywnie partycypować w życiu społecznym i zawodowym. Osoby doświadczające ubóstwa korzystają wtedy z pomocy społecznej i to liczba udzielonych świadczeń i zasiłków, ale nie tylko, może być wskaźnikiem określającym dany obszar jako zagrożony bądź niezagrożony ubóstwem.

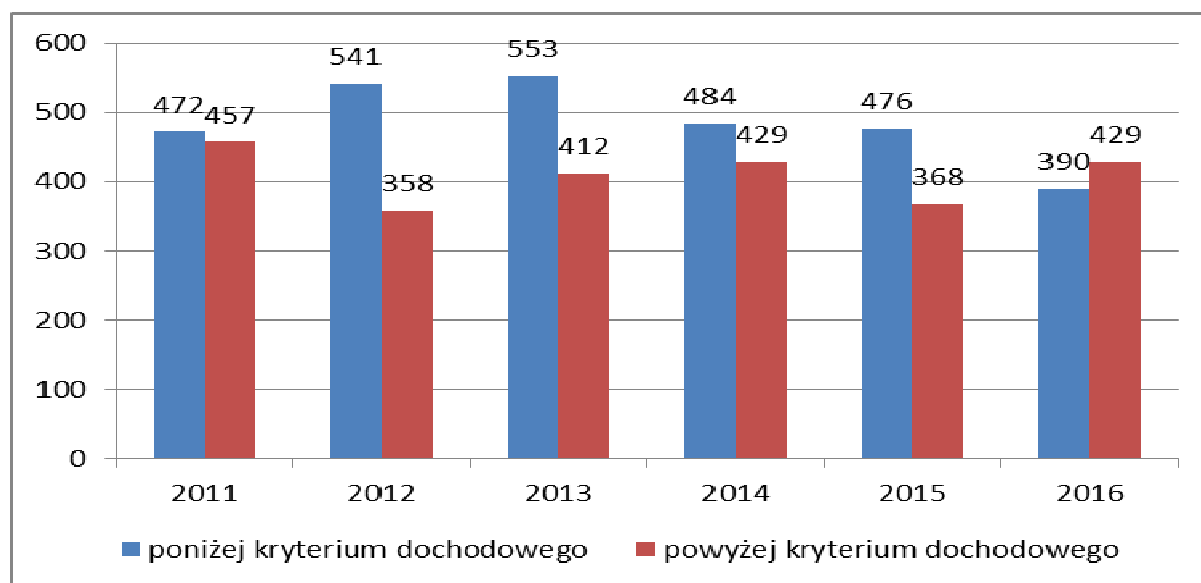
Wykres 9 Kwota świadczeń rodzinnych (w tys. w PLN) w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej ze względu na kryterium dochodowe pokazują, że generalnie spada liczba gospodarstw korzystających z pomocy. Może to być wskaźnikiem poprawienia się sytuacji finansowej i życiowej gospodarstw domowych, które uzyskują dochody powyżej przyjętego kryterium.

Wykres 10 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Gminy Wschowa działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który w ramach swoich zadań realizuje czynności związane między innymi z pomocą społeczną potrzebującym rodzinom i osobom.

W 2016 r. ze wsparcia w formie prowadzonej pracy socjalnej skorzystały 233 rodziny, w tym 53 rodziny z terenu wiejskiego. Wyłącznie z pomocy w formie pracy socjalnej skorzystały 54 rodziny. W

tym przypadku świadczone pomoc w formie m.in. porady prawnej, wypełniania kwestionariuszy urzędowych, zorganizowania dojazdu do lekarza specjalisty, do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nowej Soli a także pomocy w naturze (odzież, pościel, wózki dziecięce, podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego, meble, organizowanie transportu mebli, wrzucenia opału do piwnicy, itp.).

W ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie wytypowano 30 dzieci z gminy Wschowa, głównie z terenów wiejskich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, na kolonie letnie do Ośrodka Wypoczynkowego „Panorama” Kąty Rybackie. Ośrodek uczestniczył w akcji charytatywnej "Wakacje z Muszkieterami", dzięki której w 10 dniowym wyjeździe kolonijnym brało udział 3 dzieci z Gminy Wschowa.⁹

Opieka zdrowotna

Ze względu na wzrastającą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym oraz tendencję do zapadania na choroby cywilizacyjne należy przeanalizować dane dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej.

Analizując ilość porad udzielanych dziennie, należy wziąć pod uwagę, iż średnia liczba dni roboczych w miesiącu wynosi 22, co oznacza, iż przychodnie otwarte są 264 dni w roku. W tym czasie dziennie udzielanych jest około 563 porad (dane z 2016 roku), jednakże biorąc pod uwagę okresy letnie i zimowe, liczba przyjętych pacjentów znacznie się zmienia. W okresach zimowych ilość osób korzystających z pomocy przychodni zdecydowanie ponad 563 dziennie (dane z 2016 roku), co oznacza konieczność udzielenia wszystkim potrzebującym pomocy, ze względu na brak dostępu do wielu specjalistów.

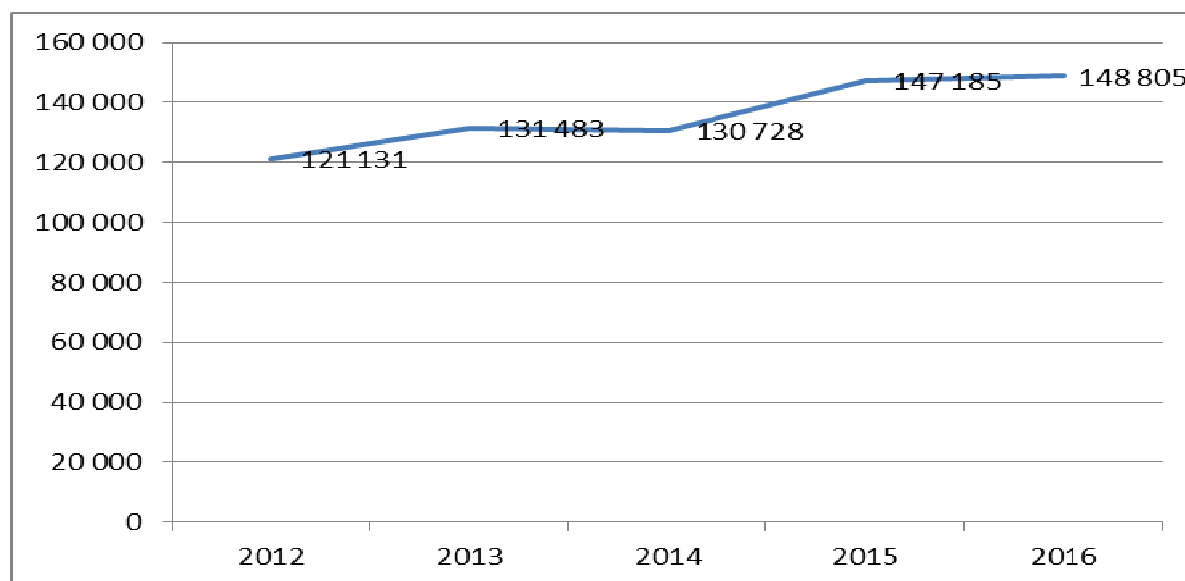
Można zauważyć stały wzrost na przestrzeni analizowanych lat udzielanych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Należy monitorować tę kwestię, ponieważ zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, które są częściej narażone na dolegliwości i choroby różnego pochodzenia.

Powyższa kwestia jest ważna w kontekście uwarunkowań społecznych procesu rewitalizacji, głównie w kontekście aktywizacji osób starszych (i nie tylko) w zakresie działań na rzecz swojego zdrowia oraz form spędzania wolnego czasu i przestrzeni ku temu przeznaczonych, które również z dbaniem o zdrowie może być związane.

⁹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej we Wschowie za okres od I - XII 2016 roku.

Wykres 11 Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Kultura i edukacja

Centrum Rekreacji i Kultury

Centrum Rekreacji i Kultury prowadzi wiele imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych. Są to imprezy plenerowe i masowe. Ponadto Centrum oferuje mieszkańcom gminy uczestnictwo w zajęciach w ramach kół zainteresowań, do których zaliczamy m.in. sekcję plastyczną, sekcję wokalną, klub szachowy. Ważną instytucją działającą przy Centrum jest Uniwersytet Trzeciego Wieku. Uniwersytet zrzesza 240 słuchaczy z terenu gminy, którzy korzystają z lekcji języka angielskiego, niemieckiego, z zajęć komputerowych. W ramach Uniwersytetu działa również chór.

Centrum umożliwia atrakcje zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dla osób dorosłych, np. sekcja teatralna dla osób dorosłych. Ponadto są organizowane liczne imprezy sportowe a działalność Centrum opiera się również na współpracy z licznymi lokalnymi stowarzyszeniami.

Ważnym wydarzeniem zorganizowanym przez Centrum było Ogólnopolski Festiwal Muzyki Reggae BURNING SUN 2017. Centrum współpracuje aktywnie z Sołectwami w gminie. Organizowane są wspólnie m.in. warsztaty kreatywne, przedstawienia teatralne oraz zajęcia sportowe dla dzieci¹⁰. Działalność i propozycje wydarzeń można śledzić na stronie internetowej Centrum www.ckir.wschowa.pl

Biblioteka

Na terenie Gminy Wschowa znajduje się Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wschowa. Działalność biblioteki można śledzić dzięki przygotowanej na ten cel stronie internetowej.

¹⁰ Sprawozdanie merytoryczne z działalności Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie za 2016

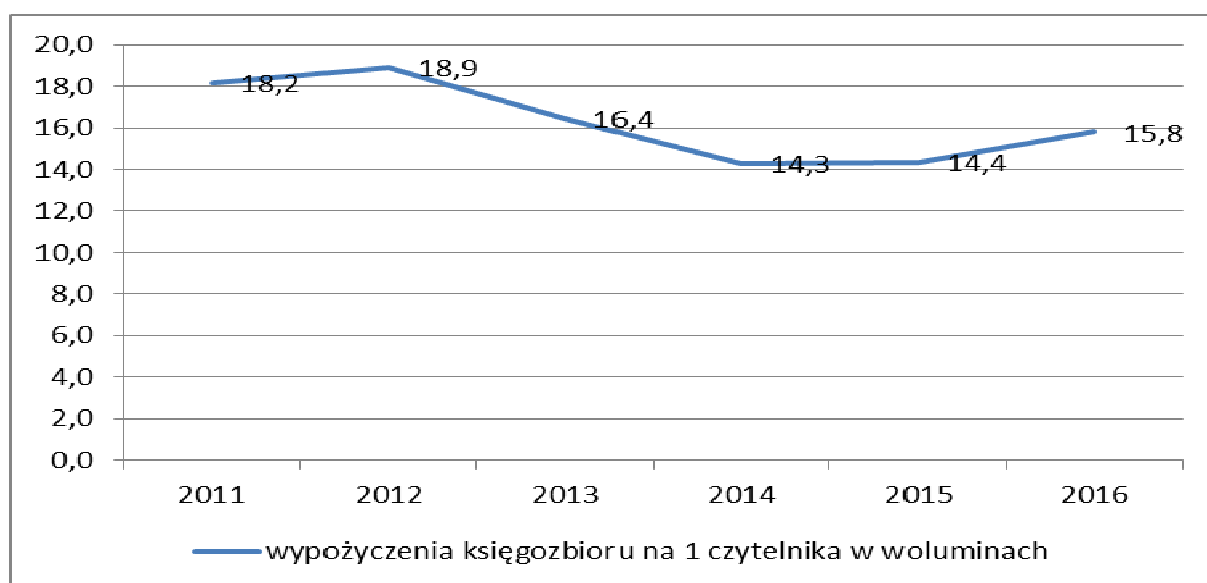

www.biblioteka.wschowa.com.pl. Możliwe jest również dzięki temu korzystanie z zasobów cyfrowych jakie udostępnia biblioteka.

Działalność biblioteki opiera się nie tylko na udostępnianiu księgozbioru, w bibliotece są organizowane cykliczne spotkania z autorami i jednocześnie jest to miejsce działalności i aktywności skierowanej do dzieci, młodzieży i dorosłych. Biblioteka prowadzi szereg zajęć edukacyjnych bazujących na zasobach bibliotecznych.

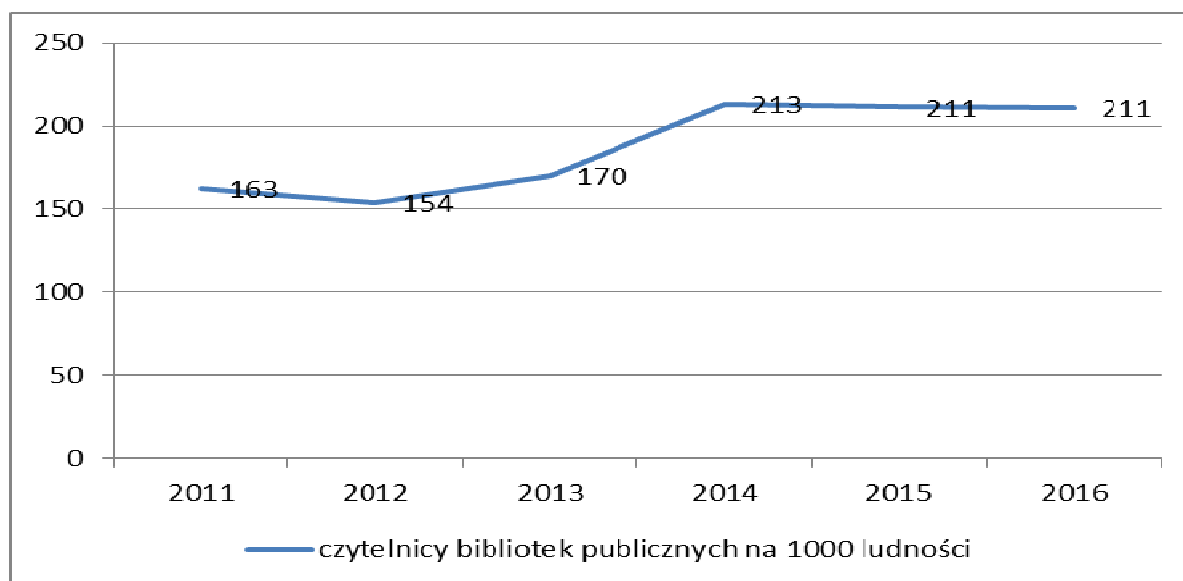
Poniższe wykresy wskazują, że nieco wzrosła liczba wypożyczeń na jednego czytelnika w ostatnim analizowanym roku. Jednocześnie zwiększyła się i utrzymuje na tym samym poziomie liczba czytelników w Gminie Wschowa.

Wykres 12 Wypożyczenia w bibliotekach w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 13 Czytelnicy w bibliotekach w Gminie Wschowa

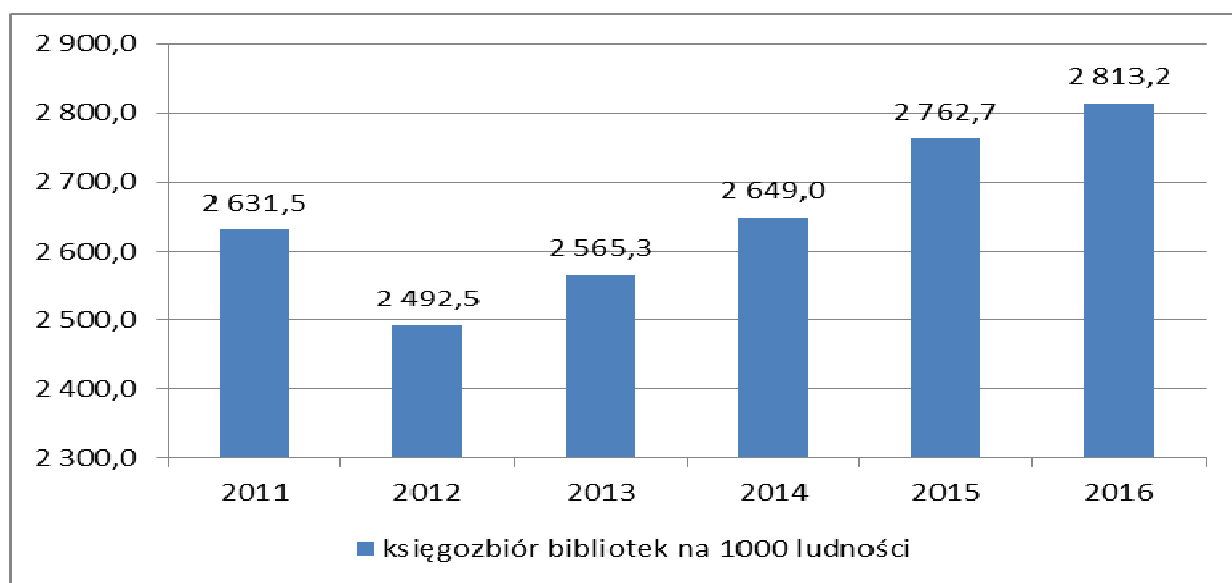

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Od 2012 systematycznie wzrasta liczba woluminów w bibliotece. Może to sprawić zainteresowanie czytelników nie tylko zasobami bibliotecznymi, ale jednocześnie zachęcać do udziału w wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę. Należy wykorzystać potencjał infrastrukturalny biblioteki w celach rozwoju spotkań kulturalnych i związanych z literaturą oraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego.

Wykres 14 Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Oświata

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa nr 1 we Wschowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 we Wschowie,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Jana Pawła II we Wschowie
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Przyczynie Górnej,
- Szkoła Podstawowa w Osowej Sieni,
- Szkoła Podstawowa w Konradowie,
- Szkoła Podstawowa w Łysinach,
- Szkoła Podstawowa w Siedlicy,
- Szkoła Podstawowa Lginiu,
- Gimnazjum Językowe przy I Liceum Ogólnokształcącym im. Tomusza Zana we Wschowie,
- I Liceum Ogólnokształcące im. Tomusza Zana we Wschowie,
- I Zespół Szkół im. Stanisława Staszica we Wschowie,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego i Praktycznego we Wschowie

Pozostałe placówki:

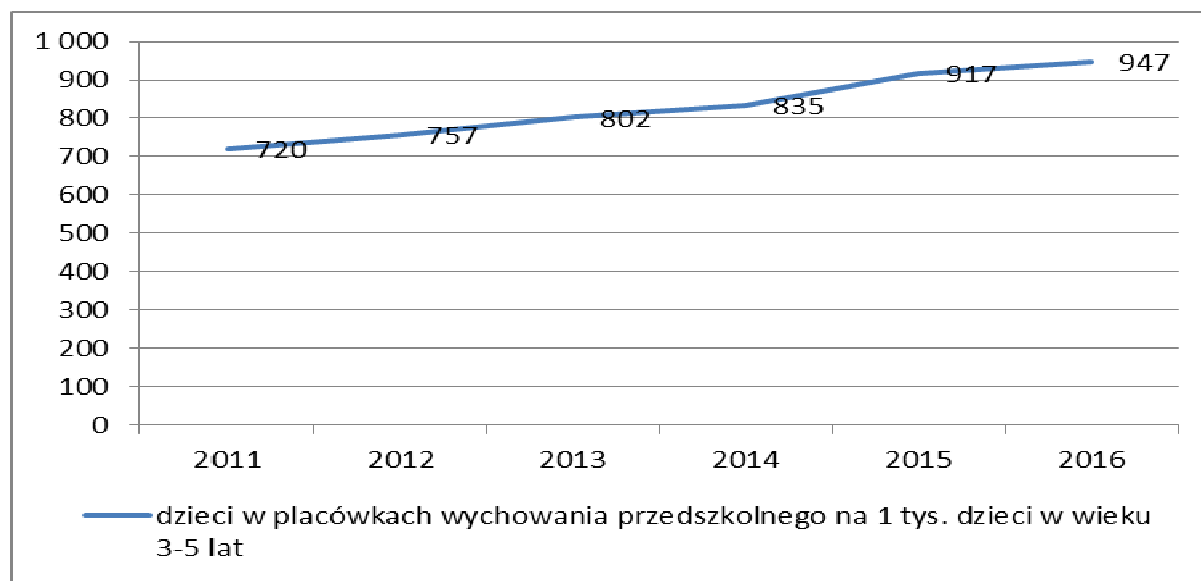
- Dom Dziecka we Wschowie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy we Wschowie,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia we Wschowie,

Na terenie gminy działają również przedszkola:

- Przedszkole nr 1 we Wschowie „Tutaj mieszka bajeczka”,
- Przedszkole nr 3 we Wschowie „Wesoła Trójeczka”,
- Przedszkole nr 5 we Wschowie „Słoneczne Przedszkole”,
- Niepubliczne Przedszkole Sióstr Salezjanek we Wschowie,
- Niepubliczne Przedszkole „Happyland” we Wschowie,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Złota Rybka u Dula”,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek Słoneczko,
- Przedszkole Specjalne nr 6 „Kraina Tęczy” we Wschowie.

Analizując uwarunkowania społeczne w kontekście liczby dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w placówkach, dostrzegalny jest systematyczny wzrost dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego.

Wykres 15 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące wartości liczbowych obrazujących liczby bezwzględne dzieci uczęszczających do przedszkola wskazują, iż liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego nagle spadła 2014 roku. Można jednocześnie zauważyć, że systematycznie rośnie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W trakcie planowania inwestycji konieczne będzie uwzględnienie sytuacji demograficznej gminy w najbliższych latach i wzięcie pod uwagę spadku liczby ludności spowodowanej czynnikami naturalnymi oraz migracją.

Tabela 3 Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w Gminie Wschowa

Lata	Dzieci w wieku 3-6 ogółem	Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
2011	939	719	76,6
2012	956	746	78,0
2013	979	818	83,6
2014	826	723	87,5
2015	925	---	--
2016	896	844	94,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ramach wyznaczania obszaru rewitalizacji, konieczne było przeanalizowanie wskaźników w poszczególnych aspektach społecznych, tak aby możliwe było syntetyczne przedstawienie poszczególnych uwarunkowań społecznych i odniesienie ich do możliwych do realizacji przedsięwzięć. Jest to niezwykle istotne w ramach planów wyprowadzania z kryzysu obszaru zdegradowanego. Możliwość szczegółowej analizy wskaźników świadczących o liczebności osób korzystających z pomocy społecznej, a także stopnia występowania zachowań niezgodnych z prawem na danym obszarze pozwala na precyzyjne zdiagnozowanie poszczególnych ulic i wyznaczenie tych, które charakteryzują się szczególną koncentracją problemów społecznych. Ponadto biorąc pod uwagę sytuację demograficzną, która jest kluczową zmienną w kontekście analizy uwarunkowań społecznych, gdyż znaczna ilość osób starszych powoduje na danym obszarze konieczność podjęcia działań prowadzących do ich aktywizacji oraz przeciwdziałania wykluczeniu. Deficyt osób w wieku przedprodukcyjnym będzie również świadczył o mniejszym potencjale danego obszaru w przyszłości. Ważną zmienną jest również poziom bezrobocia, który wpływa na nasilanie się zachowań niezgodnych z prawem oraz narastaniu stopnia wykluczenia osób pozostających bez pracy.

Należy podkreślić, iż zmienne, które zostały wzięte pod uwagę wzajemnie na siebie wpływają, powodując stałe narastanie problemów na danym obszarze, szczególnie w kontekście ich wysokiego stopnia natężenia na poszczególnych ulicach oraz w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 4 Zestawienie danych w kontekście analizy uwarunkowań społecznych dla Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźnik							
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Liczba osób uzależnionych	Wiek przedprodukcyjny	Wiek poprodukcyjny	Bezrobocie
			Wielkość koncentracji problemów							
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	0	0	0	0	23	12	1
2.	31 Stycznia	250	1	3	8	1	0	43	83	8
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	0	2	0	0	30	43	4
4.	Akaczowa	15	0	0	0	0	0	8	0	0
5.	Arcybiskupa Stabilewskiego	142	0	0	5	5	0	32	28	7
6.	Berwińskiego	183	0	2	4	1	1	31	29	5
7.	Boczna	440	1	2	13	4	0	56	148	16
8.	Bohaterów Westerplatte	167	1	5	14	1	0	46	20	9
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	0	2	0	0
10.	Chopina	43	0	1	2	1	0	2	13	3
11.	Cicha	115	0	2	6	1	0	29	13	9
12.	Czarna	8	0	0	0	0	0	3	0	2
13.	Czereśniowa	164	0	0	2	0	0	31	33	9
14.	Daszyńskiego	438	1	8	27	10	0	79	73	17
15.	Dworcowa	64	0	0	0	0	0	9	16	0
16.	Działkowa	106	0	0	1	0	0	25	17	0
17.	Garbarska	131	0	0	4	2	0	22	24	1
18.	Generała Bema	40	0	0	1	0	0	8	3	1
19.	Głogowska	110	1	0	4	1	0	14	20	4
20.	Głowackiego	5	0	0	0	0	0	0	4	0

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

21.	Gospody	87	1	0	2	0	0	9	20	2
22.	Herbergera	95	2	3	6	4	0	19	17	11
23.	Jabłoniowa	5	0	0	0	0	0	1	0	0
24.	Jagiellońska	553	3	3	7	0	1	80	163	11
25.	Jagodowa	25	0	0	1	1	0	3	4	1
26.	Jasna	11	0	0	1	0	0	1	1	2
27.	Kamienna	155	0	0	0	0	0	26	56	3
28.	Kasztanowa	23	0	0	0	0	0	3	3	0
29.	Kazimierza Wielkiego	592	4	13	29	12	1	104	136	18
30.	Kilińskiego	122	0	4	11	1	0	29	13	8
31.	Klasztorna	64	0	0	0	0	0	16	10	3
32.	Klonowa	28	0	0	0	0	0	4	1	0
33.	Kolejowa	8	0	0	0	0	0	0	2	1
34.	Konopnickiej	169	0	2	3	1	3	31	48	2
35.	Konradska	98	0	0	2	0	0	18	25	1
36.	Kopernika	211	0	1	6	0	3	27	52	8
37.	Kościelna	23	1	3	5	3	0	11	2	4
38.	Kościuszki	450	1	7	22	7	1	91	87	17
39.	Kraszewskiego	45	0	0	0	0	0	12	12	1
40.	Królowej Jadwigi	332	1	1	4	2	0	64	76	8
41.	Krótką	10	0	0	0	0	0	4	0	1
42.	Księża Kostki	560	1	7	28	8	1	116	86	19
43.	Kurpińskiego	56	0	0	0	0	0	11	13	1
44.	Kuśnierska	10	0	0	0	0	0	3	1	0
45.	Leszczynowa	26	0	0	0	0	0	4	1	0
46.	Leśna	34	0	0	0	0	0	14	1	0

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

47.	Lipowa	107	9	7	15	1	1	13	33	5
48.	Lwia	15	0	0	0	0	0	2	1	0
49.	Łazienna	70	1	0	3	0	0	12	11	3
50.	Łukowa	55	0	0	0	0	0	11	8	2
51.	Malinowa	11	0	0	0	0	0	0	3	0
52.	Matejki	36	0	0	0	0	0	7	3	1
53.	Mickiewicza	178	0	0	4	1	0	44	30	2
54.	Modrzewiowa	9	0	0	1	0	0	2	2	0
55.	Moniuszki	169	2	3	11	1	0	25	39	1
56.	Morelowa	65	0	0	1	1	0	18	13	2
57.	Niepodległości	471	8	12	40	9	1	92	88	29
58.	Nowa	93	0	1	4	1	0	23	4	6
59.	Nowe Ogrody	152	0	2	2	0	0	22	35	2
60.	Nowopolna	29	0	1	0	1	0	8	8	3
61.	Nowy Rynek	5	0	0	1	0	0	0	5	0
62.	Obrońców Warszawy	610	4	7	20	6	1	133	96	24
63.	Ogińskiego	32	0	0	0	0	0	6	7	0
64.	Ogrodowa	315	1	2	7	1	1	41	104	6
65.	Okrężna	15	0	0	0	0	0	1	3	0
66.	Orzechowa	205	0	0	1	0	0	38	41	3
67.	Osadnicza	51	0	0	2	1	0	10	13	1
68.	Osiedle	37	0	0	0	0	0	7	8	2
69.	Osiedle Jagiellonów	821	1	0	8	2	1	156	128	23
70.	Paderewskiego	32	0	0	0	0	0	4	8	0
71.	Parkowa	17	0	1	1	0	0	1	3	1
72.	Piłsudskiego	19	0	0	0	0	0	6	3	0

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	0	0	0	5	8	1
74.	Plac Farny	49	0	4	5	3	0	15	2	5
75.	Plac Grunwaldu	193	0	2	7	2	1	34	46	5
76.	Plac Kosynierów	65	0	0	1	1	0	8	13	2
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	0	0	0	21	0	0
78.	Plac Zamkowy	65	0	1	6	2	0	17	21	4
79.	Pocztowa	113	1	3	9	1	1	31	19	6
80.	Podgórna	60	0	1	1	1	0	9	11	1
81.	Polna	270	1	3	6	2	0	51	62	8
82.	Poprzeczna	34	0	0	0	0	0	9	2	3
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	1	1	4	2	0	21	16	3
84.	Przemysłowa	13	0	0	0	0	0	1	2	1
85.	Pusta	64	0	0	0	0	0	10	20	0
86.	Ratuszowa	99	2	0	6	2	0	21	15	10
87.	Reymonta	99	0	0	3	2	0	21	22	1
88.	Rynek	189	0	2	10	2	0	39	27	11
89.	Rzemieślnicza	156	1	2	6	0	0	19	57	4
90.	Rzeźnicza	15	0	0	3	1	0	1	2	3
91.	Sadowa	16	0	0	0	0	0	3	1	1
92.	Sienkiewicza	20	0	0	0	0	0	1	7	0
93.	Sikorskiego	155	0	1	4	1	0	15	62	4
94.	Słowackiego	38	0	0	0	0	0	3	8	1
95.	Sosnowa	20	0	0	0	0	0	4	2	1
96.	Sportowa	7	0	2	2	1	0	1	2	0
97.	Staroleszczyńska	97	0	1	2	2	0	15	20	3
98.	Starowiejska	123	0	0	0	0	0	36	17	3

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

99.	Strażacka	55	0	1	2	1	0	13	10	1
100.	Strzelecka	55	0	1	1	0	0	8	17	0
101.	Szymanowskiego	16	0	0	0	0	0	1	8	1
102.	Targowa	15	0	0	0	0	0	5	0	0
103.	Towarowa	14	0	0	0	0	0	2	3	0
104.	Tylna	133	0	0	1	0	0	24	34	2
105.	Wałowa	15	0	0	0	0	0	2	1	0
106.	Wąska	4	0	0	0	0	0	0	1	0
107.	Wesoła	44	0	1	1	1	1	8	3	2
108.	Węgierska	10	0	0	0	0	0	3	0	0
109.	Wieniawskiego	24	0	1	1	0	0	1	1	3
110.	Wiśniowa	5	0	0	0	0	0	3	0	0
111.	Wolności	22	0	0	1	0	0	3	6	1
112.	Wolsztyńska	622	3	8	21	2	0	94	183	17
113.	Zacisze	165	0	0	0	0	0	56	12	0
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	1	0	0	0	2	0
115.	Zielona	84	0	0	0	0	0	12	20	1
116.	Zielony Rynek	114	0	0	1	1	0	18	37	4
117.	Zygmunta Starego	234	0	0	0	1	1	35	71	7
118.	Żwirki i Wigury	54	0	0	0	0	0	15	5	0
119.	Dębowa Łęka	685	0	1	13	2	0	154	110	19
120.	Hetmanice	234	0	1	3	3	2	39	48	5
121.	Kandlewo	315	3	2	4	1	0	67	52	10
122.	Konradowo	765	2	2	20	10	1	179	104	26
123.	Lgiń	506	0	4	13	1	2	104	95	24
124.	Łęgoń	206	1	2	5	1	1	40	34	5

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

125.	Łysiny	366	1	9	18	5	2	81	59	22
126.	Nowa Wieś	293	0	1	6	1	0	66	39	10
127.	Olbrachcice	259	0	0	5	0	0	53	38	4
128.	Osowa Sień	1129	2	6	28	1	0	258	179	28
129.	Przyczyna Dolna	439	0	1	6	0	1	62	73	21
130.	Przyczyna Górna	620	1	10	27	8	0	138	114	0
131.	Siedlnica	884	1	2	14	6	2	196	149	27
132.	Tylewice	545	1	6	23	7	0	122	86	18
133.	Wygnańczyce	178	3	4	14	5	0	30	31	8
			69	189	645	173	31	4179	4195	681

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

Tabela 5 Uwarunkowania społeczne – IMD społeczne dla obszaru Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźnik								IMD społeczne
			Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe	Pomoc na dożywianie dzieci	Liczba osób uzależnionych	Wiek przedprodukcyjny	Wiek poprodukcyjny	Bezrobocie	
			Wielkość koncentracji problemów								
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	0	0	0	0	24,73	12,9	1,07	8
2.	31 Stycznia	250	0,4	1,2	3,2	0,4	0	17,2	33,2	3,2	17
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	0	1,13	0	0	16,95	24,29	2,26	11
4.	Akacyjowa	15	0	0	0	0	0	53,33	0	0	8
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	0	0	3,52	3,52	0	22,53	19,71	4,93	15
6.	Berwińskiego	183	0	1,09	2,18	0,54	0,54	16,94	15,84	2,73	15
7.	Boczna	440	0,22	0,45	2,95	0,91	0	12,73	33,63	3,63	17
8.	Bohaterów Westerplatte	167	0,59	2,99	8,38	0,59	0	27,54	11,97	5,39	22
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	0	66,66	0	0	8
10.	Chopina	43	0	2,32	4,65	2,32	0	4,65	30,23	6,97	35
11.	Cicha	115	0	1,73	5,21	0,87	0	25,22	11,3	7,82	18
12.	Czarna	8	0	0	0	0	0	37,5	0	25	10
13.	Czereśniowa	164	0	0	1,22	0	0	18,9	20,12	5,48	12
14.	Daszyńskiego	438	0,22	1,82	6,16	2,28	0	18,04	16,66	3,88	17
15.	Dworcowa	64	0	0	0	0	0	14,06	25	0	13
16.	Działkowa	106	0	0	0,94	0	0	23,58	16,03	0	8
17.	Garbarska	131	0	0	3,05	1,52	0	16,79	18,32	0,76	13
18.	Generała Bema	40	0	0	2,5	0	0	20	7,5	2,5	11
19.	Głogowska	110	0,91	0	3,63	0,91	0	12,73	18,18	3,63	17
20.	Głowackiego	5	0	0	0	0	0	0	80	0	13

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

21.	Gospody	87	1,14	0	2,29	0	0	10,34	22,98	2,29	18
22.	Herbergera	95	2,1	3,15	6,31	4,21	0	20	17,89	11,57	30
23.	Jabłoniowa	5	0	0	0	0	0	20	0	0	9
24.	Jagiellońska	553	0,54	0,54	1,26	0	0,18	14,47	29,47	1,99	18
25.	Jagodowa	25	0	0	4	4	0	12	16	4	18
26.	Jasna	11	0	0	9,09	0	0	9,09	9,09	18,18	17
27.	Kamienna	155	0	0	0	0	0	16,77	36,12	1,93	11
28.	Kasztanowa	23	0	0	0	0	0	13,04	13,04	0	10
29.	Kazimierza Wielkiego	592	0,67	2,19	4,89	2,02	0,16	17,57	22,97	3,04	37
30.	Kilińskiego	122	0	3,27	9,01	0,81	0	23,77	10,65	6,55	18
31.	Klasztorna	64	0	0	0	0	0	25	15,62	4,68	11
32.	Klonowa	28	0	0	0	0	0	14,28	3,57	0	10
33.	Kolejowa	8	0	0	0	0	0	0	25	12,5	17
34.	Konopnickiej	169	0	1,18	1,77	0,59	1,77	18,34	28,4	1,18	15
35.	Konradska	98	0	0	2,04	0	0	18,37	25,51	1,02	11
36.	Kopernika	211	0	0,47	2,84	0	1,42	12,8	24,64	3,79	19
37.	Kościelna	23	4,34	13,04	21,73	13,04	0	47,82	8,69	17,39	28
38.	Kościuszki	450	0,22	1,56	4,89	1,56	0,22	20,22	19,33	3,78	26
39.	Kraszewskiego	45	0	0	0	0	0	26,66	26,66	2,22	10
40.	Królowej Jadwigi	332	0,3	0,3	1,2	0,6	0	19,28	22,89	2,41	12
41.	Krótką	10	0	0	0	0	0	40	0	10	10
42.	Księdza Kostki	560	0,17	1,25	5	1,42	0,17	20,71	15,35	3,39	20
43.	Kurpińskiego	56	0	0	0	0	0	19,64	23,21	1,78	11
44.	Kuśnierska	10	0	0	0	0	0	30	10	0	8
45.	Leszczynowa	26	0	0	0	0	0	15,38	3,84	0	10

**Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022**

46.	Leśna	34	0	0	0	0	0	41,17	2,94	0	8
47.	Lipowa	107	8,41	6,54	14,01	0,93	0,93	12,15	30,84	4,67	44
48.	Lwia	15	0	0	0	0	0	13,33	6,66	0	10
49.	Łazienna	70	1,42	0	4,28	0	0	17,14	15,71	4,28	15
50.	Łukowa	55	0	0	0	0	0	20	14,54	3,63	10
51.	Malinowa	11	0	0	0	0	0	0	27,27	0	13
52.	Matejki	36	0	0	0	0	0	19,44	8,3	2,78	10
53.	Mickiewicza	178	0	0	2,24	0,56	0	24,72	16,85	1,12	10
54.	Modrzewiowa	9	0	0	11,11	0	0	22,22	22,22	0	13
55.	Moniuszki	169	1,18	1,77	6,5	0,59	0	14,79	27,07	0,59	28
56.	Morelowa	65	0	0	1,53	1,53	0	27,69	20	3,07	12
57.	Niepodległości	471	1,69	2,54	8,49	1,91	0,21	19,53	18,68	6,15	37
58.	Nowa	93	0	1,07	4,3	1,07	0	24,73	4,3	6,45	15
59.	Nowe Ogrody	152	0	1,31	1,31	0	0	14,47	23,02	1,31	14
60.	Nowopolna	29	0	3,44	0	3,44	0	27,58	27,58	10,34	22
61.	Nowy Rynek	5	0	0	20	0	0	0	100	0	17
62.	Obrońców Warszawy	610	0,65	1,14	3,27	0,98	0,16	21,8	15,73	3,93	18
63.	Ogińskiego	32	0	0	0	0	0	18,75	21,87	0	10
64.	Ogrodowa	315	0,31	0,63	2,22	0,32	0,31	13,01	33,01	1,9	19
65.	Okreżna	15	0	0	0	0	0	6,66	20	0	11
66.	Orzechowa	205	0	0	0,48	0	0	18,54	20	1,46	10
67.	Osadnicza	51	0	0	3,92	1,96	0	19,61	20,49	1,96	13
68.	Osiedle	37	0	0	0	0	0	18,92	21,62	5,4	12
69.	Osiedle Jagiellonów	821	0,12	0	0,97	0,24	0,12	19	15,59	2,8	12
70.	Paderewskiego	32	0	0	0	0	0	12,5	25	0	13

Lokalny Program Rewitalizacji
Gminy Wschowa na lata 2017-2022

71.	Parkowa	17	0	5,88	5,88	0	0	5,88	17,64	5,88	23
72.	Piłsudskiego	19	0	0	0	0	0	31,58	15,78	0	8
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	0	0	0	20,83	33,33	4,17	12
74.	Plac Farny	49	0	8,16	10,2	6,12	0	30,61	4,08	10,2	22
75.	Plac Grunwaldu	193	0	1,03	3,62	1,03	0,51	17,62	23,83	2,59	18
76.	Plac Kosynierów	65	0	0	1,53	1,53	0	12,31	20	3,07	16
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	0	0	0	30,43	0	0	8
78.	Plac Zamkowy	65	0	1,53	9,23	3,07	0	26,15	32,3	6,15	28
79.	Pocztowa	113	0,88	2,65	7,96	0,88	0,88	27,43	16,81	5,31	30
80.	Podgórna	60	0	1,67	1,67	1,67	0	15	18,33	1,67	18
81.	Polna	270	0,37	1,11	2,22	0,74	0	18,8	22,96	2,96	18
82.	Poprzeczna	34	0	0	0	0	0	26,47	5,88	8,82	10
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	0,74	0,74	2,98	1,49	0	15,67	11,94	2,23	19
84.	Przemysłowa	13	0	0	0	0	0	7,69	15,38	7,69	13
85.	Pusta	64	0	0	0	0	0	15,62	31,25	0	13
86.	Ratuszowa	99	2,02	0	6,06	2,02	0	21,21	15,15	10,1	27
87.	Reymonta	99	0	0	3,03	2,02	0	21,21	22,22	1,01	15
88.	Rynek	189	0	1,05	5,29	1,05	0	20,63	14,28	5,82	16
89.	Rzemieślnicza	156	0,64	1,28	3,84	0	0	12,18	36,53	2,56	20
90.	Rzeźnicka	15	0	0	20	6,67	0	6,66	13,33	20	22
91.	Sadowa	16	0	0	0	0	0	18,75	6,25	6,25	11
92.	Sienkiewicza	20	0	0	0	0	0	5	35	0	13
93.	Sikorskiego	155	0	0,64	2,58	0,64	0	7,89	40	2,58	16
94.	Słowackiego	38	0	0	0	0	0	7,89	21,05	2,63	12
95.	Sosnowa	20	0	0	0	0	0	20	10	5	11

96.	Sportowa	7	0	28,57	28,57	14,28	0	14,28	28,57	0	28
97.	Staroleszczyńska	97	0	1,03	2,06	2,06	0	15,46	20,61	3,09	16
98.	Starowiejska	123	0	0	0	0	0	29,27	13,82	2,44	8
99.	Strażacka	55	0	1,81	3,63	1,81	0	23,64	18,18	1,81	15
100.	Strzelecka	55	0	1,81	1,81	0	0	14,54	30,9	0	17
101.	Szymanowskiego	16	0	0	0	0	0	6,25	50	6,25	17
102.	Targowa	15	0	0	0	0	0	33,33	0	0	8
103.	Towarowa	14	0	0	0	0	0	14,28	21,42	0	11
104.	Tylna	133	0	0	0,75	0	0	18,04	25,56	1,5	11
105.	Wałowa	15	0	0	0	0	0	13,33	6,66	0	10
106.	Wąska	4	0	0	0	0	0	0	25	0	13
107.	Wesoła	44	0	2,27	2,27	2,27	2,27	18,18	6,81	4,54	20
108.	Węgierska	10	0	0	0	0	0	30	0	0	8
109.	Wieniawskiego	24	0	4,17	4,16	0	0	4,17	4,16	12,5	22
110.	Wiśniowa	5	0	0	0	0	0	60	0	0	8
111.	Wolności	22	0	0	4,54	0	0	13,63	27,27	4,54	18
112.	Wolsztyńska	622	0,48	1,28	3,37	0,32	0	15,11	29,42	2,73	20
113.	Zacisze	165	0	0	0	0	0	33,93	7,27	0	8
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	12,5	0	0	0	25	0	17
115.	Zielona	84	0	0	0	0	0	14,28	23,8	1,19	13
116.	Zielony Rynek	114	0	0	0,87	0,87	0	15,78	32,45	3,51	15
117.	Zygmunta Starego	234	0	0	0	0,42	0,42	14,95	30,34	2,99	18
118.	Żwirki i Wigury	54	0	0	0	0	0	27,78	9,25	0	8
121.	Dębowa Łęka	685	0	0,14	1,89	0,29	0	22,48	16,05	2,77	9
122.	Hetmanice	234	0	0,42	1,28	1,28	0,85	16,67	20,51	2,13	15

123.	Kandlewo	315	0,95	0,63	1,27	0,31	0	21,26	16,5	3,17	13
125.	Konradowo	765	0,26	0,26	2,61	1,31	0,13	23,39	13,59	3,39	16
126.	Lgiń	506	0	0,79	2,57	0,19	0,39	20,55	18,77	4,74	17
127.	Łęgoń	206	0,48	0,97	2,42	0,48	0,48	19,41	16,5	2,42	17
128.	Łysiny	366	0,27	2,46	4,91	1,36	0,54	22,13	16,12	6,01	30
130.	Nowa Wieś	293	0	0,34	2,04	0,34	0	22,52	13,31	3,41	9
131.	Olbrachcice	259	0	0	1,93	0	0	20,46	14,67	1,54	9
132.	Osowa Sień	1129	0,17	0,53	2,48	0,09	0	22,85	15,85	2,48	10
133.	Przyczyna Dolna	439	0	0,22	1,36	0	0,22	14,12	16,62	4,78	18
134.	Przyczyna Górna	620	0,16	1,61	4,35	1,29	0	22,25	18,38	0	15
136.	Siedlnica	884	0,11	0,22	1,58	0,67	0,22	22,17	16,85	3,05	14
137.	Tylewice	545	0,18	1,1	4,22	1,28	0	22,38	15,77	3,3	16
139.	Wygnańczyce	178	2,24	2,41	7,86	2,8	0	16,85	17,41	4,49	25
		21409	0,27	1,02	3,03	0,89	0,09	19,29	19,18	3,5	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

WIELKOŚĆ KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH								
ŚREDNIA W %								
Wartość stała	0,27	1,02	3,03	0,89	0,09	19,29	19,18	3,5
Przedział wartości	0,18 - 0,35	0,71 - 1,32	2,12 - 3,93	0,62 - 1,15	0,06 - 0,11	16,39 - 22,18	16,3 - 22,05	2,45 - 4,55
Poniżej średniej								
Średnia								
Powyżej średniej								

METODOLOGIA INDEX OF MULTIPLE DEPRIVATION:

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono, do wartości ogólnej punktów przyznawanych za kolor czerwony, powinien zostać dopisany dodatkowo jeden punkt. Uzyskana wartość sumaryczna staje się podstawą do dopisania kolejnego punktu w przypadku wykrycia trzeciego obszaru oznaczonego na czerwono w danej jednostce analitycznej, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (4 punkty), 3 obszary (5 punktów). Niniejszy proces sumowania wartości powinien zostać powtórzony w odniesieniu do kolejnych obszarów oznaczonych na czerwono. Obszary oznaczone na inne kolory uzyskują odpowiednio: 2 punkty (kolor żółty), 1 punkt (kolor zielony).

Zapis matematyczny: Suma wartości społecznego IMD + ZIELONY (1 punkt) + ŻÓŁTY (2 punkty) + CZERWONY (3 punkty) + CZERWONY II (4 punkty) + CZERWONY III (5 punktów).

W ramach wyznaczania wartości średniej koncentracji problemów na danych obszarze przyjęto wskaźnik o odpowiednim odchyleniu punktowym (30% punktów liczonych od wartości stałej – wartość punktowa stałej od 0,1 do 5, biorąc pod uwagę wskaźnik najniższy oraz najwyższy wartości średniej). W przypadku wartości stałych powyżej 5 punktów przyjęto odchylenie na poziomie 15%, ze względu na węższe spektrum oddziaływania zjawisk.

Niniejsza analiza pozwala na określenie wartości liczbowych obowiązywania poszczególnych kolorów (zielonego, żółtego, czerwonego), jako stopnia natężenia problemów społecznych. Należy podkreślić, iż przyjęty sposób obliczeń zakłada nakładanie się problemów społecznych, które w przypadku wielokrotnego wystąpienia na danym obszarze sprawiają, iż staje się on obszarem o wysokiej liczbie deficytów utrudniających możliwość prowadzenia aktywizacji społecznej mieszkańców i wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Mapa 1 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne

Analiza uwarunkowań społecznych nasuwa następujące wnioski:

1. Do **grup**, które przede wszystkim potrzebują wsparcia należą **osoby korzystające z pomocy społecznej bez względu na powód korzystania, osoby w wieku przedprodukcyjnym oraz osoby w wieku poprodukcyjnym – seniorzy**.

Analizy danych z Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że są to kategorie osób, na które należy zwrócić uwagę w pracach rewitalizacyjnych.

Seniorzy stanowią kategorie osób, które należy chronić przed izolacją społeczną. Z drugiej strony, Seniorzy posiadają ogromne doświadczenie, zasób wiedzy również na temat społeczności lokalnej, co wydaje się ważne w kontekście włączenia ich jako kapitału społecznego do działań rewitalizacyjnych gminy. W związku z tym należy podjąć działania mające na celu aktywizację społeczną i edukacyjną osób starszych i stworzyć im do tego potrzebne odpowiednie warunki, aby aktywizacja była długofalowa i systematyczna. Osoby starsze posiadają również ogromne doświadczenie i wiedzę na temat lokalnej historii i kultury analizowanego obszaru. Należy ten zasób również wykorzystać w działaniach rewitalizacyjnych w celu budowania tożsamości lokalnej mieszkańców. Ważnym działaniem jest zachęcenie najmłodszego i najstarszego pokolenia do współpracy i wzajemnej wymiany doświadczeń i wiedzy na temat historii.

Ponadto szczególną uwagę należy zwrócić na **osoby, które nie pracują i nie są również zarejestrowane jako osoby bezrobotne, szczególnie kobiety**, ponieważ ich potencjalna długa nieobecność na rynku pracy może w przyszłości wpływać negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne, na brak możliwości rozwoju ich nabytych kompetencji, na dewaluację już zdobytych umiejętności oraz na zabezpieczenie społeczne. Ponadto zapewnienie zatrudniania kobietom być może w przyszłości ograniczy korzystanie z instrumentów pomocy społecznej – w tym korzystanie ze świadczeń i zasiłków. W ramach procesu rewitalizacji należy podjąć takie działania, które zaktywizują m.in. kobiety długotrwale bezrobotne, ale również pozostałe osoby, które w wyniku bezrobocia znajdują się w grupie osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do takich działań powinno należeć stałe wspieranie aktywności osób bezrobotnych, ich edukacja, która ostatecznie mogłaby prowadzić do wyjścia z kategorii osób wykluczonych.

2. Działania rewitalizacyjne powinny również uwzględnić możliwości ekonomiczne, gospodarcze i turystyczne gminy, ponieważ ułatwi to aktywizację zawodową i społeczną wyżej wymienionych grup i może **ograniczyć liczbę zasiłków i świadczeń**, z których obecnie korzystają mieszkańcy gminy.
3. Należy również pamiętać, że wymienione grupy należy również zaktywizować pod kątem **społeczno – kulturowym**, a także historycznym, aby nie dopuścić do ich wykluczenia społecznego. Poprawienie infrastruktury przestrzennej i technicznej pozwoli na częstsze korzystanie z zasobów kulturalnych gminy, działalności wolontariackiej młodzieży i pozostałych mieszkańców oraz korzystanie z różnych proponowanych w gminie form spędzania wolnego czasu.
4. Ponadto istotne wydaje się podjęcie działań w ramach rewitalizacji, które wykorzystają specyfikę społeczności lokalnej pod względem kulturowym, organizacji imprez tematycznych

charakterystycznych dla gminy i które jednocześnie w ten sposób będą budowały tożsamość lokalną mieszkańców. Ważna wydaje się być tutaj rola terenów wiejskich i osób na nich zamieszkałych. Wspierając inicjatywy na poziomie mikro strukturalnym zwiększa się prawdopodobieństwo budowania aktywnych postaw lokalnych mieszkańców.

5. Ważne jest uwzględnienie w działaniach rewitalizacyjnych wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy, jakim chociażby jest okoliczna przyroda, aby aktywizować osoby, które są wykluczone bądź grozi im wykluczenie społeczne.
6. Istotnym elementem budowania tożsamości lokalnej jest stworzenie odpowiedniego ku takim działaniom miejsca, co jest szczególnie ważne na terenach wiejskich. Bazą aktywności społeczności lokalnej są między innymi świetlice wiejskie. Należy więc w ramach działań rewitalizacyjnych stworzyć świetlicę wiejską w miejscowości, w której takiego miejsca brakuje. Przestrzeń fizyczna jest istotna do budowania więzi społecznych, spotkania twarzą w twarz przyczyniają się do zwiększenia odpowiedzialności za swoje działania wśród mieszkańców i budują poczucie przynależności.

Najważniejszym problemem jest trudność w aktywizacji społecznej mieszkańców i postawy roszczeniowe. Poza tym istniejące zasoby historyczne i kulturowe nie są w pełni wykorzystane, co przyczynia się do jeszcze większej degradacji obszaru, a tym samym do mniejszego zaangażowania mieszkańców w budowanie tożsamości lokalnej.

Gmina Wschowa posiada potencjał w postaci zasobów naturalnych, które można wykorzystać dla działań aktywności sportowej, społecznej, działania mogą być skierowane do osób starszych. Może też być skierowana do młodzieży – miejsca do rodzinnego uprawiania sportu, wycieczki tematyczne, przy jednoczesnym wykorzystaniu kapitału społecznego jaki mogą się stać lokalni przewodnicy, liderzy społeczni, eksperci społeczni, którzy otrzymując wsparcie ze strony władz samorządowych będą inicjować lokalne działania społeczne.

Ponadto wykorzystanie w odpowiedni sposób walorów przyrodniczych może przyczynić się z jednej strony do kształtowania postaw proekologicznych, z drugiej też strony przestrzeń może być wykorzystana do aktywizacji osób wykluczonych społecznie i zawodowo. Szczególnie skorzystałyby na tym osoby wykluczone społecznie, do których wykorzystując odpowiednio przygotowaną infrastrukturę można by było kierować działania mające na celu ich aktywizację na rynku pracy.

Ważne jest również stworzenie takich możliwości w przestrzeni gminy, aby można było realizować działania integrujące społeczność gminy. Najmłodsze i najstarsze pokolenie dzieli często przepaść w postaci realizowanych i oczekiwanych norm kulturowych, stąd często następuje szereg nieporozumień.

Warto jest wykorzystać potencjał jakie ze sobą niosą przedstawiciele najstarszego i najmłodszego pokolenia w celu wzajemnego poznawania się i wspomóc integrację międzypokoleniową odpowiednio do tego przygotowaną infrastrukturą. Zabiegi tego typu zmniejszą prawdopodobieństwo konieczności wyjazdów młodych ludzi poza granice Gminy Wschowa i jednocześnie mogą wskazać na nowe pola do działań dla najmłodszego pokolenia.

Ważne jest, aby uświadomić mieszkańcom znaczenie terenu, na którym mieszkają jednocześnie wykorzystując go systematycznie dla działań mających na celu ponowne włączenie osób odizolowanych

społecznie i aby nie doprowadzić do ich ponownej izolacji. Ponadto zadbanie o tereny zielone na obszarach zdegradowanych przyczynić się może do zmiany ich funkcji i jednocześnie zwiększyć poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Do budowania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców przyczyniają się również działania realizowane przez Państwową Straż Pożarną, która stanowi ważny element i potencjał społeczny Gminy Wschowa. Edukacja dotycząca bezpieczeństwa jest istotna szczególnie ze względu na budowanie poczucia kontroli nad życiem własnym jednostki. Świadomość nabycia umiejętności związanych z możliwością zadbania o bezpieczeństwo fizyczne swoje i swoich bliskich wpływa na ogólny dobrostan jednostki, a tym samym przyczynia się do aktywnej społecznej postawy. Dlatego też w działaniach rewitalizacyjnych należy zwrócić uwagę na poprawę edukacji w zakresie własnego bezpieczeństwa i bezpieczeństwa otoczenia i stworzyć ku temu odpowiednie warunki infrastrukturalne.

Uwarunkowania gospodarcze

Uwarunkowania gospodarcze dotyczą przede wszystkim możliwości wykorzystania potencjału gospodarczego, ekonomicznego, ale przede wszystkim kapitału społecznego, dzięki którym rejon działalności gospodarczej zyskuje pod względem swojej atrakcyjności.

Na terenie Gminy Wschowa stwierdzono występowanie 105 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze Regon w sektorze rolniczym (dla powiatu wschowskiego są to 209 podmioty), w sektorze przemysłowym 202 podmiotów (powiat wschowski – 325) i w sektorze budowlanym 312 podmioty (powiat wschowski – 533 podmioty)¹¹.

Ponadto na terenie gminy w 2016 roku istniało 1550 podmiotów na 10 tys. mieszkańców zatrudniających do 9 pracowników; 64,8 podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników; 14,2 podmiotów zatrudniających od 50 do 249 pracowników. W 2016 roku nie zarejestrowano podmiotów zatrudniających powyżej 250 pracowników.

Gmina Wschowa to również tereny popegeerowskie, na których występowały Państwowe Gospodarstwa Rolne. Wraz ze zmianą ustroju w Polsce zniknęła również potrzeba wspierania działalności tego typu gospodarstw. „Zmiany ustrojowe i transformacja gospodarcza, jakie miały miejsce po 1989 roku, przyniosły kres PGR-ów. Po wycofaniu dotacji państwowych, w wyniku reform gospodarczych w 1989, PGR-y w większości zbankrutowały, zostały przejęte przez Agencję Rynku Rolnego lub spółki pracownicze. Reguły szokowej terapii polskiej gospodarki, przyjęte w ramach reform gospodarczych na początku roku 1990, postawiły państwowe gospodarstwa rolne w trudnym położeniu. Proces uryn-kowania gospodarki był podstawą do przemian własnościowych i organizacyjnych, jak również zmian w

¹¹ http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_wschowski/Gmina_Wschowa.pdf, s.3

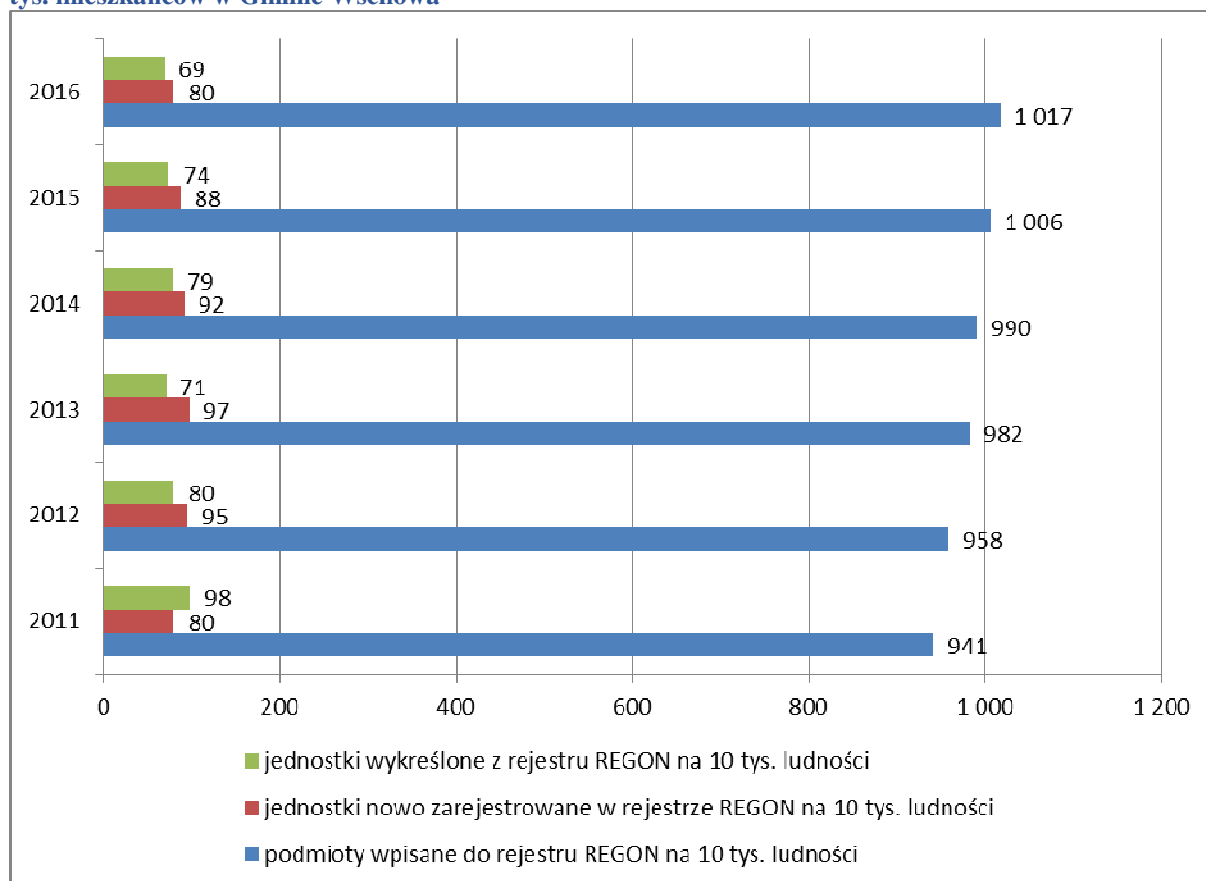
systemie zarządzania w byłych PGR -ach. Uznano, że sprawą nadrzędną jest prywatyzacja PGR, a efekty ekonomiczne przyjdą jako efekt prywatyzacji¹²”

Spowodowało to jednocześnie wiele zmian w zakresie życia społecznego, przyczyniło się m.in. do trudności w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców gminy. Pozostał potencjał jakim dysponowała gmina pod względem zasobów jaki była wtedy możliwa do uprawiania ziemia, jednak bez odpowiednio przygotowanego kapitału społecznego zaistniała trudność w motywowaniu mieszkańców do rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Było to między innymi efektem wcześniejszego stałego wsparcia PGR-ów, co doprowadziło do braku wykształcenia w mieszkańcach postaw przedsiębiorczych i zachowań wewnątrzsterownych.

Jednakże Gmina Wschowa charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności – 699.¹³

Poniższy wykres przedstawia liczbę jednostek wpisanych, nowo zarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON.

Wykres 16 Liczba jednostek wpisanych, nowo zarejestrowanych i wykreślonych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

¹² Diagnoza środowisk popegeerowskich, Biuletyn Obserwatorium Integracji Społecznej nr 2 (8)/13, ss. 6-7

¹³ http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_wschowski/Gmina_Wschowa.pdf, s.3

Na przestrzeni lat zwiększa się liczba podmiotów wpisanych do rejestru Regon. Od 2012 roku wzrasta liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze Regon, i od tego samego roku liczba jednostek wykreślonych z rejestru Regon jest co roku niższa od liczby nowo zarejestrowanych podmiotów.

Gmina Wschowa to gmina charakteryzująca się szczególnymi walorami przyrodniczymi i historycznymi, które można by było wykorzystać jako bazę dla działalności kulturalnej i rozrywkowej, która mogłaby kierować swoje usługi szczególnie do osób starszych a także dla działań łączących najmłodsze i najstarsze pokolenie. Szczególnie na uwagę zasługują walory historyczne, dzięki którym można przyciągać turystów i mieszkańców i na tej bazie budować małą przedsiębiorczość, co jest szczególnie istotne ze względu na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, aktywnych, szczególnie na rynku pracy.

Poniższe dane przedstawiają współczynnik przedsiębiorczości, który jest wynikiem stosunku liczby podmiotów w danej miejscowości do liczby mieszkańców tej samej miejscowości. Współczynnik poniżej średniej oznacza niską aktywność społeczności lokalnej w obszarze przedsiębiorczości, co w przypadku Gminy Wschowa jest zjawiskiem negatywnym, gdyż rozwój przedsiębiorczości lokalnej jest ważną determinantą wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Oparcie rozwoju na uwarunkowaniach historycznych obszaru zapewnia możliwość kreowania przedsiębiorczości lokalnej i determinuje proces wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Tabela 6 Współczynnik przedsiębiorczości w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik przedsiębiorczości	poniżej średniej - stan zły
1.	17 Pułku Ułanów	93	9	9,68	nie
2.	31 Stycznia	250	3	1,2	tak
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	15	8,27	tak
4.	Akacyjowa	15	2	13,33	nie
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	0	0	tak
6.	Berwińskiego	183	11	6,01	tak
7.	Boczna	440	21	4,77	tak
8.	Bohaterów Westerplatte	167	25	14,97	nie
9.	Bukowa	3	0	0	tak
10.	Chopina	43	0	0	tak
11.	Cicha	115	12	10,43	nie
12.	Czarna	8	2	25	nie
13.	Czereśniowa	164	15	9,15	nie
14.	Daszyńskiego	438	29	6,62	tak
15.	Dworcowa	64	2	3,12	tak
16.	Działkowa	106	9	8,49	tak
17.	Garbarska	131	0	0	tak
18.	Generała Bema	40	2	5	tak

19.	Głogowska	110	11	10	nie
20.	Głowackiego	5	0	0	tak
21.	Gospody	87	2	2,3	tak
22.	Herbergera	95	5	5,26	tak
23.	Jabłoniowa	5	1	20	nie
24.	Jagiellońska	553	21	3,8	tak
25.	Jagodowa	25	8	32	nie
26.	Jasna	11	3	27,27	nie
27.	Kamienna	155	6	3,87	tak
28.	Kasztanowa	23	5	21,74	nie
29.	Kazimierza Wielkiego	592	34	5,74	tak
30.	Kilińskiego	122	19	15,57	nie
31.	Klasztorna	64	3	4,69	tak
32.	Klonowa	28	3	10,71	nie
33.	Kolejowa	8	4	50	nie
34.	Konopnickiej	169	14	8,28	tak
35.	Konradska	98	0	0	tak
36.	Kopernika	211	13	6,16	tak
37.	Kościelna	23	4	17,39	nie
38.	Kościuszki	450	24	5,33	tak
39.	Kraszewskiego	45	0	0	tak
40.	Królowej Jadwigi	332	13	3,91	tak
41.	Krótką	10	3	30	nie
42.	Księża Kostki	560	2	0,36	tak
43.	Kurpińskiego	56	4	7,14	tak
44.	Kuśnierska	10	0	0	tak
45.	Leszczynowa	26	2	7,69	tak
46.	Leśna	34	8	23,53	nie
47.	Lipowa	107	6	5,61	tak
48.	Lwia	15	1	6,66	tak
49.	Łazienna	70	4	5,71	tak
50.	Łąkowa	55	6	10,91	nie
51.	Malinowa	11	2	18,18	nie
52.	Matejki	36	1	2,77	tak
53.	Mickiewicza	178	18	10,11	nie
54.	Modrzewiowa	9	1	11,11	nie
55.	Moniuszki	169	20	11,83	nie
56.	Morelowa	65	6	9,23	nie
57.	Niepodległości	471	0	0	tak
58.	Nowa	93	6	6,45	tak

59.	Nowe Ogrody	152	9	5,92	tak
60.	Nowopolna	29	0	0	tak
61.	Nowy Rynek	5	2	40	nie
62.	Obrońców Warszawy	610	31	5,08	tak
63.	Ogińskiego	32	0	0	tak
64.	Ogrodowa	315	19	6,03	tak
65.	Okreżna	15	1	6,66	tak
66.	Orzechowa	205	14	6,83	tak
67.	Osadnicza	51	4	7,84	tak
68.	Osiedle	37	14	37,84	nie
69.	Osiedle Jagiellonów	821	11	1,34	tak
70.	Paderewskiego	32	4	12,5	nie
71.	Parkowa	17	2	11,76	nie
72.	Piłsudskiego	19	0	0	tak
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	0	tak
74.	Plac Farny	49	0	0	tak
75.	Plac Grunwaldu	193	9	4,66	tak
76.	Plac Kosynierów	65	3	4,61	tak
77.	Plac Świętego Jana	69	0	0	tak
78.	Plac Zamkowy	65	2	3,08	tak
79.	Pocztowa	113	21	18,58	nie
80.	Podgórna	60	2	3,33	tak
81.	Polna	270	14	5,18	tak
82.	Poprzeczna	34	3	8,82	tak
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	12	8,95	nie
84.	Przemysłowa	13	1	7,69	tak
85.	Pusta	64	3	4,69	tak
86.	Ratuszowa	99	9	9,09	nie
87.	Reymonta	99	19	19,19	nie
88.	Rynek	189	22	11,64	nie
89.	Rzemieślnicza	156	8	5,13	tak
90.	Rzeźnicka	15	0	0	tak
91.	Sadowa	16	0	0	tak
92.	Sienkiewicza	20	4	20	nie
93.	Sikorskiego	155	4	2,58	tak
94.	Słowackiego	38	4	10,53	nie
95.	Sosnowa	20	0	0	tak
96.	Sportowa	7	2	28,57	nie
97.	Staroleszczyńska	97	7	7,22	tak
98.	Starowiejska	123	10	8,13	tak

99.	Strażacka	55	0	0	tak
100.	Strzelecka	55	7	12,72	nie
101.	Szymanowskiego	16	0	0	tak
102.	Targowa	15	8	53,33	nie
103.	Towarowa	14	7	50	nie
104.	Tylina	133	12	9,02	nie
105.	Wałowa	15	0	0	tak
106.	Wąska	4	1	25	nie
107.	Wesoła	44	4	9,09	nie
108.	Węgierska	10	0	0	tak
109.	Wieniawskiego	24	4	16,66	nie
110.	Wiśniowa	5	1	20	nie
111.	Wolności	22	0	0	tak
112.	Wolsztyńska	622	30	4,82	tak
113.	Zacisze	165	14	8,48	tak
114.	Zakątek Kamienny	8	0	0	tak
115.	Zielona	84	8	9,52	nie
116.	Zielony Rynek	114	7	6,14	tak
117.	Zygmunta Starego	234	10	4,27	tak
118.	Żwirki i Wigury	54	5	9,26	nie
119.	Dębowa Łęka	685	37	5,4	tak
120.	Hetmanice	234	2	0,85	tak
121.	Kandlewo	315	15	4,76	tak
122.	Konradowo	765	42	5,49	tak
123.	Lgiń	506	39	7,71	tak
124.	Łęgoń	206	11	5,34	tak
125.	Łysiny	366	17	4,64	tak
126.	Nowa Wieś	293	15	5,12	tak
127.	Olbrachcice	259	0	0	tak
128.	Osowa Sień	1129	55	4,87	tak
129.	Przyczyna Dolna	439	46	10,48	nie
130.	Przyczyna Górna	620	25	4,03	tak
131.	Siedlnica	884	36	4,07	tak
132.	Tylewice	545	34	6,24	tak
133.	Wygnańczyce	178	4	2,25	tak
				8,95	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CEiDG

Sytuacja, gdy występuje niski wskaźnik przedsiębiorczości nie sprzyja kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Przyczyny takiego zjawiska mogą być wielorakie: trudności w rozumieniu przepisów prawa, zbyt niska motywacja do prowadzenia własnej działalności gospodarczej,

trudności w uzyskaniu dofinansowania, a także brak wiedzy na temat zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. **Równie istotnym czynnikiem, który może utrudniać kształtowanie się właściwych postaw przedsiębiorczych jest apatia społeczna i negatywne postawy wobec pracy, brak rozumienia potencjału jaki gmina posiada i jaki można wykorzystać w działalności przedsiębiorczej.**

Ważne jest, aby w działaniach rewitalizacyjnych możliwe było wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia odpowiednich warunków dla zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, **przede wszystkim w zakresie dostępności komunikacyjnej do obszarów, na których swoją działalność prowadzą przedsiębiorstwa oraz możliwości otrzymania pomocy ze strony podmiotów administracji samorządowej.**

Współczynnik poniżej średniej występujący w określonej jednostce może przyczyniać się do zmniejszania atrakcyjności danego terenu jako terenu znaczącego do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Skutkiem takiego zjawiska może też być odpływ młodych ludzi do większych miejscowości w celu szukania pracy.

- Należy w ramach działań rewitalizacyjnych zadbać o kształtowanie postaw przedsiębiorczych, ale przede wszystkim o **propagowanie aktywnej postawy na rynku pracy, szkoleniu w celu kształtowania postaw opartych na działaniach wewnątrzsterownych, zwłaszcza wśród osób długotrwale wykluczonych z powodu bezrobocia.** Ważne jest, aby w tym celu stworzyć w ramach działań rewitalizacyjnych odpowiednie warunki wraz z odpowiednią infrastrukturą, aby działania aktywizujące w sferze zawodowej osoby wykluczone przyniosły w przyszłości oczekiwany efekt. Nieodzwonne wydaje się w tym przypadku wykorzystanie zasobów architektury historycznej, aby na bazie potencjału jakie dają walory historyczne gminy móc wspomagać osoby chcące aktywizować się pod względem społeczno – gospodarczym.
- Warto przy tym wykorzystać zarówno zasoby naturalne gminy jak i również kapitał społeczny oraz zatrudnić odpowiednio wyszkolonych edukatorów, aby wspierali mieszkańców w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych, a także w umiejętności poruszania się na rynku pracy.
- Konieczne jest również podjęcie działań mających na celu zaktywizowanie osób długotrwale bezrobotnych, które poprzez brak dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, stają się coraz bardziej wykluczone społecznie. Wymagają w związku z tym podjęcia działań specjalistycznych, które wpłyną na możliwość znalezienia przez nich pracy i powrotu do aktywności zawodowej. Niniejszą formą może być zarówno spółdzielnia socjalna, która wymaga działań aktywizacyjnych skoncentrowanych na aktywnej integracji zawodowej osób wykluczonych lub prace zlecone skoncentrowane na wykonywaniu określonych czynności mających na celu wdrożenie osób wykluczonych w aktywność zawodową.

Uwarunkowania środowiskowe

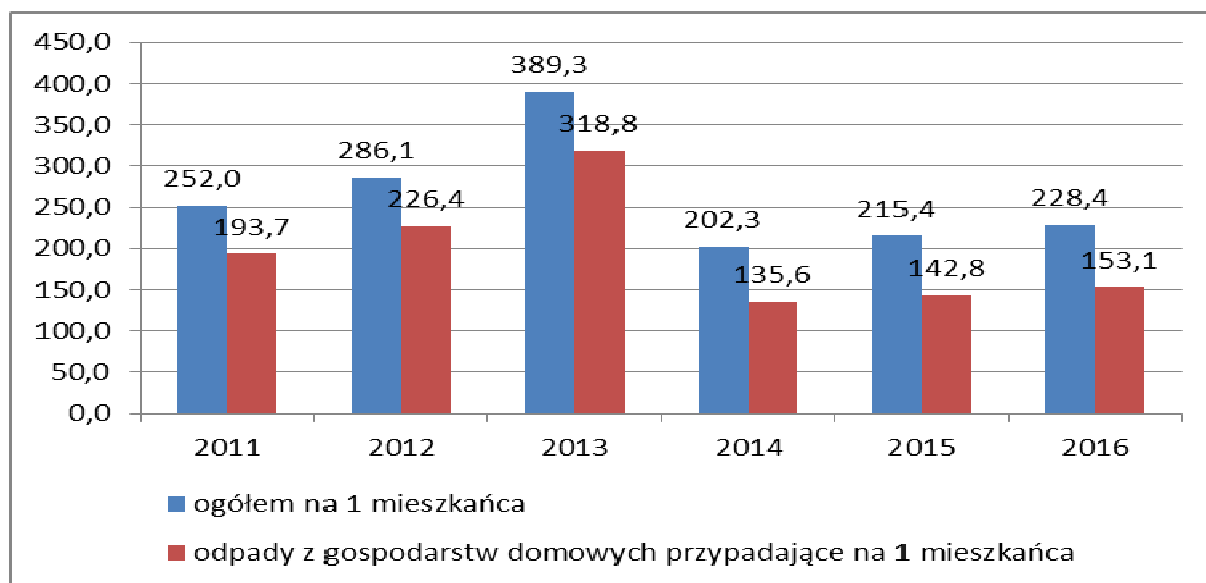
Gmina Wschowa jest terenem bogatym w zasoby naturalnego środowiska, które stanowią ogromny potencjał, służący promocji i aktywności mieszkańców gminy oraz potencjalnych turystów. Warto walory przyrodnicze wykorzystać w celu budowania tożsamości lokalnej zwłaszcza wśród mieszkańców najmłodszego pokolenia, aby w ich świadomości budować potencjał terenu w celu zapewnienia w przyszłości przyrodzie kapitału społecznego, który odpowiednio mógłby zadbać o walory przyrodnicze i właściwie promować ich znaczenie poza terenem gminy.

Uwarunkowania środowiskowe to również analiza danych dotyczących odpadów komunalnych na terenie gminy.

Analizując dane dotyczące zmieszanych odpadów można zauważyć, że liczba odpadów przypadających na 1 mieszkańca i z gospodarstw domowych przypadających na jednego mieszkańca znacznie spadła w 2014 roku i utrzymuje się na w miarę niskim poziomie.

W kontekście działań rewitalizacyjnych należy zwrócić na te kwestię również szczególną uwagę, ponieważ funkcjonowanie w środowisku zaśmieconym sprawia, że może obniżać się motywacja do aktywizacji mieszkańców w zakresie działań na rzecz gminy, ponieważ istnieje prawdopodobieństwo, że chętniej zadbamy o środowisko, które jest już w jakimś stopniu zadbane. Daje to poczucie sprawstwa, dzięki któremu wzrasta motywacja do dalszych działań. Malejąca liczba odpadów może świadczyć o rozbudowanej świadomości ekologicznej, co może stanowić dobry zasób, który może być wykorzystany w działaniach rewitalizacyjnych w Gminie.

Wykres 17 Zmieszane odpady w ciągu roku w Gminie Wschowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza uwarunkowań środowiskowych została dokonana na podstawie zmieszanych odpadów na liczbę mieszkańców.

Tabela 7 Uwarunkowania środowiskowe w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i miejscowości	Liczba ludności	Zmieszane odpady na liczbę mieszkańców	powyżej średniej - stan zły
1.	17 Pułku Ułanów	93	21,39	nie
2.	31 Stycznia	250	57,50	tak
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	40,71	tak
4.	Akacyjowa	15	3,45	nie
5.	Arcybiskupa Stabilewskiego	142	32,66	nie
6.	Berwińskiego	183	42,09	tak
7.	Boczna	440	101,02	tak
8.	Bohaterów Westerplatte	167	38,41	tak
9.	Bukowa	3	0,69	nie
10.	Chopina	43	9,89	nie
11.	Cicha	115	26,54	nie
12.	Czarna	8	1,84	nie
13.	Czereśniowa	164	37,72	tak
14.	Daszyńskiego	438	100,74	tak
15.	Dworcowa	64	14,72	nie
16.	Działkowa	106	24,38	nie
17.	Garbarska	131	30,31	nie
18.	Generała Bema	40	9,20	nie
19.	Głogowska	110	25,30	nie
20.	Głowackiego	5	1,15	nie
21.	Gospody	87	20,01	nie
22.	Herbergera	95	21,85	nie
23.	Jabłoniowa	5	1,15	nie
24.	Jagiellońska	553	127,19	tak
25.	Jagodowa	25	5,75	nie
26.	Jasna	11	2,53	nie
27.	Kamienna	155	35,65	nie
28.	Kasztanowa	23	5,29	nie
29.	Kazimierza Wielkiego	592	136,16	tak
30.	Kilińskiego	122	28,06	nie
31.	Klasztorna	64	14,72	nie
32.	Klonowa	28	6,44	nie
33.	Kolejowa	8	1,84	nie
34.	Konopnickiej	169	38,87	tak

35.	Konradowska	98	22,54	nie
36.	Kopernika	211	48,53	tak
37.	Kościelna	23	5,29	nie
38.	Kościuszki	450	103,50	tak
39.	Kraszewskiego	45	10,35	nie
40.	Królowej Jadwigi	332	76,36	tak
41.	Krótką	10	2,30	nie
42.	Księża Kostki	560	128,80	tak
43.	Kurpińskiego	56	12,88	nie
44.	Kuśnierska	10	2,30	nie
45.	Leszczynowa	26	5,98	nie
46.	Leśna	34	7,82	nie
47.	Lipowa	107	24,61	nie
48.	Lwia	15	3,45	nie
49.	Łazienna	70	16,10	nie
50.	Łąkowa	55	12,65	nie
51.	Malinowa	11	2,53	nie
52.	Matejki	36	8,28	nie
53.	Mickiewicza	178	40,94	tak
54.	Modrzewiowa	9	2,07	nie
55.	Moniuszki	169	38,87	tak
56.	Morelowa	65	14,95	nie
57.	Niepodległości	471	108,33	tak
58.	Nowa	93	21,39	nie
59.	Nowe Ogrody	152	34,96	nie
60.	Nowopłolna	29	6,67	nie
61.	Nowy Rynek	5	1,15	nie
62.	Obrońców Warszawy	610	140,30	tak
63.	Ogińskiego	32	7,36	nie
64.	Ogrodowa	315	72,45	tak
65.	Okrężna	15	3,45	nie
66.	Orzechowa	205	47,15	tak
67.	Osadnicza	51	11,73	nie
68.	Osiedle	37	8,51	nie
69.	Osiedle Jagiellonów	821	7,36	nie
70.	Paderewskiego	32	7,36	nie
71.	Parkowa	17	3,91	nie
72.	Piłsudskiego	19	4,37	nie
73.	Plac Ćwiczeń	24	5,52	nie
74.	Plac Farny	49	11,27	nie

75.	Plac Grunwaldu	193	44,39	tak
76.	Plac Kosynierów	65	14,95	nie
77.	Plac Świętego Jana	69	15,87	nie
78.	Plac Zamkowy	65	14,95	nie
79.	Pocztowa	113	25,99	nie
80.	Podgórna	60	13,80	nie
81.	Polna	270	62,10	tak
82.	Poprzeczna	34	7,82	nie
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	30,82	nie
84.	Przemysłowa	13	2,99	nie
85.	Pusta	64	14,72	nie
86.	Ratuszowa	99	22,77	nie
87.	Reymonta	99	22,77	nie
88.	Rynek	189	43,47	tak
89.	Rzemieślnicza	156	35,88	tak
90.	Rzeźnicka	15	3,45	nie
91.	Sadowa	16	3,68	nie
92.	Sienkiewicza	20	4,60	nie
93.	Sikorskiego	155	35,65	nie
94.	Słowackiego	38	8,74	nie
95.	Sosnowa	20	4,60	nie
96.	Sportowa	7	1,61	nie
97.	Staroleszczyńska	97	22,31	nie
98.	Starowiejska	123	28,29	nie
99.	Strażacka	55	12,65	nie
100.	Strzelecka	55	12,65	nie
101.	Szymanowskiego	16	3,68	nie
102.	Targowa	15	3,45	nie
103.	Towarowa	14	3,22	nie
104.	Tylna	133	30,59	nie
105.	Wałowa	15	3,45	nie
106.	Wąska	4	0,92	nie
107.	Wesoła	44	10,12	nie
108.	Węgierska	10	2,30	nie
109.	Wieniawskiego	24	5,52	nie
110.	Wiśniowa	5	1,15	nie
111.	Wolności	22	5,06	nie
112.	Wolsztyńska	622	143,06	tak
113.	Zacisze	165	37,95	tak
114.	Zakątek Kamienny	8	1,84	nie

115.	Zielona	84	19,32	nie
116.	Zielony Rynek	114	26,22	nie
117.	Zygmunta Starego	234	53,82	tak
118.	Żwirki i Wigury	54	12,42	nie
119.	Dębowa Łęka	685	157,55	tak
120.	Hetmanice	234	53,82	tak
121.	Kandlewo	315	72,45	tak
122.	Konradowo	765	175,95	tak
123.	Lgiń	506	116,38	tak
124.	Łęgoń	206	47,38	tak
125.	Łysiny	366	84,18	tak
126.	Nowa Wieś	293	67,39	tak
127.	Olbrachcice	259	59,57	tak
128.	Osowa Sień	1129	259,67	tak
129.	Przyczyna Dolna	439	100,97	tak
130.	Przyczyna Górna	620	142,60	tak
131.	Siedlnica	884	203,32	tak
132.	Tylewice	545	125,35	tak
133.	Wygnańczyce	178	40,94	tak
			35,66	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy

Wskaźnik powyżej średniej oznacza zdegradowanie obszaru pod względem uwarunkowań środowiskowych.

Ważne jest więc, aby w ramach działań rewitalizacyjnych wykorzystać walory przyrodnicze jakie posiada gmina i na tej bazie realizować działania aktywizujące społeczność lokalną również w celu budowania postaw proekologicznych. Umocni to jednocześnie w mieszkańcach przekonanie, że otoczenie, w którym funkcjonują daje im korzyści nie tylko przyrodnicze, ale również takie, które przyczyniają się do integracji społecznej i promocji gminy.

Uwarunkowania przestrzenno - funkcjonalne

Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne będą analizowane pod kątem dostępności sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej oraz pod kątem dostępności obiektów kulturalnych i sportowych. Należy podkreślić, iż dostępność mieszkańców do sieci kanalizacyjnej jest ważnym czynnikiem w kontekście zapewnienia podstawowych potrzeb mieszkańców. **W związku z tym obszary, na których występuje dostęp do kanalizacji można uznać za w mniejszym stopniu wymagające odnowy oraz przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym.** Kanalizacja wpływa na wyższy komfort życia osób, ale

również mniejsze skażenie środowiska. W ramach prowadzonych analiz postanowiono przeanalizować kompleksowo wszystkie uwarunkowania, które dotyczą mieszkańców i stanowią o ich wykluczeniu. Należy podkreślić, iż tożsame wskaźniki są stosowane w ramach Narodowego Spisu Powszechnego, dlatego w ramach opracowywania założeń rewitalizacyjnych również zasadne było ich wdrożenie. Natomiast dostępność do obiektów kulturalnych i sportowych stanowi ważny element aktywizacji i integracji społecznej. Obiekty, które nie są w odpowiednim stopniu modernizowane wpływają na pogorszenie funkcji użytkowych i obniżenie ich parametrów technicznych. Brak odpowiednich obiektów sportowych przyczynia się również do niemożności realizowania efektywnych działań aktywizacyjnych społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem włączania osób długotrwale wykluczonych. Dostosowanie infrastruktury sportowej ma na celu możliwość zapewnienia wyższej jakości życia mieszkańców, ale również włączenia do aktywności sportowej osób wykluczonych, które wykazują bierność w ramach prowadzonego stylu życia. Aktywność sportowa połączona może być z działaniami służącymi włączeniu osób długotrwale bezrobotnych, poprzez organizowanie dla nich warsztatów sportowych na odnowionej infrastrukturze basenowej. Ma to również bezpośredni wpływ na estetykę obszaru oraz możliwość wystąpienia zachowań niepożądanych, które koncentrują się na obszarach sprzyjających picie alkoholu, czyli zaniedbanych i pozostających na uboczu.

Tabela 8 Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne w Gminie Wschowa – małe IMD

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Dostępność sieci kanalizacyjnej - w tym sanitarnej (0 - brak; 1 - dostępność) brak dostępności - stan zły	Dostępność sieci wodociągowej (0 - brak; 0,5 - częściowy dostęp; 1 - dostępność) - brak dostępności lub częściowa dostępność - stan zły	Dostępność sieci gazowej (0 - brak; 1 - dostępność) - brak dostępności - stan zły	Dostępność lub zły stan obiektów kulturalnych (bibliotek, kin, teatrów, świetlic, domów kultury itp.) - poniżej średniej stan zły	Dostępność lub zły stan obiektów sportowych (stadionów, basenów, boisk itp.) - poniżej średniej stan zły	małe IMD
1.	17 Pułku Ułanów	93	1	1	1	0	0	10
2.	31 Stycznia	250	1	1	1	0	0	10
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	1	1	1	0	0	10
4.	Akacyjowa	15	1	1	1	0	0	10
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	1	1	1	0	0	10
6.	Berwińskiego	183	1	1	1	0	0	10
7.	Boczna	440	1	1	1	0	0	10
8.	Bohaterów Westerplatte	167	1	1	1	0	0	10
9.	Bukowa	3	1	1	1	0	0	10
10.	Chopina	43	1	1	1	0	0	10
11.	Cicha	115	1	1	1	0	0	10
12.	Czarna	8	1	1	1	0	0	10
13.	Czereśniowa	164	1	1	1	0	0	10
14.	Daszyńskiego	438	1	0,5	1	0	0	14
15.	Dworcowa	64	1	1	1	0	0	10
16.	Działkowa	106	1	1	1	0	0	10
17.	Garbarska	131	1	1	1	0	0	10
18.	Generała Bema	40	1	1	1	0	0	10

19.	Głogowska	110	1	1	1	0	0	10
20.	Głowackiego	5	1	1	1	0	0	10
21.	Gospody	87	1	1	1	0	0	10
22.	Herbergera	95	1	1	1	0	0	10
23.	Jabłoniowa	5	1	1	1	0	0	10
24.	Jagiellońska	553	1	1	1	0	0	10
25.	Jagodowa	25	1	1	1	0	0	10
26.	Jasna	11	1	1	1	0	0	10
27.	Kamienna	155	1	1	1	0	0	10
28.	Kasztanowa	23	1	1	1	0	0	10
29.	Kazimierza Wielkiego	592	1	1	1	0	2	7
30.	Kilińskiego	122	1	1	1	0	0	10
31.	Klasztorna	64	1	1	1	0	0	10
32.	Klonowa	28	1	1	1	0	0	10
33.	Kolejowa	8	0	0	1	0	0	14
34.	Konopnickiej	169	1	1	1	0	0	10
35.	Konradowska	98	1	0,5	1	0	0	14
36.	Kopernika	211	1	1	1	0	0	10
37.	Kościelna	23	1	1	1	0	0	10
38.	Kościuszki	450	1	1	1	0	0	10
39.	Kraszewskiego	45	1	1	1	0	0	10
40.	Królowej Jadwigi	332	1	1	1	0	0	10
41.	Krótką	10	1	1	1	0	0	10
42.	Księdza Kostki	560	1	1	1	0	0	10
43.	Kurpińskiego	56	1	1	1	0	0	10
44.	Kuśnierska	10	1	1	1	0	0	10
45.	Leszczynowa	26	1	1	1	0	0	10
46.	Leśna	34	1	1	1	0	0	10
47.	Lipowa	107	1	1	1	0	0	10
48.	Lwia	15	1	1	1	0	0	10
49.	Łazienna	70	1	1	1	0	0	10
50.	Łąkowa	55	1	1	1	0	0	10
51.	Malinowa	11	1	1	1	0	0	10
52.	Matejki	36	1	1	1	0	0	10
53.	Mickiewicza	178	1	1	1	0	0	10
54.	Modrzewiowa	9	1	1	1	0	0	10
55.	Moniuszki	169	1	0,5	1	0	0	14
56.	Morelowa	65	1	1	1	0	0	10
57.	Niepodległości	471	1	1	1	2	1	5
58.	Nowa	93	1	1	1	0	0	10

59.	Nowe Ogrody	152	1	0,5	1	0	0	14
60.	Nowopolna	29	1	1	1	0	0	10
61.	Nowy Rynek	5	1	1	1	0	0	10
62.	Obrońców Warszawy	610	1	1	1	0	0	10
63.	Ogińskiego	32	1	1	1	0	0	10
64.	Ogrodowa	315	1	1	1	0	0	10
65.	Okreżna	15	1	0	1	0	0	14
66.	Orzechowa	205	1	1	1	0	0	10
67.	Osadnicza	51	1	1	1	0	0	10
68.	Osiedle	37	1	1	1	0	0	10
69.	Osiedle Jagiellonów	821	1	1	1	0	0	10
70.	Paderewskiego	32	1	1	1	0	0	10
71.	Parkowa	17	1	1	1	0	0	10
72.	Piłsudskiego	19	1	1	1	0	0	10
73.	Plac Ćwiczeń	24	1	1	1	0	0	10
74.	Plac Farny	49	1	1	1	2	0	7
75.	Plac Grunwaldu	193	1	1	1	0	0	10
76.	Plac Kosynierów	65	1	1	1	0	0	10
77.	Plac Świętego Jana	69	1	1	1	0	0	10
78.	Plac Zamkowy	65	1	1	1	2	0	7
79.	Pocztowa	113	1	1	1	0	0	10
80.	Podgórna	60	1	1	1	0	0	10
81.	Polna	270	1	1	1	0	0	10
82.	Poprzeczna	34	1	1	1	0	0	10
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	1	1	1	0	0	10
84.	Przemysłowa	13	1	1	1	0	0	10
85.	Pusta	64	1	1	1	0	0	10
86.	Ratuszowa	99	1	1	1	0	0	10
87.	Reymonta	99	1	1	1	0	0	10
88.	Rynek	189	1	1	1	0	0	10
89.	Rzemieślnicza	156	1	1	1	0	0	10
90.	Rzeźnicza	15	1	1	1	0	0	10
91.	Sadowa	16	1	1	1	0	0	10
92.	Sienkiewicza	20	1	1	1	0	0	10
93.	Sikorskiego	155	1	1	1	0	0	10
94.	Słowackiego	38	1	1	1	0	0	10
95.	Sosnowa	20	1	1	1	0	0	10
96.	Sportowa	7	1	0	1	0	1	10
97.	Staroleszczyńska	97	1	1	1	0	0	10
98.	Starowiejska	123	1	1	1	0	0	10

99.	Strażacka	55	1	1	1	0	0	10
100.	Strzelecka	55	1	1	1	0	0	10
101.	Szymanowskiego	16	1	1	1	0	0	10
102.	Targowa	15	1	1	1	0	0	10
103.	Towarowa	14	0	0,5	1	0	0	19
104.	Tylina	133	1	1	1	0	0	10
105.	Wałowa	15	1	1	1	0	0	10
106.	Wąska	4	1	1	1	0	0	10
107.	Wesoła	44	1	1	1	0	0	10
108.	Węgierska	10	1	1	1	0	0	10
109.	Wieniawskiego	24	1	1	1	0	0	10
110.	Wiśniowa	5	1	1	1	0	0	10
111.	Wolności	22	1	1	1	0	0	10
112.	Wolsztyńska	622	1	1	1	0	2	7
113.	Zacisze	165	1	0,5	1	0	2	10
114.	Zakątek Kamienny	8	1	1	1	0	0	10
115.	Zielona	84	1	1	1	0	0	10
116.	Zielony Rynek	114	1	1	1	0	0	10
117.	Zygmunta Starego	234	1	1	1	0	0	10
118.	Żwirki i Wigury	54	1	0	1	0	0	14
119.	Dębowa Łęka	685	0	1	1	2	0	10
120.	Hetmanice	234	0	1	1	2	0	10
121.	Kandlewo	315	0	1	1	1	0	10
122.	Konradowo	765	0	1	1	2	0	10
123.	Lgiń	506	0	1	1	2	1	7
124.	Łęgoń	206	0	1	1	1	0	10
125.	Łysiny	366	0	1	1	2	0	10
126.	Nowa Wieś	293	0	1	1	2	0	10
127.	Olbrachcice	259	0	1	1	2	0	10
128.	Osowa Sień	1129	1	0,5	1	2	1	7
129.	Przyczyna Dolna	439	1	1	1	2	0	7
130.	Przyczyna Górna	620	1	1	1	2	1	5
131.	Siedlnica	884	0	1	1	2	1	7
132.	Tylewice	545	0	1	1	2	0	10
133.	Wygnańczyce	178	0	0,5	1	2	0	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa.

Obszar gminy to takie uwarunkowania przestrzenne, które pozwalają na wykorzystanie ich w celu rozwoju gminy zarówno pod względem funkcjonalnym jak i gospodarczym. Gmina charakteryzuje się dostępem do ważnych instytucji kulturalnych i społecznych. W miarę możliwości są zapewnione miejsca

rekreacji. Na terenie wiejskim ważne jest, aby zadbać o odpowiednią infrastrukturę służącą do aktywizacji społecznej, aby zadbać o aktywność mieszkańców.

Analiza uwarunkowań przestrzenno – funkcjonalnych ukazuje problemy, które należy uwzględnić w działaniach rewitalizacyjnych całej gminy. Szczególnie należy zwrócić uwagę na przestrzeń, którą należy stworzyć, aby działania rewitalizacyjne były możliwe do realizacji i zapewniły w przyszłości ciągłość osiągniętych w procesie rewitalizacji. **W ramach odpowiednio przygotowanej przestrzeni będzie wówczas możliwe zaktywizowanie kategorii osób wykluczonych : osoby starsze, osoby w wieku przedprodukcyjnym i również osoby, które korzystają z pomocy społecznej. Ważne jest, aby wykreować miejsca, gdzie osoby starsze i młodsze będą w stanie korzystać z usług publicznych oraz różnorodnych form aktywizacji społecznej.** W ramach uwarunkowań przestrzenno – funkcjonalnych należy przede wszystkim zadbać o następujące kwestie:

- W ramach działań rewitalizacyjnych należy przystosować pomieszczenia na organizację spotkań, imprez i warsztatów kulturalnych, działań zachęcających społeczność do zachowań prospołecznych i przedsiębiorczych w celu zaktywizowania mieszkańców gminy, szczególnie na obszarach zdegradowanych wśród mieszkańców wykluczonych społecznie bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby starsze, bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami). Działania te mają na celu również kształtowanie tożsamości lokalnej mieszkańców, a także włączenie do życia społecznego osoby społecznie wykluczone
- Istotna jest również potrzeba stworzenia funkcjonalnej przestrzeni dla aktywizacji zawodowej mieszkańców wykluczonych społecznie. Wydaje się być elementem niezbędnym, aby w procesie rewitalizacji wykreować miejsce, które będzie odpowiednie do prowadzenia warsztatów dla osób długotrwale bezrobotnych, wyposażenie tego miejsca we właściwe temu celowi stanowiska konsultacyjne i warsztatowe. Ponadto przystosowanie przestrzeni funkcjonalnie dla celów aktywizacji zawodowej przyczyni się do wzmocnienia więzi społecznej osób bezrobotnych oraz pozwoli im zobaczyć, że nie są odizolowani w swoim problemie, pracując we wspólnej przestrzeni z innymi bezrobotnymi osobami.
- Równie ważne jest wspieranie działań integracyjnych wśród mieszkańców poprzez stworzenie im odpowiedniej infrastruktury na świeżym powietrzu. Szczególnie należy zwrócić uwagę na funkcję społeczną podwórek zlokalizowanych w historycznym Centrum Wschowy i Śródmieściu. Poprawa warunków przyczyni się do lepszej integracji mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Gmina Wschowa jest miejscem atrakcyjnym przyrodniczo i historycznie, dlatego też należałoby w ramach działań rewitalizacyjnych zadbać o zapewnienie odpowiedniej przestrzeni dla integracji na zewnątrz, wykorzystując przy tym potencjał historyczny gminy i jej zabytki w szczególności. Przyczyni się to również do poszerzenia działalności kulturalnej w gminie i pozwoli na wykorzystanie ogromnego potencjału jakimi są walory historyczne gminy.

- Z diagnozy wynika, że mieszkańcy są świadomi znaczenia historycznego miejsca, w którym zamieszkują, jednakże, aby zainteresować i zatrzymać turystów, bądź też zachęcać ich do częstszego odwiedzania gminy należy wesprzeć również działania informacyjne dotyczące walorów historycznych miejsca, poprzez poprawę informacji na temat zabytków za pomocą np. specjalnych tablic historycznych.

Uwarunkowania techniczne

Mając na względzie uwarunkowania techniczne, które w bezpośredni sposób wpływają na jakość życia mieszkańców przeprowadzono analizę głównego przekładający się na możliwość uznania danego obszaru za wymagający podjęcia działań rewitalizacyjnych. Jako wskaźnik przyjęto liczbę zadłużonych lokali oraz wskaźnik budynków wpisanych do ewidencji zabytków.

Tabela 9 Uwarunkowania techniczne w Gminie Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Liczba zadłużonych lokali - powyżej średniej stan zły	Liczba budynków zabytkowych zdegradowanych (degradacja elewacji i wnętrza)	Ogólna liczba budynków	Wskaźnik liczby budynków wpisanych do ewidencji zabytków w stosunku do ogólnej liczby budynków - powyżej średniej stan zły	małe IMD
1.	17 Pułku Ułanów	93	0	6	34	17,64	2
2.	31 Stycznia	250	0	0	2	0	2
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	0	10	66	15,15	2
4.	Akacyjowa	15	0	0	1	0	2
5.	Arceybiskupa Stablewskiego	142	9	0	4	0	4
6.	Berwińskiego	183	4	6	11	54,54	7
7.	Boczna	440	1	0	9	0	2
8.	Bohaterów Westerplatte	167	11	20	42	47,62	7
9.	Bukowa	3	0	0	0	0	2
10.	Chopina	43	0	0	15	0	2
11.	Cicha	115	6	10	23	43,47	7
12.	Czarna	8	0	0	0	0	2
13.	Czereśniowa	164	0	1	44	2,27	2
14.	Daszyńskiego	438	18	35	88	39,77	7
15.	Dworcowa	64	4	4	6	66,67	7
16.	Działkowa	106	0	0	28	0	2
17.	Garbarska	131	4	19	41	46,34	7
18.	Generała Bema	40	0	0	3	0	2
19.	Głogowska	110	3	12	22	54,54	7

20.	Głowackiego	5	0	0	2	0	2
21.	Gospody	87	0	1	3	33,33	4
22.	Herbergera	95	8	6	14	42,85	7
23.	Jabłoniowa	5	0	0	1	0	2
24.	Jagiellońska	553	4	0	5	0	4
25.	Jagodowa	25	0	0	9	0	2
26.	Jasna	11	0	0	2	0	2
27.	Kamienna	155	0	0	7	0	2
28.	Kasztanowa	23	0	0	7	0	2
29.	Kazimierza Wielkiego	592	8	35	59	59,32	7
30.	Kilińskiego	122	10	10	17	58,82	7
31.	Klasztorna	64	2	9	15	60	4
32.	Klonowa	28	0	0	8	0	2
33.	Kolejowa	8	0	0	1	0	2
34.	Konopnickiej	169	0	0	48	0	2
35.	Konradowska	98	1	0	19	0	2
36.	Kopernika	211	2	7	19	36,84	4
37.	Kościelna	23	2	4	4	100	4
38.	Kościuszki	450	18	21	58	36,2	7
39.	Kraszewskiego	45	0	0	13	0	2
40.	Królowej Jadwigi	332	2	0	3	0	2
41.	Krótką	10	0	0	2	0	2
42.	Księdza Kostki	560	23	58	127	45,67	7
43.	Kurpińskiego	56	0	0	13	0	2
44.	Kuśnierska	10	0	0	2	0	2
45.	Leszczynowa	26	0	0	6	0	2
46.	Leśna	34	0	0	9	0	2
47.	Lipowa	107	12	12	26	46,15	7
48.	Lwia	15	0	0	3	0	2
49.	Łazienna	70	2	5	8	62,5	4
50.	Łąkowa	55	0	2	14	14,28	2
51.	Malinowa	11	0	0	3	0	2
52.	Matejki	36	1	2	4	50	4
53.	Mickiewicza	178	3	7	14	50	7
54.	Modrzewiowa	9	0	0	2	0	0
55.	Moniuszki	169	6	13	37	35,13	7
56.	Morelowa	65	0	0	13	0	2
57.	Niepodległości	471	44	41	96	42,7	7
58.	Nowa	93	1	10	19	52,63	4
59.	Nowe Ogrody	152	0	0	43	0	2
60.	Nowopolna	29	0	2	6	33,33	4
61.	Nowy Rynek	5	0	3	6	50	4

62.	Obrońców Warszawy	610	8	21	67	31,34	7
63.	Ogińskiego	32	0	0	9	0	2
64.	Ogrodowa	315	5	0	27	0	4
65.	Okreżna	15	0	0	6	0	2
66.	Orzechowa	205	0	0	54	0	2
67.	Osadnicza	51	0	6	16	37,5	4
68.	Osiedle	37	0	0	14	0	2
69.	Osiedle Jagiellonów	821	5	0	6	0	4
70.	Paderewskiego	32	0	4	14	28,57	4
71.	Parkowa	17	3	2	5	40	7
72.	Piłsudskiego	19	1	3	6	50	4
73.	Plac Ćwiczeń	24	0	2	6	33,33	4
74.	Plac Farny	49	4	9	9	100	7
75.	Plac Grunwaldu	193	3	4	16	25	7
76.	Plac Kosynierów	65	2	9	21	42,85	4
77.	Plac Świętego Jana	69	0	1	2	50	4
78.	Plac Zamkowy	65	3	11	18	61,11	7
79.	Pocztowa	113	14	8	21	38,09	7
80.	Podgórna	60	3	3	16	18,75	4
81.	Polna	270	3	4	78	5,12	4
82.	Poprzeczna	34	3	3	9	33,33	7
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	8	9	9	100	7
84.	Przemysłowa	13	0	0	2	0	2
85.	Pusta	64	0	0	12	0	2
86.	Ratuszowa	99	5	6	8	75	7
87.	Reymonta	99	1	3	28	10,71	2
88.	Rynek	189	16	17	20	85	7
89.	Rzemieślnicza	156	4	2	6	33,33	7
90.	Rzeźnicka	15	0	2	2	100	4
91.	Sadowa	16	0	0	6	0	2
92.	Sienkiewicza	20	0	0	5	0	2
93.	Sikorskiego	155	1	0	1	0	2
94.	Słowackiego	38	0	0	10	0	2
95.	Sosnowa	20	0	0	5	0	2
96.	Sportowa	7	0	0	2	0	2
97.	Staroleszczyńska	97	0	6	31	19,35	2
98.	Starowiejska	123	0	5	46	10,87	2
99.	Strażacka	55	3	2	11	18,18	4
100.	Strzelecka	55	0	0	19	0	2
101.	Szymanowskiego	16	0	0	5	0	2
102.	Targowa	15	0	0	3	0	2
103.	Towarowa	14	1	0	2	0	2

104	Tylina	133	0	0	35	0	2
105	Wałowa	15	0	0	4	0	2
106	Wąska	4	0	0	1	0	2
107	Wesoła	44	3	2	6	33,33	7
108	Węgierska	10	0	0	5	0	2
109	Wieniawskiego	24	0	0	9	0	2
110	Wiśniowa	5	0	0	1	0	2
111	Wolności	22	3	3	8	37,5	7
112	Wolsztyńska	622	8	11	34	32,35	7
113	Zacisze	165	0	0	41	0	2
114	Zakątek Kamienny	8	1	0	1	0	2
115	Zielona	84	0	0	20	0	2
116	Zielony Rynek	114	1	0	5	0	2
117	Zygmunta Starego	234	1	0	4	0	2
118	Żwirki i Wigury	54	0	0	18	0	2
119	Dębowa Łęka	685	3	49	139	35,25	7
120	Hetmanice	234	0	35	93	37,63	4
121	Kandlewo	315	0	39	120	32,5	4
122	Konradowo	765	0	85	247	34,41	4
123	Lgiń	506	0	48	245	19,59	2
124	Łęgoń	206	0	5	53	9,43	2
125	Łysiny	366	2	36	124	29,03	4
126	Nowa Wieś	293	0	24	93	25,8	4
127	Olbrachcice	259	0	9	74	12,16	2
128	Osowa Sień	1129	8	92	263	34,98	7
129	Przyczyna Dolna	439	3	1	113	0,88	4
130	Przyczyna Górna	620	4	69	198	34,84	7
131	Siedlnica	884	3	92	296	31,08	7
132	Tylewice	545	0	45	157	28,66	4
133	Wygnańczyce	178	0	37	83	44,57	4
			345/średnia 2, 59			średnia 21,49	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Wschowa

Jako obszar zdegradowany uznano te, gdzie występuje wskaźnik powyżej wyznaczonej średniej dla gminy. Wielość budynków zaniedbanych, które mogą stanowić przestrzeń dla zachowań społecznie niepożądanych.

Drogi, komunikacja i transport

Przez teren gminy przebiegają drogi:

- krajowa 12 (granica państwa (Niemcy) - Łęknica - Żary - Żagań - Szprotawa - Przemków - Głogów - Leszno - Gostyń - Jarocin - Pleszew - Kalisz - Sieradz - Łask - Piotrków Trybunalski -

Sulejów - Opoczno - Radom - Zwoleń - Puławy - Piaski - Chełm - Dorohusk - granica państwa (Ukraina)) o długości w granicach gminy -13 km,

- wojewódzkie o łącznej długości w granicach gminy - 26 km:

– nr 278 Szklarka Radnicka - Nietkowice - Sulechów - Sława - Wschowa,

– nr 305 Bolewicko - Nowy Tomyśl - Wolsztyn - Wschowa – Wroniniec,

- powiatowe o łącznej długości w granicach gminy – 55,6 km,
- gminne o łącznej długości - 94 km.

Mieszkańcy Gminy Wschowa mają zapewnioną możliwość skorzystania z dalekobieżnej komunikacji autobusowej łączącej obszar gminy z Jelenią Górą, Wrocławiem, Słupskiem oraz Zieloną Górą. Ponadto funkcjonuje komunikacja autobusowa z sąsiednimi miejscowościami: Sławą, Lginiem, Lubiatowem, Leszmem i Głogowem.

Miasto leży przy linii kolejowej Głogów – Leszno – Krotoszyn, jednakże od dnia 11 grudnia 2011 r. została zlikwidowana 120 - letnia linia kolejowa łącząca Głogów z Leszmem, a przebiegająca przez Wschowę. Najbliższy Dworzec Kolejowy PKP znajduje się w mieście Leszno, które oddalone jest 18 km na pñ.-wsch. od Wschowy. Mieszkańcy mogą również korzystać z połączeń kolejowych z Głogowa.¹⁴

Niezadbana infrastruktura drogowa i lokalowa może w znaczącym stopniu wpływać na degradację terenów nie tylko pod względem ekonomicznym czy technicznym, ale przede wszystkim pod względem społecznym. Brak możliwości bezpiecznego poruszania się na terenie gminy determinuje niską aktywizację mieszkańców, a tym samym jeszcze bardziej może obniżyć aktywność osób starszych, które mogłyby uczestniczyć w organizowanych dla nich spotkaniach. Jednocześnie może to być powód obniżający motywację do organizacji działań dla najmłodszego pokolenia, które w przyszłości będzie odpływało ze wsi do miejskich aglomeracji.

Diagnoza wykazała, że istnieje potrzeba zadbania o techniczne uwarunkowania w ramach procesów rewitalizacyjnych w celu odnowienia obszarów zdegradowanych oraz w celu wsparcia osób wykluczonych społecznie bądź też zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- Należy w ramach działań rewitalizacyjnych odnowić budynki zdewastowane w celu poprawienia jakości życia mieszkańców i możliwości prowadzenia aktywizacji mieszkańców z użyciem zasobów kulturowych.
- Szczególnie ważne jest wykorzystanie do tego istniejących zasobów historycznych, aby nie tylko służyły mieszkańcom, ale również zachęcały turystów do odwiedzania gminy częściej. Należy w ramach działań rewitalizacyjnych odnowić tereny o znaczących walorach historycznych i wykorzystać je w celu aktywizacji społecznej mieszkańców i promocji gminy.
- Zdiagnozowano potrzebę zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców, którą można uzyskać poprzez przystosowanie budynków, gdzie można stworzyć miejsca do wspólnego spędzania

¹⁴ Strategia Rozwoju Gminy Wschowa na lata 2016 -2022

czasu, co może przyczynić się do zwiększenia integracji społecznej, a tym samym do zniwelowania zjawiska wykluczenia społecznego wśród osób wykluczonych społecznie. Równie ważne jest zapewnienie dzieciom i młodzieży technicznie lepszych warunków do aktywizacji społecznej, wspólnego spędzania czasu i realizacji działań edukacyjnych do nich skierowanych i sportowej. Działania rewitalizacyjne pod tym względem powinny być nakierunkowane na poprawę funkcji, wygody i wyglądu przestrzeni i budynków służących do tego rodzaju aktywności.

Podsumowanie

Gmina Wschowa to obszar, który charakteryzuje się wieloma walorami naturalnymi, ale przede wszystkim historycznymi. Walory te stanowią potencjał do wykorzystania w celu społecznej aktywizacji mieszkańców, aktywizacji zawodowej oraz ogólnego ożywienia społecznego i gospodarczego zaniedbanych obszarów gminy.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje istnienie potencjału gminy, który może być wykorzystany w ramach działań rewitalizacyjnych z jednej strony, z drugiej strony ukazuje szereg problemów występujących w wymiarach:

- ❖ społecznym,
- ❖ gospodarczym,
- ❖ środowiskowym
- ❖ przestrzenno – funkcjonalnym,
- ❖ technicznym.

Analiza **uwarunkowań społecznych** definiuje kategorie osób zagrożonych oraz problemy społeczne i potencjalne ich konsekwencje. Do tych kategorii należą przede wszystkim osoby starsze oraz osoby korzystające z pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne. Gmina charakteryzuje się również stosunkowo niskim wskaźnikiem osób w wieku przedprodukcyjnym.

Potencjałem, który należałoby wykorzystać w działaniach rewitalizacyjnych są walory historyczne, lokalni liderzy oraz aktywny kapitał społeczny, który angażuje społeczność lokalną w codzienną aktywność społeczną.

Uwarunkowania gospodarcze dotyczą przede wszystkim wskaźnika osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy. Wskaźnik ukazuje generalnie średnią aktywność gospodarczą mieszkańców gminy.

Należy w związku z tym podjąć działania mające na celu aktywizację postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Należy wykorzystać również potencjał jakim dysponuje gmina i kierować działania na

promocję lokalnych usług poprzez m.in. szkolenia. Ponadto wspieranie osób bezrobotnych w przyszłości może się przełożyć na wzrost wskaźnika przedsiębiorczości lub na zmniejszenie się liczby osób długotrwale bezrobotnych, które w ramach działań rewitalizacyjnych będą brały udział w zadaniach ich aktywizujących. Należy również wspierać działalność poza usługami związanymi z działalnością na rzecz promocji działań ekologicznych, aby oprócz turystów spoza granic gminy zachęcić również najmłodsze pokolenie do budowania tożsamości lokalnej bazującej na walorach przyrodniczych, co w przyszłości może przyczynić się ich chęci pozostania w rodzinnej miejscowości.

Analiza **uwarunkowań środowiskowych** wskazuje przede wszystkim na stosunkowo wysoki wskaźnik zmieszanych odpadów komunalnych, który wg danych GUS wzrósł w ciągu kilku lat znacznie na terenie gminy. Może to determinować brak ukształtowanych postaw proekologicznych. Należy wykorzystując potencjał jakim jest położenie gminy i jej walory wykorzystać do prowadzenia działań na rzecz kształtowania postaw proekologicznych – zaczynając o edukacji na temat potencjału środowisko-przyrodniczego a kończąc na ukazaniu powiązania codziennych zachowań proekologicznych mieszkańców gminy z jej uwarunkowaniami środowiskowymi. Zaniedbane środowisko naturalne determinuje niską motywację potencjalnych przedsiębiorców do zakładania między innymi działalności opartej na turystyce i agroturystyce.

Uwarunkowania przestrzenno - funkcjonalne determinują funkcjonalność, bezpieczeństwo i jakość zamieszkiwania na terenie gminy. Przeanalizowane zmienne prowadzą do wniosków związanych ze stopniem zniszczenia tkanki historycznej gminy, co wpływa na degradację obszarów. Degradacja przestrzeni i funkcji gminy sprawia, że mieszkańcy nie czują się bezpiecznie a jednocześnie nie mogą być realizowane działania na rzecz aktywizacji społecznej osób wykluczonych, zarówno przez jednostki publiczne a także przez organizacje pozarządowe. Należy podjąć działania na rzecz poprawy przestrzeni i funkcji terenu gminy w celu prowadzenia właściwej integracji społecznej.

Ostatecznie analiza **uwarunkowań technicznych** ukazuje przede wszystkim liczbę budynków wymagających remontu, które i jakościowo dla mieszkańców i wizerunkowo dla gminy stanowią spory problem. Trudności w komunikacji i transporcie mogą wpływać na odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków, ze względu na styl życia opierający się na łatwym i szybkim dostępie do potrzebnych im usług i dóbr.

Analiza wszystkich powyższych uwarunkowań pozwoliła na wyodrębnienie obszarów wymagających działań rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Wschowa.

Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Podsumowując proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Obszary zdegradowane zostały wyznaczone na podstawie kompleksowych wyliczeń dotyczących sytuacji

kryzysowej istniejącej na obszarze gminy, ale również na podstawie danych jakościowych, które zostały uzyskane podczas prowadzonych warsztatów rewitalizacyjnych. Dane te stanowią ważną wartość w analizie i w przygotowaniu programu, gdyż pozwoliły na wyodrębnienie obszarów wymagających działań rewitalizacyjnych. Analiza obejmowała ocenę wartości wskaźników na podstawie danych zebranych z instytucji i udostępnionych przez podmioty publiczne w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Szczegółowa analiza prowadzona była w odniesieniu do jednostek analitycznych (ulic na obszarze miejskim oraz sołectw na obszarze wiejskim).

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Liczby osób korzystających z zasiłków stałych
- Liczby osób korzystających z zasiłków okresowych
- Liczby osób korzystających z zasiłków celowych
- Liczby osób korzystających z pomocy na dożywianie dzieci
- Liczby osób uzależnionych
- Liczby osób w wieku poprodukcyjnym
- Liczby osób w wieku przedprodukcyjnym
- Poziomu bezrobocia.

Analiza danych statystycznych pozwoliła na określenie wskaźnika pozwalającego ocenić natężenie negatywnych zjawisk w **sferze gospodarczej**:

- Współczynnik przedsiębiorczości (Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby ludności danego obszaru)

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze środowiskowej** przeanalizowano:

- Stopień koncentracji odpadów komunalnych -

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej** dokonano oceny wskaźników:

- Dostępność sieci wodociągowej
- Dostępność sieci kanalizacyjnej
- Dostępność sieci gazowej
- Dostępność lub zły stan obiektów kultury
- Dostępność lub zły stan obiektów sportowych (stadionów, hal sportowych, basenów, boisk itp.)

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk w **sferze technicznej** dokonano oceny wskaźnika:

- Liczby zadłużonych lokali
- Liczba budynków zabytkowych zdegradowanych (degradacja elewacji i wnętrza).

Tabela 10 Podsumowanie uwarunkowań – IMD dla Gminy Wschowa

Lp.	Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźniki					IMD łączne
			IMD społeczne	Uwarunkowania gospodarcze	Uwarunkowania środowiskowe	IMD Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	Uwarunkowania techniczne	
1.	17 Pułku Ułanów	93	8	1	1	10	2	22
2.	31 Stycznia	250	17	3	4	10	2	36
3.	55 Poznańskiego Pułku Piechoty	177	11	3	4	10	2	30
4.	Akacjowa	15	8	1	1	10	2	22
5.	Arcybiskupa Stablewskiego	142	15	3	1	10	4	33
6.	Berwińskiego	183	15	3	4	10	7	39
7.	Boczna	440	17	3	4	10	2	36
8.	Bohaterów Westerplatte	167	22	1	3	10	7	43
9.	Bukowa	3	8	3	1	10	2	24
10.	Chopina	43	35	3	1	10	2	51
11.	Cicha	115	18	1	1	10	7	37
12.	Czarna	8	10	1	1	10	2	24
13.	Czereśniowa	164	12	1	3	10	2	28
14.	Daszyńskiego	438	17	3	4	14	7	45
15.	Dworcowa	64	13	3	1	10	7	34
16.	Działkowa	106	8	3	1	10	2	24
17.	Garbarska	131	13	3	1	10	7	34
18.	Generała Bema	40	11	3	1	10	2	27
19.	Głogowska	110	17	1	1	10	7	36
20.	Głowackiego	5	13	3	1	10	2	29
21.	Gospody	87	18	3	1	10	4	36
22.	Herbergera	95	30	3	1	10	7	51
23.	Jabłoniowa	5	9	1	1	10	2	23
24.	Jagiellońska	553	18	3	4	10	4	39
25.	Jagodowa	25	18	1	1	10	2	32
26.	Jasna	11	17	1	1	10	2	31
27.	Kamienna	155	11	3	1	10	2	27
28.	Kasztanowa	23	10	1	1	10	2	24
29.	Kazimierza Wielkiego	592	37	3	4	7	7	58
30.	Kilińskiego	122	18	1	1	10	7	37
31.	Klasztorna	64	11	3	1	10	4	29

32.	Klonowa	28	10	1	1	10	2	24
33.	Kolejowa	8	17	1	1	14	2	35
34.	Konopnickiej	169	15	3	4	10	2	34
35.	Konradowska	98	11	3	1	14	2	31
36.	Kopernika	211	19	3	4	10	4	40
37.	Kocielna	23	28	1	1	10	4	44
38.	Kościuszki	450	26	3	4	10	7	50
39.	Kraszewskiego	45	10	3	1	10	2	26
40.	Królowej Jadwigi	332	12	3	4	10	2	31
41.	Krótką	10	10	1	1	10	2	24
42.	Księża Kostki	560	20	3	4	10	7	44
43.	Kurpińskiego	56	11	3	1	10	2	27
44.	Kuśnierska	10	8	3	1	10	2	24
45.	Leszczynowa	26	10	3	1	10	2	26
46.	Leśna	34	8	1	1	10	2	22
47.	Lipowa	107	44	3	1	10	7	65
48.	Lwia	15	10	3	1	10	2	26
49.	Łazienna	70	15	3	1	10	4	33
50.	Łąkowa	55	10	1	1	10	2	24
51.	Malinowa	11	13	1	1	10	2	27
52.	Matejki	36	10	3	1	10	4	28
53.	Mickiewicza	178	10	1	3	10	7	31
54.	Modrzewiowa	9	13	1	1	10	0	25
55.	Moniuszki	169	28	1	3	14	7	53
56.	Morełowa	65	12	1	1	10	2	26
57.	Niepodległości	471	37	3	4	5	7	56
58.	Nowa	93	15	3	1	10	4	33
59.	Nowe Ogrody	152	14	3	1	14	2	34
60.	Nowopolska	29	22	3	1	10	4	40
61.	Nowy Rynek	5	17	1	1	10	4	33
62.	Obrońców Warszawy	610	18	3	4	10	7	42
63.	Ogińskiego	32	10	3	1	10	2	26
64.	Ogrodnia	315	19	3	4	10	4	40
65.	Okężna	15	11	3	1	14	2	31
66.	Orzechowa	205	10	3	4	10	2	29
67.	Osadnicza	51	13	3	1	10	4	31

68.	Osiedle	37	12	1	1	10	2	26
69.	Osiedle Jagiellonów	821	12	3	1	10	4	30
70.	Paderewskiego	32	13	1	1	10	4	29
71.	Parkowa	17	23	1	1	10	7	42
72.	Piłsudskiego	19	8	3	1	10	4	26
73.	Plac Ćwiczeń	24	12	3	1	10	4	30
74.	Plac Farny	49	22	3	1	7	7	40
75.	Plac Grunwaldu	193	18	3	4	10	7	42
76.	Plac Kosynierów	65	16	3	1	10	4	34
77.	Plac Świętego Jana	69	8	3	1	10	4	26
78.	Plac Zamkowy	65	28	3	1	7	7	46
79.	Pocztowa	113	30	1	1	10	7	49
80.	Podgórna	60	18	3	1	10	4	36
81.	Polna	270	18	3	4	10	4	39
82.	Poprzeczna	34	10	3	1	10	7	31
83.	Powstańców Wielkopolskich	134	19	1	1	10	7	38
84.	Przemysłowa	13	13	3	1	10	2	29
85.	Pusta	64	13	3	1	10	2	29
86.	Ratuszowa	99	27	1	1	10	7	46
87.	Reymonta	99	15	1	1	10	2	29
88.	Rynek	189	16	1	3	10	7	37
89.	Rzemieślnicza	156	20	3	4	10	7	44
90.	Rzeźnicka	15	22	3	1	10	4	40
91.	Sadowa	16	11	3	1	10	2	27
92.	Sienkiewicza	20	13	1	1	10	2	27
93.	Sikorskiego	155	16	3	1	10	2	32
94.	Słowackiego	38	12	1	1	10	2	26
95.	Sosnowa	20	11	3	1	10	2	27
96.	Sportowa	7	28	1	1	10	2	42
97.	Staroleszczyńska	97	16	3	1	10	2	32
98.	Starowiejska	123	8	3	1	10	2	24
99.	Strażacka	55	15	3	1	10	4	33
100.	Strzelecka	55	17	1	1	10	2	31
101.	Szymanowskiego	16	17	3	1	10	2	33
102.	Targowa	15	8	1	1	10	2	22
103.	Towarowa	14	11	1	1	19	2	34

104.	Tylina	133	11	1	1	10	2	25
105.	Wałowa	15	10	3	1	10	2	26
106.	Wąska	4	13	1	1	10	2	27
107.	Wesoła	44	20	1	1	10	7	39
108.	Węgierska	10	8	3	1	10	2	24
109.	Wieniawskiego	24	22	1	1	10	2	36
110.	Wiśniowa	5	8	1	1	10	2	22
111.	Wolności	22	18	3	1	10	7	39
112.	Wolsztyńska	622	20	3	4	7	7	41
113.	Zacisze	165	8	3	4	10	2	27
114.	Zakątek Kamienny	8	17	3	1	10	2	33
115.	Zielona	84	13	1	1	10	2	27
116.	Zielony Rynek	114	15	3	1	10	2	31
117.	Zygmunta Starego	234	18	3	4	10	2	37
118.	Żwirki i Wigury	54	8	1	1	14	2	26
119.	Dębowa Łęka	685	9	3	4	10	7	33
120.	Hetmanice	234	15	3	4	10	4	36
121.	Kandlewo	315	13	3	4	10	4	34
122.	Konradowo	765	16	3	4	10	4	37
123.	Lgiń	506	17	3	4	7	2	33
124.	Łęgoń	206	17	3	4	10	2	36
125.	Łysiny	366	30	3	4	10	4	51
126.	Nowa Wieś	293	9	3	4	10	4	30
127.	Olbrachcice	259	9	3	4	10	2	28
128.	Osowa Sień	1129	10	3	4	7	7	31
129.	Przyczyna Dolna	439	18	1	3	7	4	33
130.	Przyczyna Górna	620	15	3	4	5	7	34
131.	Siedlnica	884	14	3	4	7	7	35
132.	Tylewice	545	16	3	4	10	4	37
133.	Wygnańczyce	178	25	3	4	14	4	50

średnia 33

Źródło: Opracowanie własne

Metodologia liczenia Index of Multiple Deprivation: 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 4), 3 obszary (3 punkty + 4 + 5). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony) lub suma z poszczególnej kolumny w uwarunkowaniu. Do

każdego sołectwa doliczono dodatkowo wartość IMD (lub małe IMD) w celu otrzymania IMD ogólnego. Analiza gminnych danych i opracowane wskaźniki pokazują zagrożone obszary, które należy uwzględnić w procesie rewitalizacji.

Poniższa tabela przedstawia obszary ze wskaźnikiem IMD społecznym na poziomie równym 20 lub wyższym, na których dodatkowo koncentruje się przynajmniej jedno negatywne zjawisko w pozostałych uwarunkowaniach. Niniejszy wskaźnik został przyjęty ekspercko, na podstawie średniej wartości IMD osiągniętej na wszystkich obszarach, ze względu na konieczność wskazania obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przyjęta wartość została wyznaczona na podstawie przekroczenia wartości średniej i wynika z wysokiej koncentracji problemów na wskazanych obszarach. Należy podkreślić, iż ważną determinantą w zakwalifikowaniu obszaru jako wymagającego rewitalizacji, było uwzględnienie wysokiego poziomu deficytów społecznych, który był niezbędny, aby teren został zaliczony do obszarów rewitalizacji.

Tabela 11 Obszary zdegradowane

Ulice i sołectwa	Liczba ludności	Wskaźniki					IMD łącznie
		IMD społeczne	Uwarunkowania gospodarcze	Uwarunkowania środowiskowe	IMD Uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne	Uwarunkowania techniczne	
Bohaterów Westerplatte	167	22	1	3	10	7	43
Chopina	43	35	3	1	10	2	51
Herbergera	95	30	3	1	10	7	51
Kazimierza Wielkiego	592	37	3	4	7	7	58
Kocielna	23	28	1	1	10	4	44
Kościuszki	450	26	3	4	10	7	50
Księdza Kostki	560	20	3	4	10	7	44
Lipowa	107	44	3	1	10	7	65
Moniuszki	169	28	1	3	14	7	53
Niepodległości	471	37	3	4	5	7	56
Nowopolska	29	22	3	1	10	4	40
Parkowa	17	23	1	1	10	7	42
Plac Farny	49	22	3	1	7	7	40
Plac Zamkowy	65	28	3	1	7	7	46
Pocztowa	113	30	1	1	10	7	49
Ratuszowa	99	27	1	1	10	7	46
Rzemieślnicza	156	20	3	4	10	7	44
Sportowa	7	28	1	1	10	2	42
Wesoła	44	20	1	1	10	7	39

Wieniawskiego	24	22	1	1	10	2	36
Wolsztyńska	622	20	3	4	7	7	41
Łysiny	366	30	3	4	10	4	51
Wygańczyce	178	25	3	4	14	4	50

Źródło: Opracowanie własne

Obszar zdegradowany został w całości włączony jako obszar rewitalizacji, który zamieszkiwany jest przez 4446 osób (liczba obejmuje wszystkich mieszkańców ulic oraz sołectw) oraz obejmuje powierzchnię 195,0 ha. Gminę zamieszkuje 21 409 mieszkańców, a powierzchnia obszaru wynosi 19 683,4 ha. Oznacza to, iż obszar rewitalizacji wynosi 1,0%, a zamieszkiwany jest przez 20,8% mieszkańców.

Tabela 12 Podobszary rewitalizacji

Lp.	Podobszary rewitalizacji	Powierzchnia obszaru
1.	Historyczne Centrum Miasta	48,8
2.	Śródmieście	45,2
3.	Łysiny	54,1
4.	Wygańczyce	46,9
SUMA		195,0

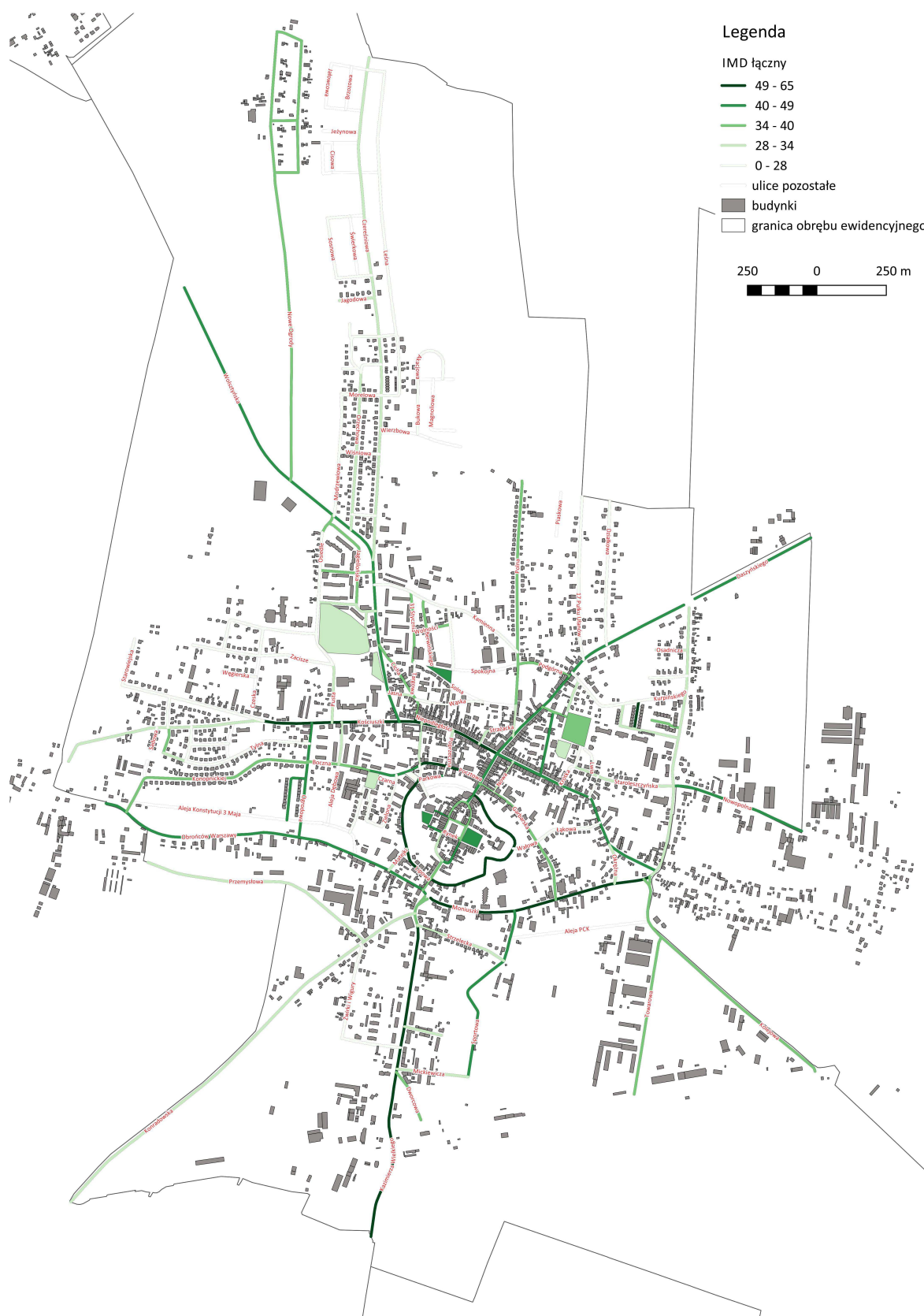
Mapa 2 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 3 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne

Pogłębiona diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wschowa należy do obszarów o znacznych walorach architektonicznych, opartych na bogatej historii, która wynikała z wielu ważnych wydarzeń odbywających się na tym obszarze. „Nie jest także możliwe precyzyjne ustalenie daty nadania Wschowie praw miejskich, gdyż nie zachował się dokument lokacyjny. Być może spłonął w jednym z licznych pożarów miasta. O lokacji Wschowy na prawie magdeburskim można wnioskować jedynie w sposób pośredni. Otóż książę wielkopolski Przemysław II, na mocy dokumentu wystawionego 1.X. 1273 r. w Poznaniu nadał prawo magdeburskie wsi Przyczyna, położonej w pobliżu miasta. Owym nie wymienionym z nazwy miastem jest z pewnością Wschowa. Lokacja musiała zatem nastąpić w II połowie XIII w., ale przed rokiem 1273. Niewielkie powierzchniowo średniowieczne miasto zostało otoczone murami, a można było się do niego dostać przez dwie bramy (Polską i Głogowską) oraz przez furty. Stosunkowo szybko poza murami zaczęły powstawać przedmieścia, które nosiły nazwę Przedmieścia Polskiego i Przedmieścia Głogowskiego. Ważnym momentem w rozwoju przestrzennym Wschowy było wydanie przez króla Zygmunta Augusta w 1548 r. oficjalnego pozwolenia na budowę miasta poza murami. (...)

Wschowa odgrywała w czasach I Rzeczypospolitej znaczącą rolę. Miasto potrafiło, i to od samego początku istnienia, wykorzystać możliwości rozwoju. Już wkrótce po lokacji, bo w 1289 r. Wschowa była grodem kasztelańskim. Godność kasztelana sprawował bliżej nie znany Wierzbęta. Rok później książę głogowski Henryk I potwierdził posiadanie przez miasto 15 łanów we wsi Przyczyna. O rosnącej roli Wschowy świadczy także fakt, że w 1310 r. podpisała ona wraz z innymi miastami księstwa głogowskiego porozumienie o wspólnej walce z rozbojami i ściganiu przestępców. W tym samym roku mieszczanie wschowscy wykupili z rąk księcia Henryka II prawo do założenia 4 nowych jatek rzeźniczych, 4 ław piekarskich i 4 kramów szewskich oraz prawo do wybudowania łaźni. Władcy polscy nie tylko obdarzyli Wschowę przywilejami, ale także często gościli w jej murach. To tutaj w lutym 1365 r. król Kazimierz Wielki wziął ślub z księżniczką Jadwigą, córką księcia głogowsko-żagańskiego Henryka V. W 1416 r. król Władysław Jagiełło spotkał się we Wschowie z margrabią Miśni Wilhelmem. To właśnie podczas tego kilkudniowego pobytu król miał ponoć zdecydować o biciu we Wschowie półgroszków koronnych. Kolejnym władcą, który odwiedził Wschowę był Kazimierz Jagiellończyk. Król przebywał w mieście kilka dni w połowie maja 1462 r. Miał tutaj zatrzymać się na odpoczynek przed wyjazdem do pobliskiego Głogowa, gdzie udawał się na spotkanie z królem Czech Jerzym z Podiebradu. Ponadto w 1539 r. miasto zaszczylił swoją obecnością król Zygmunt I. Wzmianka o tym znajduje się we wstępie do kroniki wschowskiego klasztoru. Na pewno duży wpływ na znaczenie miasta miał rozwój gospodarczy. Gospodarka Wschowy opierała się przede wszystkim na rzemiośle i handlu, a w szczególności na sukiennictwie i młynarstwie. Rzemieślnicy skupieni byli w cechach. Ich liczba ulegała

na przestrzeni czasu niewielkim zmianom. Zgodnie z ustaleniami Komisji Dobrego Porządku z 1781 r. we Wschowie istniały 32 cechy¹⁵”.

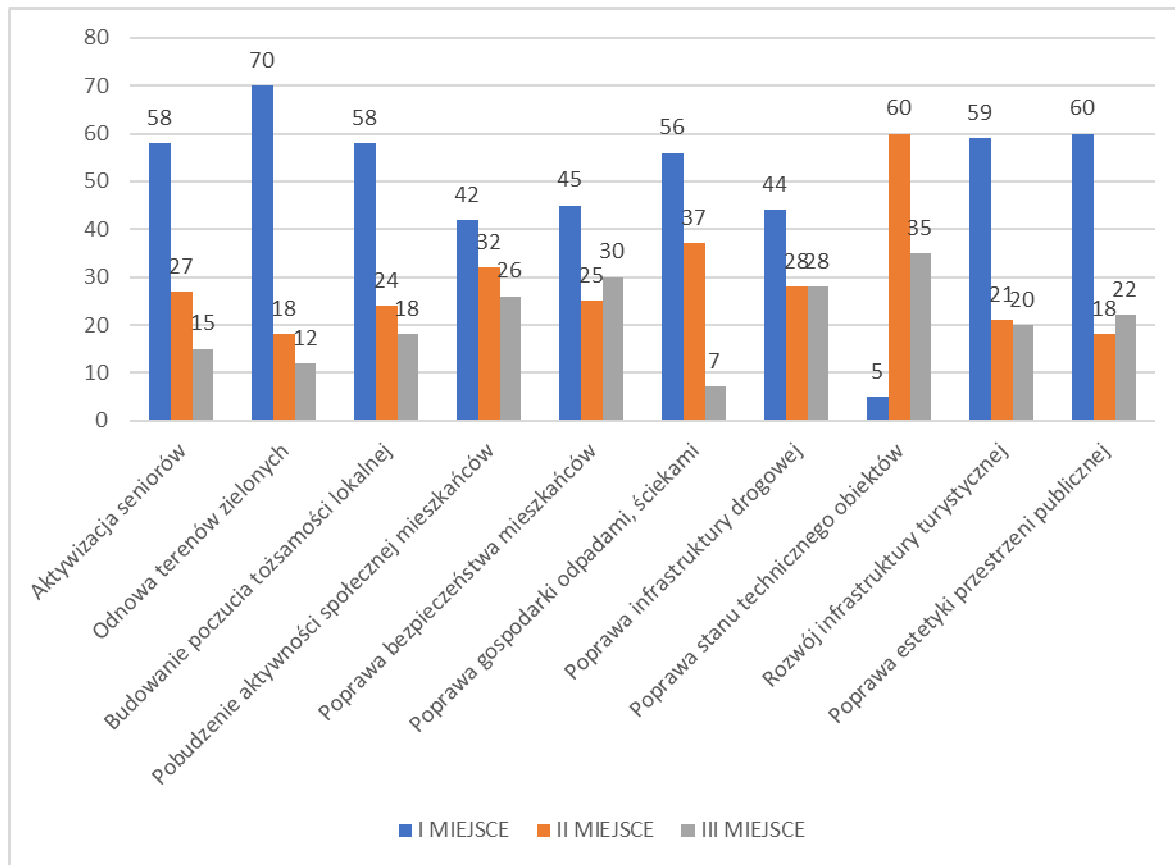
Obecnie obszar miasta charakteryzuje się zwartą zabudową, która ze względu na ścisłe centrum może być atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, ale również stanowić alternatywę dla podróży osób spoza gminy. Jest to szczególnie ważne w kontekście możliwości prowadzenia aktywizacji zawodowej mieszkańców, gdyż rozwój lokalnej gospodarki byłby podstawą do rozwoju całego obszaru gminy. Należy podkreślić, iż obecnie na obszarze gminy działalność prowadzą wyróżniające się podmioty, do których można zaliczyć cukiernie, piekarnie oraz Browar Regionalny Edi. Niniejsze podmioty mogą stać się podstawą aktywizacji gospodarczej obszaru rewitalizacji, gdyż stanowią najważniejszy potencjał. W połączeniu z uwarunkowaniami historycznymi, możliwy staje się rozwój obszaru, w odniesieniu do pełnienia funkcji turystycznych, które bazują na potencjale regionalnym opartym na jeziorach.

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Wschowa, zlokalizowany jest Przemęcki Park Krajobrazowy oraz Jezioro Sławskie. Dodatkowo Wschowa będzie położona w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S5, w odległości około 100 km od Poznania i Wrocławia, co przy założeniu podróży drogą ekspresową, nie stanowi dalekiej odległości. Ze względu na swoje potencjały, obszar gminy, w szczególności miejski, mógłby stanowić ważne miejsce, w którym można atrakcyjnie spędzić czas przez osoby spoza gminy. Mógłby być miejscem konkurencyjnym wobec Leszna, które obecnie koncentruje aktywność handlowo-usługową turystów.

Niniejszy rozwój jest ważny w kontekście rewitalizacji, ponieważ jedynie wygenerowanie dodatkowych miejsc pracy oraz trwały rozwój obszaru, poprzez który zostaną wykorzystane potencjały historyczne, może stanowić bazę do przeciwdziałania degradacji społecznej obszaru oraz odnowy jego infrastruktury technicznej, poprawy uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

¹⁵ <http://www.wschowa.pl/page/historia>

Wykres 18 Opinia mieszkańców odnośnie działań koniecznych do podjęcia na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań PAPI

Analizując wyniki uzyskane w ramach prowadzonych badań kwestionariuszowych, należy podkreślić, iż mieszkańcy dostrzegają potencjały obszaru, jednakże jednocześnie zauważają konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznej, która powinna być powiązana z rozwojem infrastruktury turystycznej. Niniejsze oczekiwania były artykułowane przez mieszkańców w ramach realizowanych warsztatów rewitalizacyjnych i znajdują swoje odzwierciedlenie w wynikach badań. Dostrzegalna jest konieczność budowania poczucia tożsamości lokalnej oraz aktywizacja seniorów. Realizacja wskazanych działań możliwa byłaby poprzez odpowiedni rozwój tożsamości historycznej obszaru, w co mogłyby się zaangażować instytucje lokalne, takie jak Muzeum Ziemi Wschowskiej. Jednakże najważniejszy potencjał, jakim są tereny zielone wymaga priorytetowych działań zmierzających do ich odnowy w ramach odbudowy potencjału historycznego obszaru. Wskazane obszary mogłyby stać się miejscami aktywizacji społecznej i wpłynąć na zwiększenie potencjału gospodarczego obszaru. Jednocześnie poprawa estetyki przestrzeni publicznej doprowadziłaby do wzrostu bezpieczeństwa obszaru i mniejszego stopnia koncentracji negatywnych zachowań społecznych na obszarze rewitalizacji, co byłoby kluczowe na podejmowanie skutecznych działań aktywizujących osoby długotrwale wykluczone.

Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta

Historyczne Centrum Miasta to obszar o wysokim stopniu koncentracji zabudowy zabytkowej, która jest ważnym potencjałem, gdyż tworzy bardzo atrakcyjny obszar urbanistyczny, który może stanowić miejsce realizacji działań aktywizacyjnych. Obecnie architektura położona na obszarze jest znacznie zdegradowana, co sprzyja występowaniu negatywnych uwarunkowań społecznych, związanych z wysoką koncentracją zachowań społecznie niepożądanych, takich jak spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz koncentracji swojej aktywności na tym obszarze przez osoby długotrwale wykluczone społecznie. Układ urbanistyczny mógłby stanowić podstawę rozwoju gospodarczego obszaru, jednakże wymaga działań prowadzących do jego odnowy oraz zapewnienia cyklicznych działań aktywizacyjnych. Należy podkreślić, iż obecnie na obszarze występuje znaczna koncentracja osób długotrwale wykluczonych społecznie, które wymagają działań w zakresie aktywizacji społecznej. Najważniejszym deficytem obszaru, który jednocześnie w największym stopniu ogranicza wykorzystanie jego potencjałów jest brak rozwiniętych, lokalnych działalności gospodarczych, które koncentrowałyby się w zakresie usług gastronomicznych. Wpływa to na brak możliwości rozwinięcia funkcji turystycznej, która pośrednio poprzez generowanie dodatkowych miejsc pracy, mogłaby doprowadzić do aktywizacji zawodowej osób wykluczonych.

Tabela 13 Analiza SWOT podobszaru Historyczne Centrum Miasta

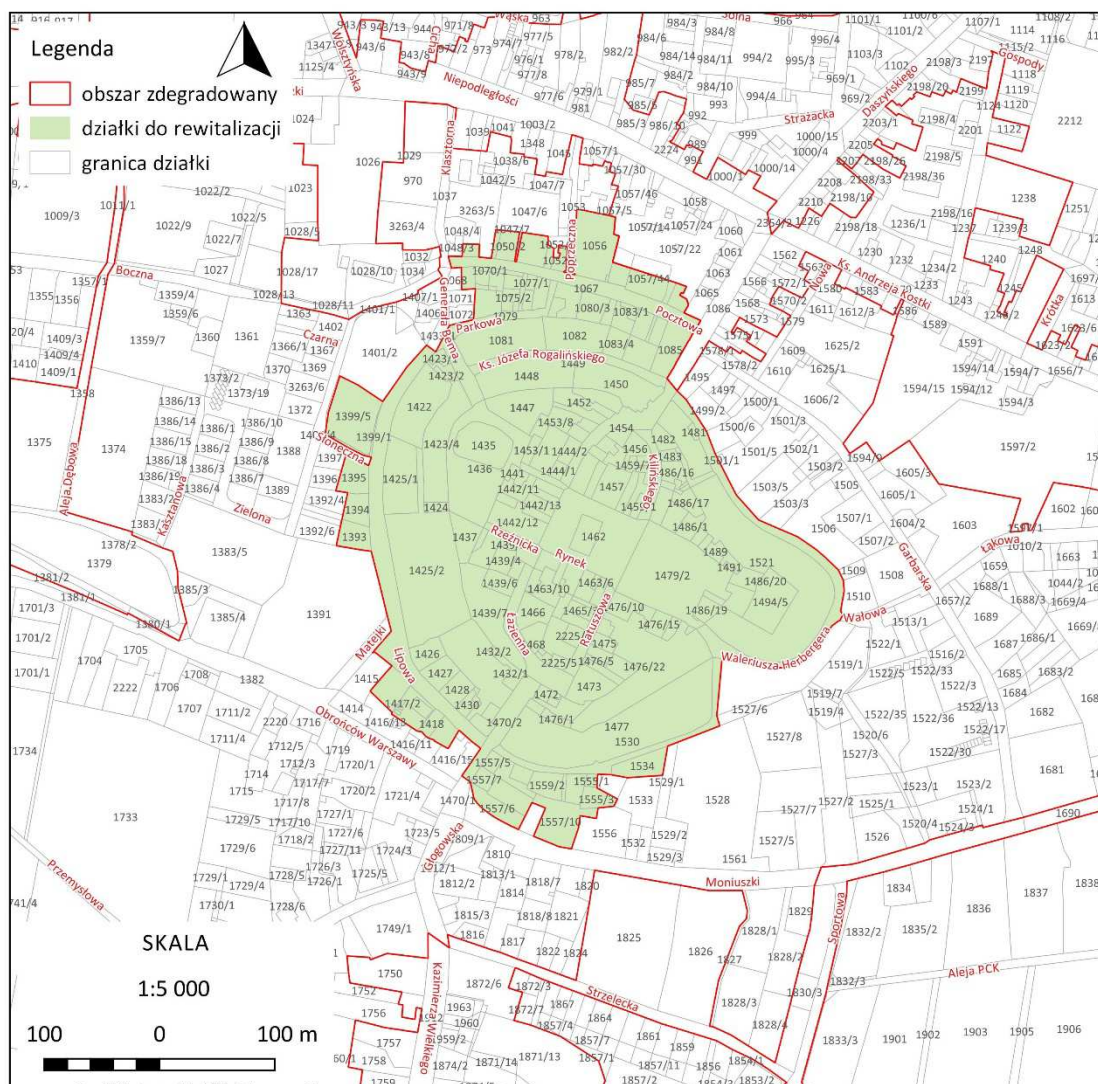
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty historyczne obszaru	Wysoki stopień koncentracji negatywnych zachowań społecznych na obszarze rewitalizacji
Występowanie walorów turystycznych, które mogą być podstawą rozwoju działalności gospodarczych, przyczyniających się do aktywizacji osób długotrwale wykluczonych społecznie	Brak odpowiednich miejsc, w których mogłaby koncentrować się aktywność gospodarcza, prowadząca do aktywizacji społecznej osób wykluczonych
Wyjątkowy układ urbanistyczny obszaru, stanowiący potencjał całej gminy	Wysoki stopień degradacji infrastruktury technicznej na obszarze
SZANSE	ZAGROŻENIA
Rozwój aktywności zawodowej opartej na tożsamości lokalnej w obszarze usług gastronomicznych	Brak wysokiego poziomu aktywności społecznej, co może być bezpośrednią przyczyną utrudnionego wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej
Możliwość wykorzystania kapitału społecznego na potrzeby prowadzenia działań aktywizacji społecznej	Brak infrastruktury potrzebnej do aktywizacji społecznej

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Zabytkowa architektura oraz układ urbanistyczny;
- ✓ Wysoki stopień koncentracji obszarów zielonych;
- ✓ Usytuowanie obszaru względem dużych ośrodków miejskich oraz atrakcji turystycznych zlokalizowanych na obszarach sąsiadujących z gminą.

Mapa 4 Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście

W Śródmieściu koncentruje się aktywność związana z bezpośrednią działalnością związaną z obsługą mieszkańców gminy, czyli działania ośrodka kultury, aktywność sportowa, a także funkcjonują szkoły i prowadzone są działania edukacyjne przez pozostałe jednostki edukacyjne. Na tym obszarze istnieje wysoka koncentracja korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej, a także znaczny stopień zamieszkania przez osoby w wieku poprodukcyjnym. W związku z tym konieczne jest realizowanie działań mających na celu zwiększenie aktywizacji społecznej mieszkańców. Osoby wykluczone społecznie oraz zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez realizowane działania, będą mogły zdobyć nowe doświadczenia zawodowe oraz zwiększyć swoją aktywność społeczną. Podsumowując należy podkreślić, iż na tym podobszarze najważniejszym uwarunkowaniem jest znaczne skoncentrowanie możliwych do podjęcia działań aktywizacyjnych.

Tabela 14 Analiza SWOT podobszaru Śródmieście

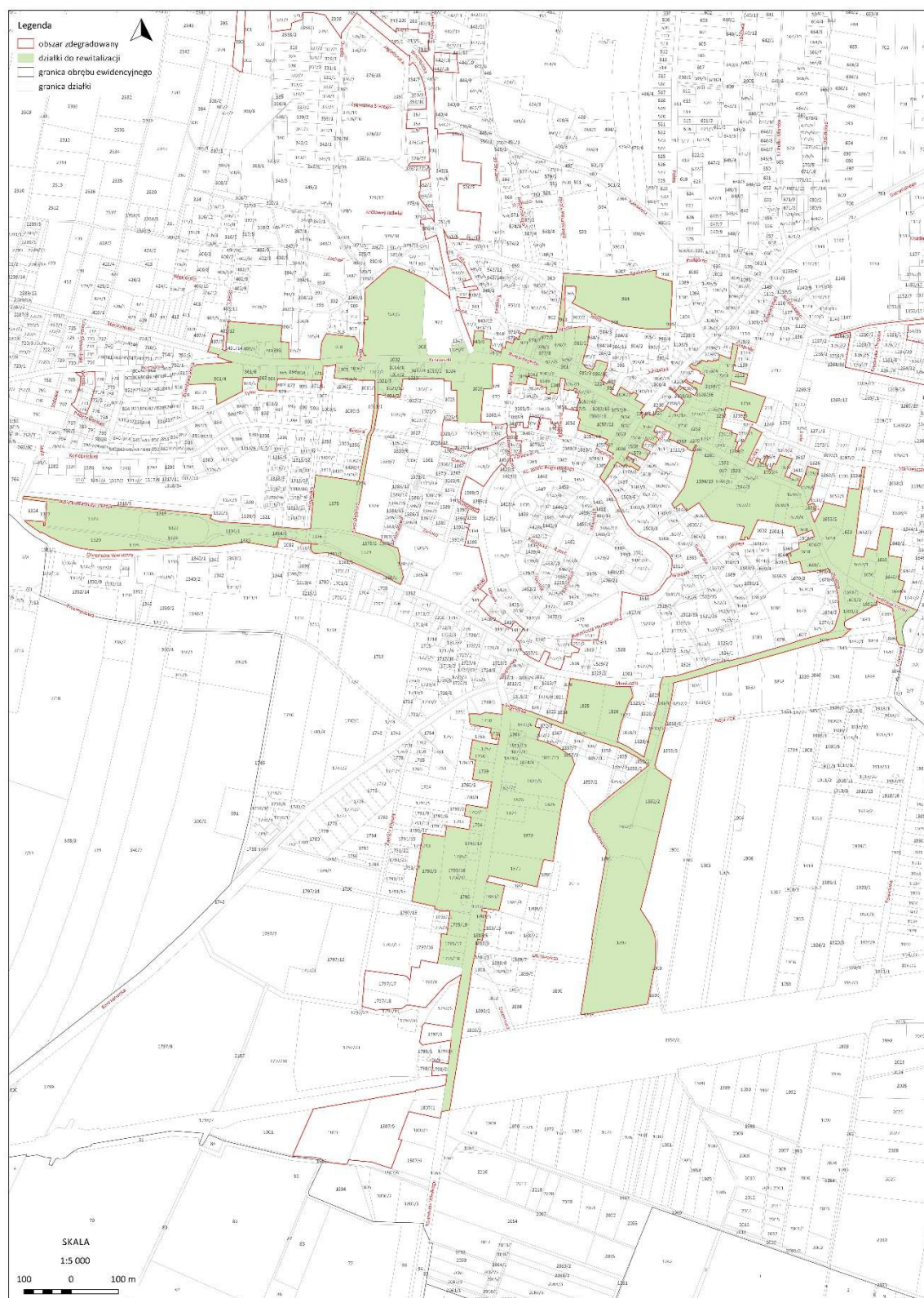
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał aktywizacyjny oparty na rozwiniętej działalności obiektów kulturalnych i sportowych	Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz niski współczynnik przedsiębiorczości
Aktywność organizacji pozarządowych, które mogą stanowić potencjał obszaru rewitalizacji	Wysoki stopień długotrwałego wykluczenia mieszkańców oraz braku zatrudnienia
Występowanie obiektów przyrodniczych, które mogą być podstawą realizowanych działań	Znaczne rozproszenie obszarowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych korzystając z atrybutów infrastrukturalnych obszaru	Trudności w prowadzeniu działań aktywizacyjnych ze względu na rozproszenie obszarowe
Możliwość pełnienia przez obszar ważnej funkcji wspierającej aktywność społeczną	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Zlokalizowanie obiektów zapewniających możliwość prowadzenia działań opartych na aktywizacji społeczno- zawodowej mieszkańców;
- ✓ Rozwinięta działalność kulturalno- sportowa na obszarze;
- ✓ Aktywne organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie mieszkańców.

Mapa 5 Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście

o: Opracowanie własne

Źródło

Podobszar rewitalizacji III. Łysiny

Łysiny są obszarem o znacznym stopniu degradacji społecznej, ale również koncentracji negatywnych zjawisk w ramach pozostałych uwarunkowań, które prowadzą do wykluczenia społecznego mieszkańców. Ze względu na brak możliwości infrastrukturalnych odnośnie prowadzenia kompleksowych działań aktywizacyjnych, konieczne jest podjęcie działań mających na celu zapewnienie wsparcia mieszkańcom w zakresie ich aktywizacji. Jednocześnie należy podkreślić usytuowanie obszaru na obrzeżach Gminy Wschowa, ale w bliższej odległości jezior zlokalizowanych w Gminie Sława, co przyczynia się do możliwości podjęcia działań w zakresie aktywizacji osób.

Tabela 15 Analiza SWOT podobszaru Łysiny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty przyrodnicze regionu	Wysoki wskaźnik korzystania przez mieszkańców ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej
Potencjał aktywizacyjny ludności	Wysoki wskaźnik koncentracji osób w wieku poprodukcyjnym
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych	Brak zaangażowania mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w działania aktywizacyjne realizowane na obszarze
Możliwość stworzenia miejsca zapewniającego kompleksowe wsparcie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Bliskie usytuowanie potencjałów regionalnych, skoncentrowanych wokół jezior;
- ✓ Możliwość realizacji działań wspierających aktywizację mieszkańców z wykorzystaniem stworzonej infrastruktury.

Mapa 6 Podobszar rewitalizacji III. Łysiny

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce

Wygnańczyce są obszarem o wysokim stopniu degradacji społecznej, jednakże należy podkreślić możliwość realizacji działań w oparciu o potencjały regionalne bazujące na niezagospodarowanym jeziorze. Niniejsze miejsce może stanowić podstawę działań rewitalizacyjnych, gdyż poprzez jego odpowiednie zagospodarowanie możliwe byłoby włączenie osób wykluczonych w proces rozwoju działalności gospodarczej, przyczyniającej się do zaktywizowania mieszkańców obszaru. Jest to najważniejszy potencjał obszaru, który powinien stanowić podstawę realizowanych działań, podejmowanych w celu wyprowadzenia miejscowości z sytuacji kryzysowej.

Tabela 16 Analiza SWOT podobszaru Wygnańczyce

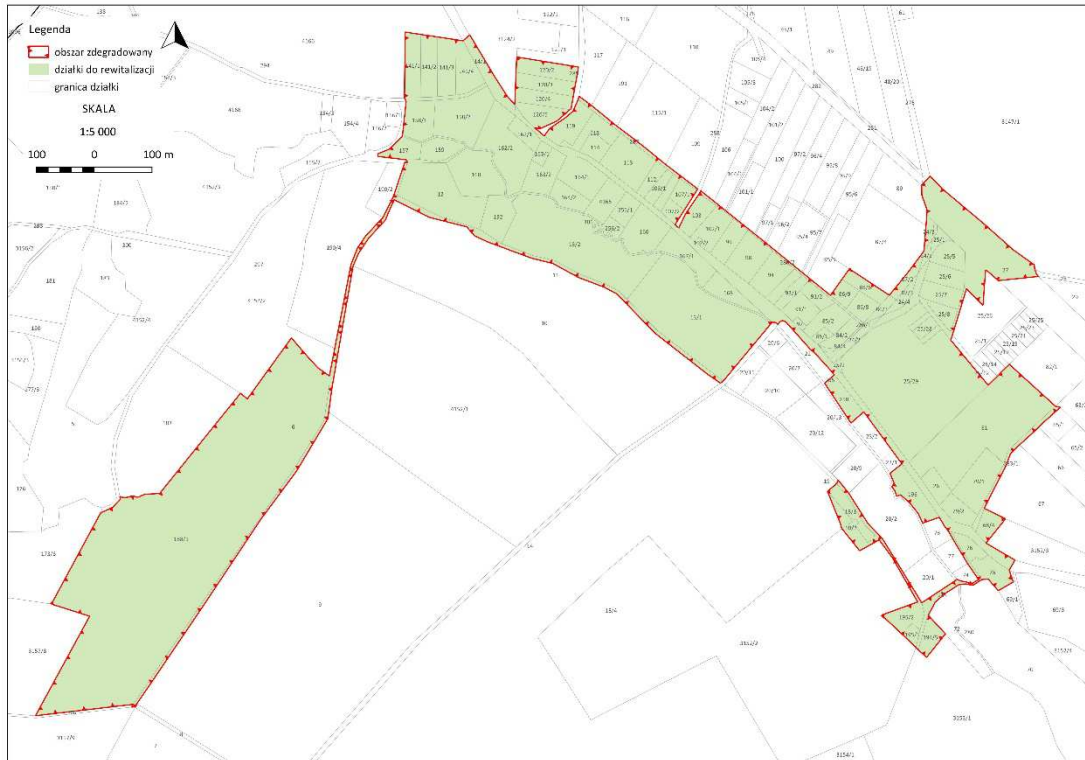
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Możliwość podjęcia działań opartych na aktywizacji ze względu na atrybuty przyrodnicze regionu	Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym oraz niski współczynnik przedsiębiorczości
Potencjał obszaru w zakresie rozwoju firm	Wysoki odsetek osób korzystających z zasiłków
SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość realizacji działań aktywizacyjnych korzystając z atrybutów przyrodniczych obszaru	Niemożliwość zagospodarowania obszaru zlokalizowanego przy jeziorze
Możliwość wykorzystania potencjału przyrodniczego w działaniach edukacyjnych i społecznych	Utrudnione prowadzenie działań aktywizacyjnych ze względu na długotrwałe wykluczenie mieszkańców

Potencjały podobszaru rewitalizacji:

- ✓ Usytuowanie jeziora jako miejsca umożliwiającego prowadzenia aktywnych działań ukierunkowanych na rozwój gospodarczy obszaru.

Mapa 7 Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 10 Potencjał obszarów rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 11 Obszary wymagające odnowy

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zadaniem realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zapobieganie rozprzestrzenianiu się zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych podczas konsultacji społecznych, nadanie przestrzeniom publicznym waloru przyjaznego otoczenia i uzbrojenie kapitału ludzkiego w narzędzia, w szczególności infrastrukturę pozwalającą na realizację inicjatyw oddolnych w celu utrwalenia efektu rewitalizacji. Potencjały rewitalizacji obszarów zdegradowanych przeznaczonych do rewitalizacji są rezultatem diagnozy sytuacji kryzysowych zidentyfikowanych w obszarze społeczno-gospodarczym, spacerów studyjnych zrealizowanych na obszarze rewitalizacji. W toku prowadzonych działań partycypacyjnych określono najważniejsze atrybuty obszaru rewitalizacji, do których zaliczają się:

- ✓ Architektura budynków oraz układ urbanistyczny historycznego centrum miasta;
- ✓ Zabytkowe obiekty, które mogą stanowić podstawę realizacji działań aktywizacyjnych;
- ✓ Położenie obszaru rewitalizacji w kontekście możliwości rozwoju działalności gospodarczych.

Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji przedstawia się następująco:

- Poprzez odnowę obiektów oraz adaptację przestrzeni publicznej wzrosła atrakcyjność obszaru rewitalizacji;
- Zwiększono aktywność zawodową osób wykluczonych poprzez rozwój spółdzielczości socjalnej;
- Rozwinięto działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji, doprowadzając do rozwoju gospodarczego obszaru i marginalizacji deficytów;
- Zwiększono poziom aktywności społecznej, włączając osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Tabela 17 Zmiany w zakresie zjawisk negatywnych na wszystkich podobszarach rewitalizacji

Zjawisko	Opis zmian
Bezrobocie	Ze względu na cykliczne realizowanie działań aktywizacyjnych mających na celu włączenie mieszkańców do uczestnictwa w rynku pracy, zwiększa się liczba osób pracujących, co w szczególności obejmuje osoby długotrwale wykluczone, które nie posiadały wystarczających kompetencji zawodowych.
Ubóstwo	Aktywizacja mieszkańców realizowana poprzez organizowane przedsięwzięcia wpływa na wyprowadzenie osób ze środowiska, które ograniczało ich możliwości do podjęcia zatrudnienia, a poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych w obszarze zawodowym osoby znalazły zatrudnienie.
Wykluczenie społeczne	Stworzenie możliwości do podjęcia działalności zawodowej przez osoby wykluczone społecznie, a także atrakcyjniejszego spędzania czasu wpływają na zmianę środowiska, w którym osoby prowadzą swoją aktywność, co jednocześnie spowoduje ich włączenie do społeczności lokalnej.
Degradacja obszaru	Prowadzone systematycznie działania mające na celu odnowę obszaru rewitalizacji poprzez prace modernizacyjne infrastruktury technicznej oraz ponowne zagospodarowanie przestrzeni doprowadziły do wzrostu liczby działań aktywizacji społecznej organizowanych na obszarze rewitalizacji, przyczyniając się do zwiększenia stopnia włączenia społeczności lokalnej i eliminacji deficytów.

Podsumowując uwarunkowania związane z realizacją wizji obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych, należy podkreślić, iż wykorzystanie najważniejszych atrybutów obszaru poprzez odnowę historycznej architektury oraz przywrócenie odpowiedniego stopnia atrakcyjności obszaru, wpłynie na rozwój dodatkowej gałęzi gospodarki jaką jest turystyka. Ze względu na uwarunkowania gospodarcze obszaru, na którym nie wykształciła się konkretna gałąź przemysłu lub usług, możliwość dodatkowego rozwoju obszaru wpłynie na wygenerowanie dodatkowych miejsc pracy i przyczyni się pośrednio do wyprowadzenia osób zagrożonych wykluczeniem z sytuacji kryzysowej. Należy podkreślić, iż prowadzone działania wpłyną na zmniejszenie bezrobocia, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Pozwolą poprzez kreowanie działań przedsiębiorczych do podjęcia własnej inicjatywy przez osoby wykluczone. Jednocześnie umożliwiają zmianę stylu życia osób, które wykazują bierność. Należy podkreślić, iż bez podjęcia działań zmierzających do odnowy infrastruktury stanowiącej lokalne potencjału, nie byłoby możliwe całkowite wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej.

Rozdział V. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wyznaczone cele, określają rezultaty o najważniejszym znaczeniu w długiej perspektywie, i jednocześnie wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla koncepcji realizacji celu ogólnego rewitalizacji. Cele odnoszą się wprost do diagnozy obszaru i wizji obszaru rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne będą realizować cel główny Programu:

Kompleksowe realizowanie działań mających na celu odnowę potencjałów istniejących na obszarze rewitalizacji, które po odpowiednim zagospodarowaniu będą służyły eliminacji deficytów oraz aktywizacji osób długotrwale wykluczonych, przyczyniając się do wzrostu zaangażowania mieszkańców obszaru

Cel główny będzie realizowany przez dwa cele szczegółowe:

- **Cel szczegółowy 1.** *Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej*
- **Cel szczegółowy 2.** *Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych*

Zaplanowane w ramach programu cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy obszaru, ale również deficytów zdiagnozowanych w ramach prowadzonych działań partycypacji społecznej. Wyznaczają one kierunki działań, które mają na celu eliminację deficytów obszarowych występujących na obszarze rewitalizacji. W ramach przedsięwzięć realizujących zaplanowane cele, prowadzone będą działania:

- Wpływające na proces odnowy infrastruktury technicznej zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji;
- Aktywizujące społeczność lokalną poprzez rozwój działalności gospodarczych oraz prowadzenie aktywnej działalności na obszarze rewitalizacji;
- Włączające społeczność lokalną osób wykluczonych społecznie poprzez prowadzenie działań aktywizacyjnych na obszarze rewitalizacji;
- Ukierunkowane na odnowę potencjału obszaru rewitalizacji jako determinanty zmian, które umożliwiają trwałe przezwyciężenie deficytów.

Analizując odmiennosć zaplanowanych celów należy przede wszystkim podkreślić, iż kluczowe znaczenie w tym względzie ma położenie bezpośrednich akcentów w poszczególnych celach. W ramach celu pierwszego kluczowe znaczenie odgrywa konieczność przywrócenia funkcjonalności obszaru rewitalizacji, na którym występują obiekty historyczne, które mogą wypełniać ważne funkcje w kontekście rozwoju obszaru i eliminowania deficytów. Szczególny akcent położony jest na trwałym zrewitalizowaniu obszaru w odniesieniu do uwarunkowań przestrzenno- funkcjonalnych oraz technicznych. Następnie

wdrożone byłyby działania mające na celu włączenie społeczne osób wykluczonych. Należy podkreślić, iż w przypadku tego celu kluczowe znaczenie ma element związany z koniecznością zapobiegania skrajnej degradacji obszaru centrum, która prowadzi do wyludniania się obszaru oraz narastania koncentracji osób uzależnionych od alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. O skali zmian świadczy również upadek działalności gospodarczych prowadzących na tym obszarze aktywność.

W ramach celu drugiego położony został nacisk na kompleksowe prowadzenie działań aktywizujących osoby korzystające z pomocy społecznej, nieaktywne zawodowo lub bezrobotne oraz uzależnione. W tym celu wykorzystywane są potencjały istniejące na obszarze rewitalizacji, do których w szczególności zostały zaliczone obiekty sportowe oraz miejsca prowadzenia działań użytecznych społecznie. Wykorzystywane są również potencjały istniejące na obszarach wiejskich, w których może koncentrować się aktywność społeczna.

Podsumowując należy wskazać, iż wskazane cele różnią się znacząco, jednakże również w pewnym stopniu się uzupełniają, prowadząc do efektywnego wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej.

Rozdział VI. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Działania zaplanowane w ramach programu rewitalizacji są powiązane z dokumentami strategicznymi gminy oraz dokumentami o charakterze ponadlokalnym. Wynikają one ponadto z przeprowadzonej diagnozy, a także odnoszą się do dokumentów strategicznych gminy oraz strategii powiatowych.

Analizując zaplanowane w ramach programu działania należy wskazać, iż w sposób kompleksowy nawiązują one do nadrzędnych dokumentów lokalnych i są z nimi powiązane.

Tabela 18 Zgodność celów Programu z lokalnymi dokumentami strategicznymi

Dokumenty strategiczne Gminy Wschowa	Cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022	
	Cel szczegółowy 1. <i>Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej</i>	Cel szczegółowy 2. <i>Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych</i>
Strategia Rozwoju Gminy Wschowa na lata 2016 - 2022	V. SFERA SPOŁECZNA Poprawa estetyki miasta Wspieranie inicjatyw obywatelskich	III. OŚWIATA Podniesienie jakości i warunków edukacji publicznej
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wschowa na lata 2016 - 2022	Cel strategiczny 1 Wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel strategiczny 4 Partnerstwo na rzecz współdziałania w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych	Cel strategiczny 1 Wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel strategiczny 4 Partnerstwo na rzecz współdziałania w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi w skali powiatu, regionu i dokumentami krajowymi

Dokumenty strategiczne o znaczeniu ponadlokalnym dla Gminy Wschowa	Cele szczegółowe	
	Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017-2022	
	Cel szczegółowy 1. Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej	Cel szczegółowy 2. Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020	CEL STRATEGICZNY 3 Społeczna i terytorialna spójność regionu	CEL STRATEGICZNY 3 Społeczna i terytorialna spójność regionu
Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2014 - 2020	OBSZAR 1 Kapitał Ludzki i Społeczny	OBSZAR 1 Kapitał Ludzki i Społeczny
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Wschowskiego na lata 2018 - 2024	Cel strategiczny nr 3 Wzmocnienie służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego	Cel strategiczny nr 3 Wzmocnienie służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VII. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z Wytycznymi dot. rewitalizacji w Programie opisano główne i pozostałe projekty rewitalizacyjne składające się na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Pozostałe projekty rewitalizacyjne są pozostałymi przedsięwzięciami w rozumieniu Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wydanych przez Ministra Rozwoju. Obejmują one zarówno projekty społeczne jak i projekty „miękkie” które finansowane będą ze środków zewnętrznych oraz środków własnych gminy lub innych beneficjentów. Wymienione przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały poddane analizie pod względem oddziaływania oraz potencjału integracji z projektami społecznymi. W wyniku przeprowadzonych analiz wskazano przedsięwzięcia, które w najwyższym stopniu wpływają na realizację celów społecznych oraz umożliwiają integrację z innymi projektami, realizowanymi przez partnerów. Poprzez realizację przedsięwzięć, nadane zostaną nowe funkcje gospodarcze obszarów, a także turystyczne, co jest bardzo ważne w kontekście rozwoju Gminy. W ramach działań rewitalizacyjnych zidentyfikowano projekty rewitalizacyjne pogrupowane w siedem przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

1. REWITALIZACJA HISTORYCZNEGO CENTRUM WSCHOWY I ŚRÓDMIEŚCIA

- 1.1. Odnowa infrastruktury w centrum Wschowy wraz z dostosowaniem jej do pełnienia funkcji deptaku.
- 1.2. Stworzenie miejsc aktywizacji mieszkańców.
- 1.3. Adaptacja zdegradowanych podwórek zlokalizowanych w Centrum Wschowy i Śródmieściu.
- 1.4. Cykliczna organizacja Święta Ulic jako przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji społecznej.
- 1.5. Oczyszczenie oraz adaptacja przestrzeni zielonych zlokalizowanych wokół murów miejskich.
- 1.6. Utworzenie spółdzielni socjalnej wraz z uruchomieniem programu wsparcia przedsiębiorczości lokalnej.
- 1.7. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów fosy.
- 1.8. Budowa punktów oświetleniowych na obszarze działań rewitalizacyjnych.

2. EDUKACJA SPORTOWO – KULTUROWA SZANSĄ NA AKTYWIZACJĘ SPOŁECZNO- ZAWODOWĄ MIESZKAŃCÓW

- 2.1. Odnowa techniczna basenu wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- 2.2. Wymiana infrastruktury sportowej.
- 2.3. Modernizacja kompleksu boisk sportowych.
- 2.4. Organizowanie cyklicznych działań aktywizacji społeczno- zawodowej.
- 2.5. Zatrudnienie osób wykluczonych do opieki oraz nadzoru nad odnowionymi obiektami.
- 2.6. Dokonanie nasadzeń wokół obiektów sportowych.

3. EDUKACJA PODSTAWĄ ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- 3.1. Adaptacja przestrzeni wokół Komendy Powiatowej PSP na realizowanie działań edukacyjnych.
- 3.2. Odnowa obiektu Komendy Powiatowej PSP wraz z zagospodarowaniem na cele edukacyjne.

4. ODNOWA OBIEKTÓW SZKOLNYCH I SPORTOWYCH WRAZ Z TERENAMI PRZYLEGLYMI

- 4.1. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego we Wschowie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu.
- 4.2. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza sali sportowej przy ul. Moniuszki we Wschowie.
- 4.3. Zagospodarowanie terenu przy Przedszkolu nr 1 we Wschowie – stworzenie ścieżki edukacyjnej.

5. ZAMEK KRÓLEWSKI MIEJSCEM DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZWOJU FUNKCJI HISTORYCZNEJ ORAZ GOSPODARCZEJ OBSZARU

- 5.1. Adaptacja pomieszczeń zamku na cele rozwoju działalności społeczno- gospodarczej.
- 5.2. Prowadzenie aktywizacji społeczno- gospodarczej w oparciu o historyczne tradycje obiektu.
- 5.3. Prowadzenie działań promocyjnych realizowanych przedsięwzięć aktywizacyjnych.

6. AKTYWIZACJA I REINTEGRACJA MIESZKAŃCÓW OBSZARÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH

- 6.1. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów parku przy ul. Obrońców Warszawy
- 6.2. Świetlica wiejska w Łysinach miejscem aktywizacji społecznej i budowania wspólnoty lokalnej.
- 6.3. Wykorzystanie potencjału miejscowości Wygnańczyce w celu prowadzenia kompleksowej aktywizacji mieszkańców.

Analiza wyników konsultacji społecznych przedstawiona w *Rozdziale III. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* warunkowała wybór projektów rewitalizacyjnych zaszeregowanych do grupy projektów głównych i pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pozostałe projekty rewitalizacyjne są pozostałymi przedsięwzięciami w rozumieniu Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Projekty te wpłyną na realizację celów rewitalizacji poprzez szeroki wachlarz zaplanowanych działań. Przyczynią się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia			
Nazwa wnioskodawcy	GMINA WSCHOWA			
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	MUZEUM ZIEMI WSCHOWSKIEJ			
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY ŚRÓDMIEŚCIE			
Odziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna			
Cel (cele) projektu	Odnova potencjałów Wschowy w ramach istniejących na obszarze obiektów historycznych, ze szczególnym uwzględnieniem adaptacji przestrzeni na cele społeczne.			
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 1. Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej</i>			
Główne projekty rewitalizacyjne	1.1. Odnova infrastruktury w centrum Wschowy wraz z dostosowaniem jej do pełnienia funkcji deptaku.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Wysoki poziom zdegradowania infrastruktury zabytkowej w centrum miasta wpływa negatywnie na utrzymywanie wykluczenia społecznego mieszkańców tych obszarów. Skala degradacji centrum miasta jest bardzo wysoka i sprawia, iż liczba mieszkańców tego obszaru systematycznie spada, a także wzrasta koncentracja osób wykluczonych, nadużywających alkoholu.	Zapewnienie dostępu mieszkańców obszarów rewitalizacji do atrakcyjnej przestrzeni publicznej, która pośrednio wpłynie na możliwość efektywnego prowadzenia działań aktywizacyjnych.	1. Odnova nawierzchni. 2. Dokonanie nasadzeń. 3. Zakup małej infrastruktury (m.in. ławki, stoliki). 4. Wydzielenie stref aktywizacji społecznej. 5. Włączanie osób wykluczonych poprzez trwałe organizowanie działań przez animatorów (m.in. konkursy związane z rozwojem kompetencji społecznych, angażowanie osób w wykonywanie działań

		Zachodzący proces dodatkowo przyspiesza i pogłębia degradację obszaru, sprawiając, iż mieszkańcy obawiają się przebywać na tym obszarze, co prowadzi do upadania podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.		związanych z kreowaniem przestrzeni, udział w projektach angażujących trwale czas na rzecz dbałości o otoczenie).
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	1 800 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (1 530 000 - dotacja, 270 000 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 8 ha Liczba zakupionej infrastruktury - 20 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaangażowanych osób wykluczonych w ramach rewitalizacji infrastruktury - 2 Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych na zrewitalizowanej przestrzeni - 200	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	1.2. Stworzenie miejsc aktywizacji mieszkańców.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Zdegradowana przestrzeń publiczna wpływa na brak podejmowania działań aktywizacyjnych oraz niemożność zachęcenia mieszkańców do aktywności. We wskazanej przestrzeni nie występują miejsca, które można byłoby wykorzystać dla włączenia mieszkańców, poprzez między innymi odpowiednie zorganizowanie	Zapewnienie dostępu mieszkańców obszaru rewitalizacji do miejsc, w których mogą aktywnie spędzić czas, integrując się społecznie. Celem projektu jest prowadzenie działań przez wykwalifikowane osoby, które wykorzystując swoją wiedzę będą mogły wpłynąć na ograniczenie skali uzależnienia mieszkańców	1. Stworzenie miejsca gry w szachy. 2. Stworzenie miejsc gier edukacyjnych. 3. Stworzenie miejsca aktywizacji ruchowej. 4. Zatrudnienie animatora. 5. Organizowanie warsztatów wykorzystujących odnowioną infrastrukturę, które będą wpływały na proces z aktywizowania osób

		im czasu wolnego oraz możliwość wpłynięcia na zwiększenie zaangażowania prowadzącego do wyeliminowania wykluczenia.	oraz zachęcenie do podjęcia aktywności zawodowej.	wykluczonych. 6. Zatrudnienie terapeuty zajęciowego, który poprzez realizowane działania będzie wpływał na proces włączenia osób wykluczonych. 7. Moderowanie zaangażowania osób wykluczonych poprzez wsparcie asystenta.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	250 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (212 500 - dotacja, 37 500 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba zatrudnionych osób – 3 Powierzchnia objęta działaniami rewitalizacyjnymi – 3 ha WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób wykluczonych biorących udział w działaniach aktywizacyjnych - 8 Liczba utworzonych miejsc aktywizacji – 3 Liczba zrealizowanych działań aktywizacyjnych – 10 Liczba osób wykluczonych, które podjęły aktywność zawodową - 5	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	1.3. Adaptacja zdegradowanych podwórek zlokalizowanych w Centrum Wschowy i Śródmieściu.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Zdegradowane podwórka istniejące na obszarze miejskim stanowią miejsca nieatrakcyjne do życia, które przyczyniają się do utrzymywania wykluczenia społecznego mieszkańców.	Odnowa zdegradowanych przestrzeni miejskich wraz z adaptacją podwórek do pełnienia miejsc prowadzenia aktywizacji społecznej.	1. Przygotowanie koncepcji konkursu związanego z odnową podwórek. 2. Wybór operatora konkursu. 3. Rekrutacja mieszkańców/wspólnot. 4. Przyznanie grantu na odnowę podwórka wraz z adaptacją miejsc na cele społeczne.

Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY ŚRÓDMIEŚCIE	150 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (127 500 - dotacja, 22 500 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba opracowanych koncepcji konkursowych - 1 Liczba przyznanych grantów - 10 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaangażowanych wspólnot - 10 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji biorących udział w działaniach aktywizacyjnych - 80	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
1.4. Cykliczna organizacja Święta Ulic jako przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji społecznej.			
Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
Gmina Wschowa	Brak podejmowania działań aktywizacji społecznej na obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem braku działań włączających społeczność lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych.	Zwiększenie dostępu mieszkańców do działań mających na celu ich aktywizację społeczną poprzez zaangażowanie osób wykluczonych w organizację wydarzeń.	1. Zakup małej infrastruktury do organizacji lokalnych kramów. 2. Zatrudnienie osób wykluczonych. 3. Zakup sceny. 4. Przygotowanie występów artystycznych. 5. Zorganizowanie wystaw miejscowych artystów. 6. Zaadaptowanie przestrzeni na prezentacje lokalnych wyrobów.
Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	50 000,00 POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne (40 000 – dotacja, 10 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba zakupionej infrastruktury - 20 Powierzchnia obszaru przeznaczonego na realizację działania - 2 ha WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych społecznie - 4 Liczba osób biorących udział a	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

		wydarzeniu – 150 Liczba zorganizowanych wydarzeń edukacyjno- animacyjnych - 15	
1.5. Oczyszczenie oraz adaptacja przestrzeni zielonych zlokalizowanych wokół murów miejskich.			
Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
Gmina Wschowa	Zdegradowana przestrzeń otaczająca miejsca szczególnej ważności historycznej na obszarze rewitalizacji, które jednocześnie mogą pełnić funkcję aktywizacyjną społeczności lokalnej. Należy podkreślić, iż problem degradacji przestrzeni jest zjawiskiem szczególnym na obszarze rewitalizacji, gdyż wpływa na marginalizację wskazanego obszaru, poprzez niechęć mieszkańców do przebywania na tym obszarze. Spada liczba osób zamieszkujących ten obszar, a wzrasta liczba osób posiadających problemy z uzależnieniami, korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy i posiadających trwałe problemy społeczne. Obecnie obszar znajduje się w procesie trwałego wzrostu degradacji.	Zmniejszenie stopnia degradacji przestrzeni zielonych zlokalizowanych wokół murów miejskich w celu prowadzenia działań aktywizacji społecznej. Kluczowe jest odwrócenie tendencji związanej z negatywnym wyludnianiem się obszaru, upadaniem działalności gospodarczych. Jest to możliwe poprzez odnowę przestrzeni, co wpłynie na napływ osób, możliwość wykreowania nowych form działalności gospodarczych i docelowo aktywizację osób trwale wykluczonych. Realizowane warsztaty wpłyną na możliwość zyskania przez osoby nowych umiejętności zawodowych.	1. Stworzenie koncepcji architektonicznej przestrzeni zielonych. 2. Oczyszczenie przestrzeni zielonych. 3. Dokonanie dodatkowych nasadzeń. 4. Utwardzenie ścieżek edukacyjnych. 5. Adaptacja wraz z wyposażeniem ścieżek edukacyjnych. 6. Organizowanie konkursów w zakresie kreowania przestrzeni zielonych. 7. Organizowanie warsztatów zawodowych z zakresu kreowania przestrzeni zielonych. 8. Zatrudnienie trenerów.
Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	600 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 8 ha	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

		(510 000 - dotacja, 90 000 - wkład własny)	Liczba stworzonych koncepcji architektonicznych - 1 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 150 Obszar ścieżek udostępnionych mieszkańcom obszaru rewitalizacji 1 km Liczba trwale zaktywizowanych osób wykluczonych – 6 Liczba zorganizowanych warsztatów zawodowych – 8 Liczba innych form aktywizacyjnych realizowanych na obszarze - 7	
	1.6. Utworzenie spółdzielni socjalnej wraz z uruchomieniem programu wsparcia przedsiębiorczości lokalnej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Niepodejmowanie działań prowadzących do aktywizacji osób długotrwale wykluczonych ze względu na brak efektywnych form wsparcia. Brak realizowania trwałych działań wspierających, które doprowadziłyby do wpływania na aktywizację kolejnych osób wykluczonych.	Zapewnienie stałego wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej dla osób długotrwale wykluczonych wraz z aktywnym rozwojem przedsiębiorczości lokalnej jako form aktywizacji zawodowej. Celem projektu jest wygenerowanie trwałej struktury, która poprzez rozwój będzie mogła prowadzić działalność na odnowionym obszarze rewitalizacji oraz zwiększać zatrudnienie. Należy podkreślić, iż fundamentem tego projektu jest spółdzielnia socjalna, która czerpiąc możliwości ze	1. Stworzenie koncepcji spółdzielni socjalnej. 2. Rekrutacja osób tworzących spółdzielnię. 3. Założenie spółdzielni socjalnej.

			zrewitalizowanej przestrzeni oraz podejmowanych działań będzie włączała kolejne osoby, jednakże najpierw taki podmiot musi zaistnieć, aby mógł wpłynąć na zmiany na obszarze rewitalizacji i wygenerować „efekt motyla”.	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY ŚRÓDMIEŚCIE	120 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty (120 000 – dotacja)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba stworzonych spółdzielni socjalnych - 1 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych społecznie – 5 Liczba zaangażowanych osób wykluczonych społecznie w prace spółdzielni socjalnej - 10	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	1.7. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów fosi.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Zdegradowana przestrzeń otaczająca miejsca szczególnej ważności historycznej na obszarze rewitalizacji, które jednocześnie mogą pełnić funkcję aktywizacyjną społeczności lokalnej. Odnowa obszaru fosi jest komplementarna względem wcześniej podejmowanych działań, ponieważ obszar koncentruje w sobie problemy związane z wysoką degradacją, spożywaniem alkoholu przez osoby wykluczone, znacznym zaśmieceniem i degradacją	Zmniejszenie stopnia degradacji przestrzeni fosi w celu zwiększenia stopnia dostępności mieszkańców do atrakcyjnych obszarów, umożliwiających prowadzenie aktywnych działań skierowanych do osób wykluczonych. W celu trwałego wyeliminowania problemów istniejących na obszarze niezbędne jest kompleksowe wdrożenie działań naprawczych w obszarze infrastruktury i odnowy przestrzeni, tak aby doprowadzić do zmniejszenia	1. Stworzenie koncepcji architektonicznej terenów fosi. 2. Stworzenie miejsc edukacji przyrodniczo-historycznej (np. miejsce prezentujące walory historyczne Wschowy, miejsce wytwarzania produktów lokalnych, miejsce prezentacji walorów przyrodniczych wraz z kreowaniem działań ukierunkowanych na ekologię, miejsce prezentacji atrakcji występujących na obszarze miasta – skierowane do osób odwiedzających obszar). 3. Stworzenie skwerów.

		przestrzeni.	stopnia opuszczania tego miejsca przez mieszkańców, zmniejszenia stopnia narastania wykluczenia społecznego i rozwoju form aktywizacyjnych, które doprowadzą do ponownej atrakcyjności obszaru, co przełoży się na powstawanie miejsc pracy.	4. Prowadzenie cyklicznych działań aktywizacyjnych dla osób wykluczonych społecznie.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	400 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (340 000 - dotacja, 60 000 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 5 ha Liczba stworzonych miejsc edukacyjnych - 5 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba cyklicznie organizowanych działań aktywizacyjnych - 10	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	1.8. Budowa punktów oświetleniowych na obszarze działań rewitalizacyjnych (20 000,00 - Budżet gminy)			
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Degradacja przestrzenna obszarów historycznego centrum miasta uniemożliwia rozwój niniejszego obszaru oraz sprawia, iż występuje w centrum znaczna koncentracja negatywnych zachowań społecznych, spowodowanych nadmiernym spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych. Należy podkreślić, iż zdegradowane obszary wpływają negatywnie na jakość życia mieszkańców oraz sprawiają, iż obszar miejski traci potencjał rozwojowy w zakresie gospodarczym. Brak możliwości rozwoju gospodarki lokalnej wpływa na utrzymywanie się długotrwałego wykluczenia społecznego oraz niemożność trwałego zaktywizowania osób wymagających wsparcia. Wpływa również na negatywne aspekty związane ze wspieraniem seniorów, gdyż uwarunkowania przestrzenne uniemożliwiają włączenie osób w wieku poprodukcyjnym w aktywność społeczną, co wpływa na ich wykluczenie społeczne. Wykorzystanie potencjałów obszaru oraz ich odpowiednia odbudowa pozwoli na zaktywizowanie osób wykluczonych, co będzie możliwe poprzez realizowanie działań za pośrednictwem spółdzielni socjalnej jako miejsca włączenia osób wymagających wsparcia.			
Planowany okres realizacji	2019 - 2022			
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 390 000,00			

Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych; RPO-Lubuskie 2020, Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty; POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne; Budżet Gminy Wschowa.
----------------------------------	--

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	2. Edukacja sportowo- kulturowa szansą na aktywizację społeczno- zawodową mieszkańców.			
Nazwa wnioskodawcy	GMINA WSCHOWA CENTRUM KULTURY I REKREACJI WE WSCHOWIE			
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Brak			
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna			
Cel (cele) projektu	Zwiększenie dostępności mieszkańców do aktywizacji sportowo-kulturalnej poprzez odnowę infrastruktury oraz zapewnienie dostępu do cyklicznie organizowanych działań społeczno- zawodowych.			
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 2. Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych</i>			
Główne projekty rewitalizacyjne	2.1. Odnowa techniczna basenu wraz z infrastrukturą towarzyszącą.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Nieodpowiedni stopień możliwości zapewnienia aktywizacji sportowej z wykorzystaniem obiektu basenu oraz infrastruktury towarzyszącej ze względu na brak spełniania funkcji. Obecnie osoby wykluczone	Zapewnienie dostępu mieszkańców do obiektu umożliwiającego aktywne prowadzenie działań aktywizacji sportowej, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych do osób wykluczonych. Celem	1. Odnowa infrastruktury wewnętrznej obiektu basenu. 2. Prowadzenie cyklicznych działań aktywizacji sportowej. 3. Zatrudnienie trenera. 4. Organizowanie stałych warsztatów skierowanych do osób wykluczonych.

		nie mają żadnej możliwości aktywizacji w miejscach rekreacyjnych, ze względu na brak prowadzenia wskazanych działań na obszarze rewitalizacji.	działania jest kompleksowe prowadzenie działań aktywizacyjnych, gdyż sport na obszarze rewitalizacji ma być podstawą aktywizacji osób wykluczonych i konkretnym celem, który będzie osobom towarzyszył w ramach organizowanych działań.	5. Moderowanie uczestnictwa osób wykluczonych przez asystentów rodziny.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	800 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (680 000 - dotacja, 220 000 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba obiektów poddanych rewitalizacji – 1 Liczba odnowionej infrastruktury – 40 Liczba zatrudnionych osób - 3 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 30 Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych – 5 Liczba zorganizowanych działań aktywizacji sportowej - 15	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	2.2. Wymiana infrastruktury sportowej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Występowanie degradacji infrastruktury sportowej, która wpływa na brak możliwości efektywnego realizowania działań aktywizacyjnych.	Odnowa infrastruktury sportowej w celu zwiększenia stopnia korzystania z obiektów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz możliwości włączania osób wykluczonych. Projekt ma charakter uzupełniający w kontekście realizowanych działań w obszarze sportu, a jego celem jest trwale przygotowanie mieszkańców do uczestnictwa	1. Zakup siłowni zewnętrznych. 2. Zakup pozostałej infrastruktury sportowej. 3. Cykliczne organizowanie działań aktywizacji sportowej. 4. Zatrudnienie trenera. 5. Organizowanie warsztatów aktywizacji zawodowej w kontekście uprawnień trenerskich.

			w warsztatach mających na celu aktywizację sportową. Zakupiona infrastruktura będzie wykorzystywana w ramach kompleksowego prowadzenia programów trenerskich ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób wykluczonych.	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	400 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (340 000 - dotacja, 60 000 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 2 ha Liczba zakupionej infrastruktury sportowej - 20 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 30 Liczba cyklicznie organizowanych działań aktywizacyjnych - 8	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	2.3. Modernizacja kompleksu boisk sportowych.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Występowanie degradacji infrastruktury sportowej, która wpływa na brak możliwości efektywnego realizowania działań aktywizacyjnych. Problemem jest brak działań realizowanych na obszarze rewitalizacji, które byłyby skierowane do osób uzależnionych oraz młodych osób z rodzin dysfunkcyjnych.	Odnowa infrastruktury sportowej w celu zwiększenia stopnia korzystania z obiektów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz możliwości włączania osób wykluczonych. Fundamentem projektu jest zagwarantowanie dostępu osób uzależnionych oraz osób młodych, które przebywają w rodzinach dysfunkcyjnych do form aktywizacji, które w najwyższym stopniu doprowadzą do możliwości	1. Odnowa nawierzchni boisk sportowych. 2. Adaptacja przestrzeni wokół boisk sportowych. 3. Zakup małej infrastruktury sportowej. 4. Zatrudnienie trenera. 5. Organizowanie stałych warsztatów sportowych dla osób uzależnionych oraz z problemami wychowawczymi, a także wykluczonych.	

			skoncentrowania ich zaangażowania na rzecz sportu.	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	1 200 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (1 020 000 - dotacja, 180 000 - wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 5 ha Liczba zakupionej infrastruktury sportowej – 10 Liczba zatrudnionych osób - 1 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób wykluczonych biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 30 Liczba cyklicznie organizowanych działań aktywizacyjnych – 10 Liczba włączonych zawodowo osób - 2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	2.4. Organizowanie cyklicznych działań aktywizacji społeczno- zawodowej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Niewystarczający stopień realizacji działań aktywizacyjnych, skierowanych do osób wykluczonych społecznie w obszarze aktywizacji społeczno- zawodowej.	Zwiększenie stopnia uczestnictwa osób wykluczonych w działaniach aktywizacyjnych, mających na celu pełne włączenie społeczno-zawodowe osób wymagających wsparcia, czyli przede wszystkim osób uzależnionych, które w ramach prowadzonej terapii muszą mieć cel, do którego dążą. Podobna sytuacja dotyczy osób długotrwale wykluczonych, które korzystają z pomocy społecznej oraz pozostają na	1. Zatrudnienie animatora. 2. Stworzenie programu aktywizacji społeczno- zawodowej. 3. Organizowanie działań aktywizacyjnych ukierunkowanych na możliwość pełnienia przez osoby wykluczone roli zawodowej związanej z realizowanymi działaniami w obszarze sportu, a także infrastruktury technicznej (w zależności od potencjału osób).

			bezrobociu i dalszą możliwość włączenia w działania zawodowe będzie formą aktywizacji prowadzącej do osiągnięcia stałego źródła dochodu oraz możliwości osiągnięcia samodzielności.	
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	50 000,00 Rządowy Program MRPiS Senior-WIGOR/ Senior +, ASOS (45 000 – dotacja, 5 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba osób zatrudnionych - 1 Liczba stworzonych programów aktywizacyjnych - 1 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 30 Liczba cyklicznie organizowanych działań aktywizacyjnych - 30	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	2.5. Zatrudnienie osób wykluczonych do opieki oraz nadzoru nad odnowionymi obiektami.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Niewystarczający stopień włączenia społecznego osób długotrwale wykluczonych oraz brak możliwości efektywnego aktywizowania osób wymagających wsparcia.	Bezpośrednia aktywizacja osób długotrwale wykluczonych, które korzystają z pomocy ośrodka pomocy społecznej oraz są zarejestrowane w urzędzie pracy w realizowanie pracy zawodowej, uwzględniając wsparcie animatora pracy.	1. Rekrutacja osób długotrwale wykluczonych społecznie. 2. Zatrudnienie osób długotrwale wykluczonych do sprawowania opieki oraz dbałości o zmodernizowane obiekty. 3. Zatrudnienie animatora pracy oraz wspieranie jego działaniami osób wykluczonych.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	30 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba rekrutowanych osób długotrwale wykluczonych - 6 WSKAŹNIKI REZULTATU:	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

		realizowane przez inne podmioty (27 000 – dotacja, 3 000 – wkład własny)	Liczba zatrudnionych osób długotrwale wykluczonych – 4 Liczba zorganizowanych działań włączających przez animatora – 15	
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	2.6. Dokonanie nasadzeń wokół obiektów sportowych (10 000,00 – Budżet gminy).			
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Problemem występującym na obszarze rewitalizacji jest niska dostępność odpowiedniej jakości obiektów aktywizacji sportowej, które mogłyby służyć prowadzeniu działań skierowanych na włączanie osób długotrwale wykluczonych. Obecnie ze względu na nieodpowiednią jakość obiektów, niemożliwe jest prowadzenie kompleksowych działań aktywizacyjnych, które w szczególności byłyby skierowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Zwiększenie dostępności mieszkańców do odpowiedniej jakości obiektów wpłynie na mniejszy stopień wykluczenia społecznego.			
Planowany okres realizacji	2020 - 2022			
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 490 000,00			
Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych; RPO-Lubuskie 2020, Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne; Rządowy Program MRPiS Senior-WIGOR/ Senior +, ASOS; Budżet Gminy Wschowa.			

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej.			
Nazwa wnioskodawcy	GMINA WSCHOWA			
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	KOMENDA POWIATOWA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ WE WSCHOWIE			
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna			

	☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna		
Cel (cele) projektu	Zwiększenie efektywności działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez adaptację przestrzeni oraz odpowiednie wyposażenie treningowe miejsc edukacyjnych.		
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 2. Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych</i>		
Główne projekty rewitalizacyjne	3.1. Adaptacja przestrzeni wokół Komendy Powiatowej PSP na realizowanie działań edukacyjnych.		
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu Zadania
	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Wschowie	Brak możliwości realizacji działań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa przez Państwową Straż Pożarną, ze względu na nieodpowiednie wyposażenie infrastrukturalne obiektu do możliwości edukacji mieszkańców. Szczególnie niewystarczająca efektywność działań w kontekście aktywizacji osób młodych, które wychowują się w rodzinach posiadających problemy społeczne.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców poprzez cykliczne organizowanie działań edukacyjnych, skierowanych do osób młodych, które będą pełniły również funkcję aktywizacyjną. Działanie jest szczególnie ukierunkowane na marginalizację problemu wykluczenia wśród osób młodych, które wychowują się w rodzinach dysfunkcyjnych. 1. Oczyszczenie przestrzeni. 2. Zakup infrastruktury edukacyjno-treningowej. 3. Adaptacja przestrzeni pod względem możliwości prowadzenia działań edukacyjnych. 4. Cykliczne organizowanie warsztatów bezpieczeństwa przez strażaków skierowanych do osób młodych, które ma zwiększyć ich zaangażowanie społeczne.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	300 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (255 000 – dotacja, 45 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba stworzonych miejsc aktywizacyjnych – 2 Liczba zakupionej małej architektury - 15 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób korzystających z zakupionej infrastruktury – 50 Liczba osób wymagających wsparcia biorących udział w działaniach aktywizacji edukacyjnej - 50 Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
3.2. Odnowa obiektu Komendy Powiatowej PSP wraz z zagospodarowaniem na cele edukacyjne.			

	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Wschowie	Brak odpowiednio wyposażonych pomieszczeń umożliwiających prowadzenie działań edukacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, które zwiększałyby ich bezpieczeństwo, ale również zaangażowanie społeczne.	Zwiększenie dostępu mieszkańców do działań edukacyjnych, mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Kluczowe jest również włączenie w działania seniorów, którzy w znacznym stopniu zamieszkują obiekty ogrzewane paliwem stałym i uczestnictwo w działaniach edukacyjnych może wpłynąć na poprawę ich bezpieczeństwa.	1. Odnowa pomieszczenia. 2. Wymiana instalacji sanitarnych oraz elektrycznych. 3. Zakup wyposażenia umożliwiającego prowadzenie działań edukacyjnych. 4. Cykliczne organizowanie warsztatów bezpieczeństwa przez strażaków skierowanych do osób starszych, które mają wpłynąć na poprawę ich bezpieczeństwa. 5. Organizowanie warsztatów z pierwszej pomocy.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	400 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (340 000 – dotacja, 60 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obiektu poddanego rewitalizacji – 150 m ² Liczba zakupionego wyposażenia edukacyjnego - 10 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób korzystających z zakupionej infrastruktury – 50 Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 50 Liczba osób przeszkolonych z pierwszej pomocy - 500	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Brak			
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców oraz odpowiednie edukowanie społeczności lokalnej w ramach tematyki bezpieczeństwa publicznego jest szczególnie istotne w odniesieniu do obszaru rewitalizacji, na którym występuje znaczna koncentracja budynków opalanych węglem. Wpływa to na wzrost niebezpieczeństwa wystąpienia zaccadzenia oraz pożaru w obiektach mieszkalnych. W związku z tym konieczne staje się przeciwdziałanie możliwości wystąpienia niebezpiecznych wypadków, dlatego podjęte zostaną działania zmierzające do prowadzenia stałej edukacji mieszkańców wraz z działaniami włączającymi osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, a także seniorów. Stworzenie miejsca			

	edukacji z wykorzystaniem atrakcyjnych form przekazywania wiedzy wpłynie na zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców, a także wyeliminowanie sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji.
Planowany okres realizacji	2018 - 2021
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	700 000,00
Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych; POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne; Budżet Gminy Wschowa.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi.
Nazwa wnioskodawcy	GMINA WSCHOWA SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY WE WSCHOWIE PRZEDSZKOLE NUMER 1 WE WSCHOWIE CENTRUM KULTURY I REKREACJI WE WSCHOWIE
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Brak
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE
Oddziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
Cel (cele) projektu	Odnowa infrastruktury obiektów pełniących funkcje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem placówek edukacyjnych. Zapewnienie efektywniejszego procesu edukacyjnego poprzez odnowę przestrzeni.
Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 2. Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych</i>
Główne projekty rewitalizacyjne	4.1. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza budynku Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego we Wschowie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu.

Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy we Wschowie	Brak odpowiedniego stanu infrastruktury technicznej obiektów szkolnych oraz odpowiedniego wyposażenia obszaru przyległego do obiektów, który mógłby stanowić miejsce aktywizacji oraz edukacji podopiecznych ośrodka.	Zwiększenie dostępu podopiecznych ośrodka do efektywnych działań edukacyjnych w nowoczesnych obiektach wraz z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury zewnętrznej. Włączenie w proces osób starszych zamieszkujących obszar rewitalizacji, które mogą dzielić się swoją wiedzą, wpływając na eliminowanie wykluczenia społecznego osób młodych. Projekt przyczynia się równocześnie do eliminacji wykluczenia społecznego seniorów, co jest kluczowe w ujęciu wzrastającego problemu związanego ze zwiększaniem się osób w wieku poprodukcyjnym i konieczności zapewnienia osobom odpowiednich form zaangażowania, aby nie zostały wykluczone z życia społecznego.	1. Termomodernizacja budynku. 2. Prace malarskie oraz wykończeniowe w budynku. 3. Zakup wyposażenia pracowni. 4. Adaptacja przestrzeni wokół budynku wraz ze stworzeniem zewnętrznych pracowni aktywizacyjnych. 5. Realizowanie stałych warsztatów zwiększających współpracę oraz dzielenie się wiedzą seniorów z osobami młodymi. 6. Zatrudnienie trenera pełniącego funkcję moderatora wpływającego na kreowanie nowych rozwiązań w zakresie interakcji.
Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	1 500 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (1 200 000 – dotacja, 300 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obiektu poddana działaniom renowacyjnym – 1000 m ² Liczba obiektów poddanych rewitalizacji - 1 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba włączonych w	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

			prowadzenie działań osób wykluczonych – 4 Liczba zaangażowanych osób – 50 Liczba zaktzywizowanych osób młodych – 5	
4.2. Termomodernizacja i modernizacja wnętrza sali sportowej przy ul. Moniuszki we Wschowie.				
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa Centrum Kultury i Rekreacji we Wschowie	Brak odpowiedniego stanu infrastruktury technicznej obiektu sportowego, który stanowi podstawę realizowanych działań aktywizacji społecznej dla osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych. Brak możliwości realizowania kompleksowych działań w obszarze sportu wpływa na niemożność włączenia społecznego osób wykluczonych i zmiany celów życiowych osób.	Zwiększenie dostępu osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem do aktywizacji sportowej poprzez odpowiednie zagospodarowanie obiektów sportowych. Projekt stanowi uzupełnienie pozostałych działań aktywizacyjnych w obszarze sportu, które są ukierunkowane na proces włączania mieszkańców nieposiadających stałego zatrudnienia, osób uzależnionych, które potrzebują konkretnego celu, który wpłynąłby na ich zaangażowanie. Kluczowe jest również skierowanie działań na rzecz młodych osób, które przebywają w rodzinach dysfunkcyjnych.	1. Termomodernizacja budynku. 2. Odnowa wnętrza sali sportowej. 3. Wyposażenie sali w sprzęt sportowy. 4. Organizowanie cyklicznych działań aktywizacyjnych dla seniorów oraz osób wykluczonych. 5. Zatrudnienie trenera.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	700 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (595 000 – dotacja, 105 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obiektu poddana działaniom renowacyjnym – 200 m ² Liczba obiektów poddanych rewitalizacji - 1	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

			WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaktzywizowanych osób wykluczonych – 2 Liczba organizowanych cyklicznie działań aktywizacyjnych - 10	
	4.3. Zagospodarowanie terenu przy Przedszkolu nr 1 we Wschowie – stworzenie ścieżki edukacyjnej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Przedszkole numer 1 we Wschowie	Brak możliwości wykorzystania obszaru zlokalizowanego w pobliżu przescholą ze względu na brak jego adaptacji oraz zdegradowanie. Niewystarczająca liczba działań podejmowanych na rzecz aktywizacji dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem szybkiego włączenia w proces edukacyjny.	Zwiększenie obszaru realizowanych działań poprzez adaptację przestrzeni oraz jej wykorzystanie dla celów prowadzenia działań aktywizacji społeczno-edukacyjnej. Kreowanie atrakcyjnych rozwiązań edukacyjnych dla podopiecznych przedszkola wraz z objęciem specjalistycznym wsparciem dzieci z rodzin dysfunkcyjnych objętych wsparciem asystenta rodziny.	1. Oczyszczenie terenu. 2. Wytyczenie ścieżek edukacyjnych. 3. Adaptacja ścieżek. 4. Wyposażenie ścieżek. 5. Kreowanie rozwiązań w rodzinach dysfunkcyjnych opartych na pilotażowym korzystaniu przez dzieci z przedszkola. 6. Realizowanie stałych działań wdrażających i edukacyjnych dla dzieci objętych wsparciem.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	150 000,00 (127 500 – dotacja, 22 500 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszaru poddana działaniom renowacyjnym – 200 m2 Liczba zakupionego wyposażenia - 10 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba włączonych w działanie dzieci – 5 Zwiększenie stopnia efektywności prowadzonych działań edukacyjnych wśród osób wymagających wsparcia – 15%	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Brak
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wysoki poziom edukacji jest działaniem kluczowym w ramach realizowanego procesu odnowy obszaru rewitalizacji, gdyż wpływa na możliwość zapewnienia kompleksowych działań osobom młodym, a także wymagającym wsparcia ze względu na stwierdzone dysfunkcje. Zapewnienie odpowiednich warunków nauki oraz możliwości wykorzystania aktywnych form zdobywania wiedzy wpłynie na ograniczenie stopnia wykluczenia osób młodych, ale pośrednio może być również sposobem na aktywizowanie osób wykluczonych społecznie i seniorów.
Planowany okres realizacji	2018 - 2022
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 350 000,00
Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych; Budżet Gminy Wschowa.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru.
Nazwa wnioskodawcy	PRZEDSIĘBIORSTWO ZAMEK KRÓLEWSKI WE WSCHOWIE MIECZYSLAW TYCNER
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Brak
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM MIASTA
Oddziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☐ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
Cel (cele) projektu	Odnowa historycznego obiektu zamkowego oraz adaptacja jego pomieszczeń na potrzeby realizacji działań aktywizacji społeczno- zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia rozwoju lokalnych działalności gospodarczych.

Cele programu rewitalizacji	<i>Cel 1. Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej</i>			
Główne projekty rewitalizacyjne	5.1. Adaptacja pomieszczeń zamku na cele rozwoju działalności społeczno- gospodarczej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Przedsiębiorstwo Zamek Królewski we Wschowie Mieczysław Tycner	Niewystarczające wykonanie niezbędnych prac budowlanych, które umożliwiłyby możliwość korzystania z pomieszczeń zamku i przyczynienia się do możliwości kreowania działalności gospodarczych ukierunkowanych na rozwój produktów lokalnych.	Umożliwienie wykorzystania pomieszczeń zamku na cele prowadzenia aktywnej działalności społeczno- gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizowania seniorów oraz promocji produktów lokalnych. Doprowadzenie do wzrostu atrakcyjności obszaru rynku poprzez kreowanie aktywności gospodarczej oraz przeciwdziałanie procesom związanym z opuszczaniem lokali, co wpływa na marginalizację obszaru.	1. Prace budowlane w zakresie adaptacji podłogi oraz ścian. 2. Wykończenie pomieszczeń. 3. Zakup wyposażenia do prowadzenia działań społecznych oraz aktywnej promocji produktów lokalnych. 4. Cykliczne organizowanie działań aktywizacyjnych kreujących działalność gospodarczą przez praktyków biznesu.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	150 000,00 POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne (112 500 – dotacja, 37 500 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obiektu poddana działaniom renowacyjnym – 500 m ² Liczba zakupionego wyposażenia - 15 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych – 4 Liczba cyklicznie organizowanych działań aktywizacyjnych – 10 Liczba zaangażowanych przedsiębiorców - 15	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
	5.2. Prowadzenie aktywizacji społeczno- gospodarczej w oparciu o historyczne tradycje obiektu.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Przedsiębiorstwo Zamek	Niewystarczający stopień	Zwiększenie stopnia realizacji	1. Organizowanie cyklicznych

	Królewski we Wschowie Mieczysław Tycner	aktywizacji społeczno-gospodarczej realizowanej w ścisłym historycznym centrum obszaru rewitalizacji. Brak włączania osób wykluczonych w działania związane z promocją produktów lokalnych. Upadek działalności gospodarczych zlokalizowanych w obszarze rynku, ze względu na niski stopień koncentracji aktywnych form działania przedsiębiorców.	działań mających na celu aktywizację społeczno-zawodową na obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia lokalnej przedsiębiorczości oraz seniorów. Zaangażowanie osób wykluczonych w bezpośrednie przygotowywanie działań, które ma doprowadzić do ich trwałego włączenia i pokazania atrybutów związanych z możliwością opracowywania produktów lokalnych.	warsztatów historycznych. 2. Organizowanie cyklicznych pikników historycznych. 3. Organizowanie cyklicznego rynku produktów lokalnych. 4. Zaangażowanie lokalnych właścicieli firm w promocję i kreowanie prowadzenia własnej działalności opartej na rozwoju produktów lokalnych. 5. Włączenie osób wykluczonych w przygotowywane warsztaty i pikniki pod względem ich zaangażowania organizacyjnego.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji HISTORYCZNE CENTRUM WSCHOWY	20 000,00 POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne (15 000 – dotacja, 5 000 – wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych - 10 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba seniorów biorących udział w działaniach – 100 Liczba lokalnych przedsiębiorców biorących udział w działaniach – 15 Liczba zaangażowanych osób wykluczonych - 2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	5.3. Prowadzenie działań promocyjnych realizowanych przedsięwzięć aktywizacyjnych (10 000,00 – środki własne).			
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Występowanie obiektu zabytkowego zlokalizowanego w historycznym centrum miasta może stanowić potencjał do prowadzenia aktywizacji społeczno-zawodowej po przeprowadzeniu odpowiednich działań mających na celu zaadaptowanie nieużytkowanych pomieszczeń. Adaptacja pomieszczeń, a następnie wykreowanie możliwości trwałego rozwoju obiektu, poprzez organizowanie cyklicznych działań aktywizacyjnych wpłynie na efektywny proces wspierania społeczności lokalnej, a także rozwoju działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Przyczyni się również do rozwoju gminy, wpływając na zwiększenie efektywności eliminacji negatywnych zjawisk społecznych, a także aktywizacji osób wymagających wsparcia. Należy podkreślić, iż zamek stanie się miejscem prezentacji wyrobów			

	lokalnych, a ze względu na potencjał lokalnych działalności jednoosobowych zajmujących się wypiekami artykułów piekarniczych, a także wyrobem lokalnych serów i piwa, możliwe będzie kreowanie działalności osób wykluczonych mającej na celu ich włączenie społeczne. Rozpatrując wykorzystanie potencjałów lokalnych i możliwość kreowania rozwiązań prowadzących do aktywizacji osób wykluczonych, należy podkreślić, iż realizacja niniejszego projektu umożliwi trwałe włączenie osób wymagających wsparcia ze względu na długotrwałe wykluczenie społeczne.
Planowany okres realizacji	2019 - 2022
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	180 000,00
Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych; RPO-Lubuskie 2020, Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty POWER, Działanie 4.1 Innowacje społeczne; Środki własne wnioskodawcy.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich
Nazwa wnioskodawcy	GMINA WSCHOWA
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar rewitalizacji ŚRÓMIEŚCIE ŁYSINY WYGNAŃCZYCE
Oddziaływanie przedsięwzięcia	☒ Sfera społeczna ☐ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☐ Sfera techniczna
Cel (cele) projektu	Zwiększenie stopnia aktywizacji społecznej mieszkańców poprzez odnowę obiektów pełniących funkcje społeczne oraz cykliczne organizowanie działań skierowanych do mieszkańców.

Cele programu rewitalizacji	Cel 2. Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez wdrożenie dostępnych dla mieszkańców działań aktywizacyjnych			
Główne projekty rewitalizacyjne	6.1. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów parku przy ul. Obrońców Warszawy.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Zdegradowanie przestrzeni parkowych oraz brak możliwości realizowania efektywnych działań aktywizacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej. Wzrost niekorzystnych zjawisk w sferze bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Degradacja przestrzeni, która nie jest wykorzystana, a mogłaby służyć do aktywizacji zawodowej osób wykluczonych.	Zwiększenie stopnia aktywizacji społecznej, w szczególności grup seniorów oraz osób wykluczonych poprzez odnowę przestrzeni parkowych oraz zapewnienie aktywnych działań skierowanych do osób wymagających wsparcia. Projekt ma charakter uzupełniający względem realizowanego procesu odnowy, ponieważ umożliwia realizację działań w bezpośredniej bliskości miejsca zamieszkania osób wykluczonych. Jednocześnie projekt zakłada włączanie osób wykluczonych i nabywanie przez nich nowych, rynkowych kwalifikacji zawodowych, które będą możliwe ze względu na realizowany proces warsztatowy.	1. Adaptacja obszarów parkowych wraz z adaptacją przestrzeni. 2. Wykonanie nasadzeń oraz porządkowania przestrzeni zielonej. 3. Stworzenie miejsc aktywizacji osób wykluczonych. 4. Zakup sprzętu sportowego. 5. Zatrudnienie trenera w obszarze adaptacji obszarów. 6. Realizowanie warsztatów związanych ze zdobywaniem nowych umiejętności zawodowych w obszarze kreowania przestrzeni.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji ŚRÓDMIEŚCIE	2 200 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych (1 870 000 – dotacja, 330 000 -wkład własny)	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji – 6ha Liczba zakupionej infrastruktury - 30 WSKAŹNIKI REZULTATU:	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

			Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 150 Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych – 5 Liczba zaktywizowanych osób w wieku senioralnym – 25 Liczba przeszkolonych osób wykluczonych - 30	
	6.2. Świetlica wiejska w Łysinach miejscem aktywizacji społecznej i budowania wspólnoty lokalnej.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Brak możliwości realizacji efektywnych działań aktywizacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej na obszarze miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości włączenia społeczności wymagającej aktywizacji. Niewystarczający poziom realizacji działań wpływa na niemożność kompleksowego włączenia osób wykluczonych i przyczynia się do utrzymywania ich trwałego wykluczenia.	Zwiększenie stopnia dostępności mieszkańców do aktywizacji poprzez adaptację pomieszczeń zapewniających możliwość realizacji działań włączających społeczność lokalną na obszarze miejscowości. Zachęcenie osób wykluczonych do zaangażowania się w konkretnym celu jest fundamentalnym celem projektu. Założeniem głównym jest włączenie tych osób w działania, prowadzenie cyklicznej aktywizacji i wygenerowanie potrzeby spędzania czasu w taki sposób, co przyczyni się do możliwości efektywnego wykreowania aktywności osób.	1. Adaptacja pomieszczeń wraz z remontem. 2. Wyposażenie pomieszczeń w sprzęt niezbędny do aktywizacji społeczno-zawodowej (sprzęt gastronomiczny, sprzęt komputerowy umożliwiający aktywizację informatyczną, sprzęt umożliwiający kreowanie rozwiązań związanych z prowadzeniem lokalnych upraw). 3. Prowadzenie cyklicznych działań aktywizacyjnych.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Łysiny	300 000,00 RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2 Rozwój	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obiektu poddana działaniom remontowym – 50 m2	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

		obszarów zmarginalizowanych (255 000 – dotacja, 45 000 - wkład własny)	Liczba zakupionej infrastruktury - 20 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 30 Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych – 4 Liczba organizowanych działań aktywizacyjnych - 10	
	6.3. Wykorzystanie potencjału miejscowości Wygnańczyce w celu prowadzenia kompleksowej aktywizacji mieszkańców.			
	Nazwa wnioskodawcy	Opis problemu	Cel projektu	Zadania
	Gmina Wschowa	Występowanie obszarów o znacznym potencjale, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działań społecznych i aktywizacji społeczności lokalnej. Brak realizacji stałych procesów ukierunkowanych na włączanie osób wykluczonych społecznie zamieszkujących obszar, co przyczynia się do niemożności eliminowania deficytów.	Odnowa zdegradowanych obszarów o znacznych potencjałach w zakresie możliwości aktywizacji zawodowej mieszkańców. Realizacja działań ukierunkowanych na trwałe włączanie mieszkańców posiadających deficyty w obszarze społecznym, w działania realizowane w bezpośredniej bliskości ich miejsc zamieszkania, które doprowadzą do eliminacji stwierdzonych deficytów.	1. Adaptacja przestrzeni zlokalizowanej w bliskiej odległości miejsc rekreacyjnych na cele aktywizacji społecznej. 2. Zakup infrastruktury sportowej. 3. Włączenie osób wykluczonych w działania mające na celu dbałość o przestrzeń publiczną. 4. Prowadzenie cyklicznych działań aktywizacyjnych (warsztaty sportowe, aktywizacja zawodowa w oparciu o działania związane z kreowaniem przestrzeni, aktywizacja edukacyjna w obszarze nabywania nowych kompetencji społecznych). 5. Zatrudnienie trenerów.
	Miejsce realizacji	Szacunkowa wartość	Produkty i rezultaty	Sposób pomiaru
	Podobszar rewitalizacji Wygnańczyce	150 000,00 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działanie 8.2.7 Podstawowe	WSKAŹNIKI PRODUKTU: Powierzchnia obszaru poddana działaniom rewitalizacyjnym – 5 ha	Sprawozdanie końcowe beneficjenta.

		usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie: Inwestycje w tworzenie, ulepszenie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury (dotacja – 105 000, wkład własny – 45 000)	Liczba zakupionej infrastruktury - 20 WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizacyjnych – 150 Liczba zaktywizowanych osób wykluczonych – 5 Liczba organizowanych działań aktywizacyjnych – 15	
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Brak			
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wykorzystanie potencjałów obszarów jest niezbędnym krokiem do przezwyciężenia deficytów istniejących na obszarze rewitalizacji. Ponadto kluczowe jest realizowanie procesu aktywizacji społecznej mieszkańców z wykorzystaniem najbliższych położonych miejsc względem zamieszkania osób wymagających wsparcia. W związku z tym określono na obszarach rewitalizacji miejsca, w których możliwe staje się prowadzenie działań aktywizacyjnych osób wykluczonych oraz seniorów. Na obszarze miejskim planowane jest podjęcie działań zmierzających do odnowy obszaru parkowego, który poprzez odpowiednie zagospodarowanie będzie umożliwiał prowadzenie działań aktywizacyjnych, ale również nie będzie miejscem koncentracji negatywnych zachowań społecznych. Na obszarach wiejskich, miejscami możliwego podejmowania działań aktywizacyjnych staną się świetlice wiejskie oraz obszar zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora, tak aby możliwe było prowadzenie aktywnej polityki umożliwiającej włączenie osób wykluczonych oraz eliminowanie stwierdzonych deficytów.			
Planowany okres realizacji	2019 - 2022			
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	2 650 000,00			
Przewidywane źródła finansowania	RPO-Lubuskie 2020, Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Działanie 8.2.7 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie: Inwestycje w tworzenie, ulepszenie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury; Budżet Gminy Wschowa.			

Rozdział VIII. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ

W Programie zintegrowano różne działania służące realizacji celów rewitalizacji, w związku z czym zachowana została komplementarność dokumentu w aspektach odnoszących się do zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Kompleksowe rozwiązanie problemów jest nadrzędnym celem realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, występujących na obszarze zdegradowanym. Poniżej zaprezentowano mechanizmy zachowania komplementarności działań (projektów i przedsięwzięć) na poziomie programu w ujęciu **przestrzennym, problemowym, instytucjonalno-proceduralnym, źródeł finansowania, międzyokresowym**.

Komplementarność działań w ujęciu przestrzennym

Diagnoza obszaru pozwoliła na wskazanie jednostek na obszarze miejskim oraz wiejskim, na których istnieje największa koncentracja negatywnych zjawisk, takich jak zdegradowana przestrzeń o niskiej estetyce zewnętrznej, co wpływa na narastanie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, wynikających ze spożywania alkoholu w miejscach publicznych, ale również koncentracji negatywnych zachowań społecznych. Dodatkowo występująca koncentracja negatywnych uwarunkowań społecznych, takich jak bezrobocie, ale również długotrwałe wykluczenie społeczne wpływa na konieczność podjęcia działań zmierzających do kompleksowej odnowy obszaru. Jednakże należy podkreślić, iż planowane do realizacji projekty mają na celu kompleksowe wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej i poprzez poszczególne działania będą oddziaływać na cały obszar rewitalizacji. Jest to możliwe ze względu na uzupełnianie się poszczególnych działań oraz ich komplementarność, gdyż wpływają one na różnorodne uwarunkowania, które są ze sobą wzajemnie powiązane.

Realizacja przedsięwzięć pozwoli na kompleksową odnowę wszystkich obszarów deficytowych oraz marginalizację uwarunkowań kryzysowych, które powodują, iż w gminie koncentrują się zjawiska kryzysowe. W ramach konstruowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz projektów przyjęto założenie, które podkreślane było podczas warsztatów rewitalizacyjnych, a mianowicie oparcia realizowanych działań rewitalizacyjnych na potencjale obszaru gminy, który stanowią okolice Rynku oraz Śródmieścia. Niniejszy obszar charakteryzuje się najwyższym potencjałem historycznym, a poprzez realizowanie działań skoncentrowanych na odnowie przestrzeni możliwe będzie wsparcie rozwoju sektora gastronomicznego, przyczyniając się do utworzenia przez mieszkańców działalności gospodarczych. Niniejsze działania będą możliwe po odpowiednim przygotowaniu osób wykluczonych, które będzie realizowane poprzez

działalność spółdzielni socjalnej na miejskim obszarze rewitalizacji. W ramach działań realizowanych na obszarach wiejskich o szczególnej koncentracji problemów społecznych, punkt ciężkości zostanie położony na wstępne zaktywizowanie osób wykluczonych w bezpośredniej bliskości miejsca zamieszkania, tak aby możliwe było ich późniejsze włączenie w działania realizowane na obszarze miejskim i skoncentrowane na włączeniu do podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, jednakże ukierunkowanego na aktywizację osób wykluczonych. Kluczowe w tym względzie będą również przedsięwzięcia ukierunkowane na modernizacji infrastruktury sportowej, ponieważ może ona stanowić podstawę do zmiany stylu życia, co jest szczególnie istotne w kontekście młodych osób bezrobotnych, które stanowią znaczną liczbę osób pozostających bez zatrudnienia.

Odnosząc się do komplementarności w ujęciu przestrzennym, należy przede wszystkim podkreślić powiązanie możliwych do uzyskania efektów, poprzez realizację działań na obszarze wiejskim oraz następnie kontynuację tych działań na obszarze miejskim. Należy podkreślić, iż w ramach działań zaplanowanych na obszarze wiejskim w pełni wykorzystuje się potencjał tego obszaru, poprzez oparcie działań na wykorzystaniu istniejącego potencjału infrastrukturalnego oraz przestrzenno- funkcjonalnego. Wskazany potencjał stanowi jedyną możliwość podjęcia działań, które mogą przyczynić się do aktywizacji społecznej mieszkańców. Modernizacja świetlicy wiejskiej oraz odpowiednie jej wyposażenie, a także stworzenie potencjału do kreowania działań aktywizacyjnych stanowi podstawę do włączenia mieszkańców i zachęcenia ich do aktywizacji. Na kolejnym ze wskazanych obszarów przeprowadzony zostanie proces odnowy obszaru oraz odpowiedniego wyposażenia w sprzęt służący do aktywizacji społecznej. Podjęte działania będą podstawą do zachęcenia mieszkańców posiadających problemy społeczne, aby podjęli działania umożliwiające im zmianę stylu życia. W odniesieniu do osób uzależnionych, wykluczonych, pozostających bez pracy, kluczowe jest określenie celu, który mogą realizować, aby stopniowo mogły podejmować działania zmierzające do trwałego zaangażowania. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania mają właśnie taki cel, aby efektywnie włączyć osoby wykluczone i doprowadzić do zniwelowania problemów, które ich dotyczą. Następnym etapem w ramach komplementarności przestrzennej będzie przekierowanie aktywności mieszkańców w celu ich włączenia w działania realizowane na obszarze miejskim. Jednakże aby możliwe było skłonienie ich do uczestnictwa w zorganizowanych formach aktywności oraz docelowo zaangażowanie w formy działalności społecznej oraz aktywność zawodową, niezbędne jest ich wstępne przygotowanie na obszarze wiejskim, czyli miejscu zamieszkiwania. W taki sposób należałoby odnosić się do komplementarności działań w ujęciu przestrzennym, która umożliwia efektywne realizowanie procesów na obszarze wiejskim i miejskim.

Podsumowując przestrzenną komplementarność działań, należy podkreślić, iż odnowa obiektów oraz przestrzeni publicznej wpływa na możliwość wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej, gdyż jest niezbędna do kompleksowego rozwoju działalności gospodarczych, które przełożą się na aktywizację osób długotrwale wykluczonych, a także wpłyną na trwałe wyeliminowanie deficytów. Brak wykorzystania potencjałów obszaru opartych na historycznych wartościach, nie pozwoli na włączenie osób wykluczonych

i ich aktywizację. Odnowa przestrzenna obszaru, następnie prowadzenie działań aktywizacyjnych, odnowa infrastruktury towarzyszącej (sportowo-edukacyjnej) wpłynie na możliwość zaktywizowania osób wykluczonych i pozostających długotrwale bez zatrudnienia. Możliwość zwiększenia atrakcyjności obszaru wpłynie na zwiększenie jego potencjału gospodarczego, co jest szczególnie ważne w kontekście budowy drogi ekspresowej S-5 Poznań – Wrocław, ponieważ usytuowanie Wschowy w podobnej odległości od stolic dwóch województw może wpłynąć na zwiększenie potencjału turystycznego obszaru gminy. Dodatkowo na całym obszarze rewitalizacji będzie możliwe realizowanie procesu wsparcia osób najbardziej wykluczonych, co przyczyni się do możliwości ich aktywizacji zawodowej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru wiejskiego. Podkreślenia wymaga jednak fakt, iż działania realizowane na obszarze miejskim mają bezpośrednie przełożenie na aktywizację ludności zamieszkujących podobszary wiejskie oraz miejskie, prowadząc do komplementarności przestrzennej na obszarze gminy.

Tabela 20 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Obszar rewitalizacji Gminy Wschowa			
	Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta	Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście	Podobszar rewitalizacji III. Łysiny	Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce
Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia				
Przedsięwzięcie 2. Edukacja sportowo- kulturowa szansą na aktywizację społeczno- zawodową mieszkańców				
Przedsięwzięcie 3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej				
Przedsięwzięcie 4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi				
Przedsięwzięcie 5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru				
Przedsięwzięcie 6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich				

Komplementarność działań w ujęciu problemowym

Analiza problemów występujących na obszarze rewitalizacji pozwoliła na wskazanie przedsięwzięć, które w największym stopniu sprawią, iż problemy zostaną zmarginalizowane. Pod uwagę zostały wzięte rozwiązania sygnalizowane przez mieszkańców w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, ale również podczas spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji, w którym skoncentrowani byli przedstawiciele interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców oraz przedstawicieli przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania programu. Zadania przewidziane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji realizują różne cele programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno - funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. Zaplanowane przedsięwzięcia oddziałują w znacznym stopniu na eliminację negatywnych zjawisk, które zostały określone w diagnozie potrzeb i potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji. Wynika to z dokładnego przeanalizowania komplementarności wyników diagnozy, na którą odpowiada realizacja konkretnych przedsięwzięć oraz poszczególnych działań.

Tabela 21 Komplementarność przedsięwzięć pod względem problemowym w skali podobszaru rewitalizacji

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Oddziaływanie działań rewitalizacyjnych				
	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia					
Przedsięwzięcie 2. Edukacja sportowo-kulturowa szansą na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców					
Przedsięwzięcie 3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej					
Przedsięwzięcie 4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami					

przyległymi					
Przedsięwzięcie 5. Zamek Królewski miejszem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru					
Przedsięwzięcie 6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich					

Analizując stopień komplementarności działań należy zauważyć, iż realizowane przedsięwzięcia wpływają na rozwiązanie problemów występujących w poszczególnych sferach, ale również efekty projektów zazębiają się wzajemnie w ramach pozostałych przedsięwzięć. Omawiając w szerszym aspekcie komplementarność problemową, należy odwołać się do opinii mieszkańców obszaru, wyrażonych w ramach prowadzonych działań partycypacyjnych, które wskazywały na wysoki potencjał obszaru gminy w kontekście możliwości skoncentrowania działań na rozwoju turystycznym obszarze. Ze względu na położenie gminy, konieczne jest wykorzystanie historycznych uwarunkowań obszaru oraz podjęcie działań umożliwiających rozwój działalności gospodarczych w obszarze zapewnienia obsługi turystów. W ramach realizowanych działań związanych z rewitalizacją historycznej przestrzeni Centrum oraz Śródmieścia, możliwe będzie wykorzystanie potencjału Zamku Królewskiego, który stanie się miejscem promocji lokalnych działalności gospodarczych. Szczególne uwarunkowanie będzie stanowiła możliwość aktywizacji osób wykluczonych społecznie, które od dłuższego czasu pozostają bez pracy, ponieważ ich włączenie zawodowe w ramach spółdzielni socjalnych oraz wykonywania pracy w ujęciu podmiotów pełniących funkcje społeczne, będzie warunkowała stałe włączenie do aktywności zawodowej. Niniejsze działania są szczególnie istotne w odniesieniu do osób długotrwale wykluczonych zamieszkujących obszary wiejskie, gdyż realizowane działania aktywizacyjne bezpośrednio na obszarach wiejskich wpłyną na skłonienie ich do aktywności i przełamanie bierności, która związana jest z długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia. Połączenie działań realizowanych na obszarach wiejskich z późniejszym trwałym włączeniem osób do aktywności na obszarach miejskich, wpłynie na przezwyciężenie długotrwałego wykluczenia społecznego. Jednakże możliwość trwałego włączenia osób wykluczonych wynika bezpośrednio z konieczności podjęcia działań prowadzących do trwałego przywrócenia potencjałów infrastrukturze historycznej obszaru miejskiego.

Prowadzenie działań edukacyjnych oraz sportowych, opartych na kompleksowej odnowie infrastruktury, również warunkuje możliwość podniesienia jakości życia mieszkańców, co w kontekście realizowanej aktywizacji seniorów oraz możliwości zaktywizowania osób długotrwale wykluczonych, również przyczynia się do obniżenia skali zjawisk deficytowych występujących na obszarze rewitalizacji. Zgodnie z ustaleniami wynikającymi z działań partycypacyjnych, bardzo istotna dla mieszkańców jest możliwość

budowania poczucia tożsamości lokalnej (70% istotności), poprawa estetyki przestrzeni publicznej (60% istotności), rozwój infrastruktury turystycznej (59% istotności) oraz pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców (42%), a zaplanowane działania, które się wzajemnie uzupełniają pozwalają na zrealizowanie wskazanych założeń i doprowadzenie do odnowy społecznej obszaru rewitalizacji.

Odnosząc się w szczegółowy sposób do powiązania przedsięwzięć w kontekście ich oddziaływania na eliminację problemów występujących na obszarze rewitalizacji, należy podkreślić, iż w ramach przedsięwzięcia pierwszego założono działania mające na celu eliminację koncentracji osób z problemami na obszarze historycznego centrum. Ze względu na wysokie zdegradowanie obszaru Rynku oraz Śródmieścia, niniejszy obszar jest nieatrakcyjny dla mieszkańców Wschowy oraz potencjalnych turystów. Obecnie na obszarze upadają sklepy, działalność zakończyła ostatnia kawiarnia, a osoba będąca mieszkańcem Wschowy, która prowadzi punkt wyrobu ciast, podkreśla, iż nie posiada w stałej ofercie sprzedażowej wyrobów cukierniczych, ponieważ ruch klientów jest bardzo niski. Niniejsze wnioski pochodzą z badań jakościowych i wynikają z bezpośrednich opinii mieszkańców. Bazując również na materiałach pozyskanych podczas spacerów studyjnych, należy podkreślić, iż poprzez zachodzącą degradację, obszar Rynku jest w wysokim stopniu zdegradowany technicznie, co wpływa na upadek działalności gospodarczych oraz strach mieszkańców w zakresie spędzania w tym obszarze miasta czasu wolnego. Niniejszy proces podtrzymuje uwarunkowania związane z deficytami osób wykluczonych, którzy nie mają możliwości opuszczenia zamieszkiwanego terenu i poprzez jego degradację w większym stopniu również sami popadają w marazm. Doprowadza to do narastania problemów z uzależnieniami od alkoholu, gdyż niniejsza substancja staje się remedium na występujące na obszarze problemy. Utrzymywanie wysokiego stopnia wykluczenia wynika ponadto z braku możliwości aktywizacji na zdegradowanym obszarze, a upadające sklepy oraz punkty gastronomiczne powodują wzrost osób pozostających bez pracy. Niniejszy mechanizm funkcjonuje w oparciu o wzajemnie wpływające na siebie uwarunkowań negatywnych, które w pełni nakręcają spiralę wykluczenia. W związku z tym kompleksowe działania zaplanowane w przedsięwzięciu pierwszym wpłyną bezpośrednio na możliwość odnowy sfery technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz społecznej. W ujęciu technicznym realizacja działań związanych z odnową obszaru wpłynie na spadek liczby zadłużonych mieszkań, co będzie wynikało z możliwości przeciwdziałania wykluczeniu mieszkańców, którzy zostaną zaktywizowani zawodowo, a realizacja procesów przestrzenno-funkcjonalnych będzie wynikała z procesu odnowy obiektów kulturalnych. Realizowane działania, poprzez osiągnięte efekty, zwielokrotnią proces wyprowadzania obszaru z sytuacji kryzysowej.

Przedsięwzięcia drugie, trzecie i czwarte pozwolą również na rozwiązanie problemów w obszarze społecznym, ponieważ opierają się na wykorzystaniu potencjałów, które istnieją na obszarze rewitalizacji. Do tych potencjałów zaliczają się obiekty sportowe oraz miejsca, które są przynależne do obiektów użyteczności publicznej, prowadzących działalność ważną społecznie, takich jak straż pożarna, ośrodek szkolno-wychowawczy. Analizując zaplanowane przedsięwzięcia i ich wpływ na eliminację negatywnych

zjawisk społecznych, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę rolę aktywizującą poprzez wykorzystanie możliwości uczestnictwa w działaniach sportowych oraz docelowo również włączenie zawodowe, które byłoby możliwe poprzez zatrudnienie osób w związku z koniecznością nadzorowania zmodernizowanych obiektów. W znacznym stopniu realizowane przedsięwzięcia odnoszą się do minimalizacji negatywnych uwarunkowań technicznym oraz przestrzenno- funkcjonalnych. W ramach wskazanych uwarunkowań pozwolą na eliminację problemów dotyczących złego stanu obiektów, przyczyniając się do możliwości eliminacji problemów społecznych, gdyż jedynie poprzez wykorzystanie odnowionych i zapewniających odpowiedni sprzęt oraz działania aktywizacyjne obiektów, możliwe będzie trwałe włączenie w podejmowane działania osób wykluczonych. Poprzez realizowane działania planuje się niwelację wysokiego stopnia wskaźników odnoszących się do stopnia korzystania z substancji psychoaktywnych oraz pozostawania pod opieką ośrodka pomocy społecznej, a także skali bezrobocia. Możliwość uczestnictwa w warsztatach pod opieką animatora i wykorzystania nowoczesnego sprzętu będzie podstawą do włączenia osób wykluczonych i zmiany ich trwałych nawyków, co jest niezbędnym działaniem w procesie wyprowadzania osób z długotrwałego wykluczenia. Mając na uwadze adekwatność działań do procesów eliminacji deficytów na obszarach wiejskich, kluczowe jest animowanie realizowanych działań poprzez wykorzystanie potencjału osób posiadających odpowiednie uprawnienia w zakresie aktywizacji, a do takich osób zaliczają się animatorzy. Ponadto realizacja działań przy ośrodku szkolno-wychowawczym wpłynie na możliwość eliminacji negatywnych uwarunkowań wśród młodych osób posiadających problemy wychowawcze, gdyż w tym względzie sport jest najlepszym remedium na zmianę negatywnych nawyków. Podsumowując zaplanowane przedsięwzięcia należy dostrzec proces włączania osób, który przebiega z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i będzie koncentrował się na osobach wykluczonych, ale również seniorach, a niniejsza grupa wymaga szczególnych działań włączających. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała na obszarze rewitalizacji, a możliwość zapewnienia im atrakcyjnych możliwości w zakresie aktywizacji będzie wymagała posiadania w dyspozycji odpowiedniej infrastruktury oraz zaangażowanych osób odpowiadających za podejmowane działania. Niniejsze procesy będą możliwe poprzez odnowę posiadanych zasobów, stanowiących potencjał obszaru.

Przedsięwzięcie piąte oraz szóste skoncentrowane jest na eliminacji deficytów w konkretnych obszarach. W ramach realizacji procesów zaplanowanych w przedsięwzięciu piątym, możliwe będzie wygenerowanie aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie działalności gospodarczej oraz efektywniejszej możliwości zarobkowania, poprzez sprzedaż produktów lokalnych. Realizowanie wskazanego działania pozwoli na możliwość jego eksponowania jako produktu lokalnego, przyczyniając się do zwiększenia aktywności mieszkańców. Lokalni producenci obecnie prowadzący działalność lub wykonujący produkty w ramach rękodzieła, będą mogli je odpowiednio wyeksponować, co wpłynie na możliwość zwiększenia przez nich działań związanych z kreowaniem przedsiębiorczości. Jednocześnie może doprowadzić do wyeliminowania wykluczenia ze względu na brak stałych źródeł zatrudnienia i konieczność korzystania ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej lub urzędu pracy.

Odnosząc się do działania piątego, należy wskazać zasadność zapisów zawartych w ramach opis dotyczącego komplementarności w ujęciu przestrzennym, ale również uwarunkowań wynikających na konieczność zapewnienia aktywizacji w bezpośrednim miejscu zamieszkania osób wykluczonych. Właśnie w taki sposób realizacja tego projektu umożliwi bezpośrednie włączenie mieszkańców w procesy mające na celu zmianę ich przyzwyczajęń, przełamanie marazmu, poprzez wykorzystanie potencjałów istniejących na obszarze rewitalizacji. Forma działań opartych na odnowie infrastruktury znajdującej się na obszarze, a następnie prowadzenia stałych procesów aktywizacyjnych jest najefektywniejszą formą koncentracji i zwiększania aktywności mieszkańców, co prowadzi do przełamania ich wykluczenia, zachęcenia do aktywności zawodowej, poprzez pokazanie nowych możliwości podejmowania działań. Przedsięwzięcia realizowane na obszarze wiejskim należy traktować jako formę uzupełnienia działań podejmowanych na obszarze miejskim i prowadzących do kompleksowego włączenia mieszkańców.

Podsumowując powiązanie poszczególnych przedsięwzięć w ramach eliminacji stwierdzonych problemów na obszarze rewitalizacji, należy podkreślić przede wszystkim wykorzystanie potencjałów istniejących na obszarze rewitalizacji w celu eliminacji najważniejszych problemów społecznych, związanych z występowaniem problemu pobierania zasiłków społecznych, co wynika z niewystarczającego stopnia zapewnienia środków finansowych, a także problemu bezrobocia i uzależnienia od alkoholu. Dodatkowo niniejsze problemy korelują ze stopniem niemożności opłacania czynszu, powodując degradację w obszarze szczególnych potrzeb społecznych. W celu eliminacji wskazanych problemów kluczowe jest zwiększenie stopnia zaangażowania mieszkańców poprzez wykorzystanie odnowionej infrastruktury oraz zapewnienie wsparcia profesjonalistów podejmujących stałe działania włączające mieszkańców. Należy jednoznacznie podkreślić, iż do trwałej zmiany obszaru rewitalizacji oraz eliminacji zjawisk deficytowych niezbędne jest przeprowadzenie procesu odnowy Rynku oraz Śródmieścia, gdyż jedynie taki proces doprowadzi do trwałego wyeliminowania problemów związanych z pogłębianiem się kryzysu tej części obszaru rewitalizacji.

W poniższej tabeli zaprezentowany został stopień komplementarności pod względem problemowym poszczególnych działań względem siebie, który ukazuje stopień, w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze rewitalizacji zgodnie z poniższą legendą, gdyż przedsięwzięcia w tabeli są powiązane bardzo silnie albo silnie ze sobą.

+2 - bardzo silne powiązanie

+1 - silne powiązanie

0 - neutralne powiązanie

Tabela 22 Matryca powiązań przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach programu rewitalizacji

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia	Przedsięwzięcie 2. Edukacja sportowo-kulturowa szansą na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców	Przedsięwzięcie 3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej	Przedsięwzięcie 4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi	Przedsięwzięcie 5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru	Przedsięwzięcie 6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich
Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia						
Przedsięwzięcie 2. Edukacja sportowo- kulturowa szansą na aktywizację społeczno- zawodową mieszkańców						
Przedsięwzięcie 3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej						
Przedsięwzięcie 4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi						
Przedsięwzięcie 5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru						
Przedsięwzięcie 6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich						

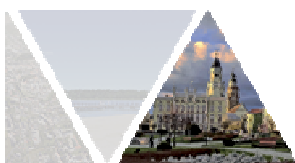
Komplementarność działań w ujęciu instytucjonalno - proceduralnym

W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane do Zespołu ds. rewitalizacji oraz do pracowników Urzędu Miasta. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Zespołu ds. rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia.

Należy przypomnieć, że planuje się kontynuację pracy Zespołu ds. rewitalizacji w okresie wdrożenia programu, który rozpoczął swoją pracę na etapie programowania programu. Wypracowana struktura pracy zespołu ds. rewitalizacji umożliwi zaangażowanie w proces rewitalizacji szerokiego grona interesariuszy, którzy aktywnie uczestniczyli w pracach nad programem już na etapie jego programowania, w tym poprzez aktywne uczestnictwo w organizowanych konsultacjach społecznych. Zadaniem Zespołu ds. Środków Zewnętrznych i Komunikacji Zewnętrznej będzie współpraca z jednostkami odpowiedzialnymi za wdrażanie przedsięwzięć oraz wsparcie w uzyskiwaniu dotacji, dokumentacji projektowej poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. W system zarządzania zaangażowani będą również lokalni partnerzy z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego.

Docelowo serwis udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy, dedykowany problematyce rewitalizacji, w szczególności wdrożeniu programu rewitalizacji, służyć będzie jako kanał dwustronnej komunikacji na linii samorząd–obywatele (interesariusze rewitalizacji). Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych.

Komplementarność działań w ujęciu źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki zewnętrzne, szczególnie udostępniane w ramach działania 9.2 RPO-Lubuskie 2020 Rozwój obszarów zmarginalizowanych. Celem finansowanych z tego działania projektów będzie zmniejszenie zagrożenia wykluceniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne. Rezultatem interwencji będzie włączenie społeczne marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych

i peryferyjnych, jak również poprzez kompleksowe działania niwelowania wszystkich zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danych obszarów. Finansowanie realizowanych projektów będzie również odbywało się w oparciu o pozostałe programy unijne oraz środki ministerialne. Kluczem do efektywnej realizacji działań jest odpowiednie ujęcie uwarunkowań lokalnych oraz możliwości wykorzystania potencjałów istniejących na rewitalizowanym obszarze. Osiągnięcie efektywności w tym zakresie będzie umożliwiało wykorzystanie źródeł finansowania skierowanych na rozwiązywanie problemów lokalnych.

Tabela 23 Projekty realizowane przez Gminę Wschowa w latach 2009 - 2015

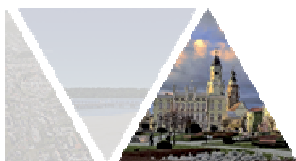
Lp.	Tytuł projektu	Źródło finansowania	Okres realizacji	Całkowita wartość projektu	Kwota dofinansowania
1.	Rewitalizacja Starego Miasta we Wschowie	Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013	10.12.2009/ 30.09.2013	13 566 498,01	5 284 811,24
2.	Utworzenie Centrum Animacji Kultury w Dębowej Łęce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	18.08.2009/ 25.06.2010	306 852,10	101 589,00
3.	Budowa kompleksu boisk sportowych w Osowej Sieni	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	16.01.2012/ 12.06.2013	691 313,09	412 303,00
4.	Oznakowanie obiektów historycznych we Wschowie	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	26.08.2013/ 30.05.2014	36 789,30	23 928,00
5.	Utworzenie kompleksu rekreacyjnego w Parku Tysiąclecia we Wschowie – etap I	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	20.08.2014/ 28.11.2014	66 899,34	38 671,80
6.	Utworzenie kompleksu rekreacyjnego w Parku Tysiąclecia we Wschowie – etap II	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	28.01.2015/ 31.03.2015	34 211,28	22 243,40
7.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach strefy aktywności gospodarczej II we Wschowie – etap I	Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013	16.09.2014/ 30.09.2015	2 482 734,05	1 080 183,69

Podsumowując należy stwierdzić, iż w ramach realizacji przedsięwzięć zachowana jest komplementarność w ujęciu źródeł finansowania, gdyż realizowane przedsięwzięcia uzupełniają się wzajemnie, podobnie jak zewnętrzne źródła finansowania, które pozwalają na zrealizowanie różnych założeń projektów.

Pomimo że w programie rewitalizacji wskazano projekty, które mogą być realizowane z wykorzystaniem dofinansowania pochodzącego z różnorodnych źródeł finansowania, aplikowanie o środki zewnętrzne na realizację zaplanowanych przedsięwzięć będzie odbywało się w sposób gwarantujący wykorzystanie jednego źródła finansowania. Aplikowanie o finansowanie projektu rewitalizacyjnego poprzedzone będzie analizą wystąpienia podwójnego finansowania. Informacja o złożeniu wniosku o przyznanie

pomocy przez gminę (innych wnioskodawców) do instytucji zarządzających programami pomocowymi i stan sprawy będzie transparentnie publikowany na stronie internetowej gminy w zakładce dotyczącej rewitalizacji. Na etapie ubiegania się o środki oraz realizacji projektu prowadzona będzie bieżąca kontrola krzyżowa możliwości jako podstawowy instrument weryfikujący stosowanie przez zakazu równoległego finansowania wydatków z krajowych i wspólnotowych środków publicznych. Na etapie ubiegania się o wsparcie dokonana zostanie analiza dokumentów w celu identyfikacji podwójnego finansowania. Dzięki zaplanowanym mechanizmom kontroli wykluczono ryzyko podwójnego dofinansowania.

Komplementarność działań w ujęciu międzyokresowym

Rozważając aspekty związane z komplementarnością działań w ujęciu międzyokresowym, należy podkreślić, iż komplementarność realizowana jest w odniesieniu do zapewnienia kontynuacji działań realizowanych w poprzednich latach. Niniejsza komplementarność związana jest z realizacją projektu Rewitalizacja Starego Miasta we Wschowie, która doprowadziła do odnowy części przestrzeni oraz nadała charakter miejsca, w którym mogą być prowadzone procesy aktywizacyjne. Obecne działania realizowane na obszarze Rynku mają na celu kontynuację rozpoczętego procesu, tak aby możliwe było kompleksowe wyeliminowanie stwierdzonych problemów społecznych. Należy podkreślić, iż projekt związany z utworzeniem kompleksu rekreacyjnego może stanowić podbudowę do realizacji projektów ukierunkowanych na aktywizowanie osób wykluczonych poprzez aktywizację sportową. Rozróżniając osiągnięte cele w ramach poprzedniego projektu, ale obecnie zaplanowane, należy zwrócić uwagę na uwarunkowania, które ukierunkowywały działania, gdyż projekt realizowany w poprzedniej perspektywie miał na celu włączenie mieszkańców poprzez odpowiednie zagospodarowanie obiektów, a obecnie zaplanowane projekty ukierunkowane są na ich aktywizację, w celu przezwyciężenia zdiagnozowanych problemów. Gmina Wschowa podejmowała również projekty ukierunkowane na przyciągnięcie dużych inwestorów, a obecnie, w ramach projektów, koncentruje się na rozwoju małych działalności gospodarczych, które mogą uzupełnić tkankę gospodarczą obszaru gminy. Realizowany projekt na obszarze wiejskim koncentrował się na aktywizacji sportowej, a obecnie projekty mają na celu kompleksową aktywizację mieszkańców poprzez dostarczenie działań ukierunkowanych na działania społeczne.

Podsumowując, należy podkreślić znaczne powiązanie działań podejmowanych międzyokresowo, wskazując na ich wzajemne powiązanie oraz możliwość zwielokrotnienia efektów osiąganych w ramach procesów, które prowadzone są w celu odnowy obszaru oraz wyeliminowania zjawisk, które są określane jako negatywne i wpływające na degradację obszaru.

Narzędziem służącym trwałemu zintegrowaniu działań w ujęciu międzyokresowym będzie ewaluacja programu:

- Ewaluacja ex ante (przed rozpoczęciem działań programu, celem ustalenia, czy i w jakim stopniu podejmowane działania będą zgodne z przyjętymi założeniami oraz czy możliwe jest osiągnięcie długotrwałych efektów w tym kontekście);
- Ewaluacja w połowie obowiązywania programu (umożliwia zbadanie stopnia efektywności podejmowanych działań oraz ich zgodności z założeniami, ale także na ile aktywności są zgodne z harmonogramem, a poziom wykorzystania zasobów odpowiada opisowi w projekcie);
- Ewaluacja bieżąca – monitoring przynajmniej raz na rok (dokonywana przez cały czas trwania programu, związana z oceną poziomu wykonywania zadań i działań w poszczególnych podobszarach rewitalizacyjnych);
- Ewaluacja końcowa (dokonywana pod koniec realizacji projektu, wiąże się z analizą zgodności podejmowanych działań wynikających z harmonogramu oraz z rozliczeniem poziomu wykorzystania zasobów);
- Ewaluacja ex post (dokonywana po zakończeniu przedsięwzięcia).

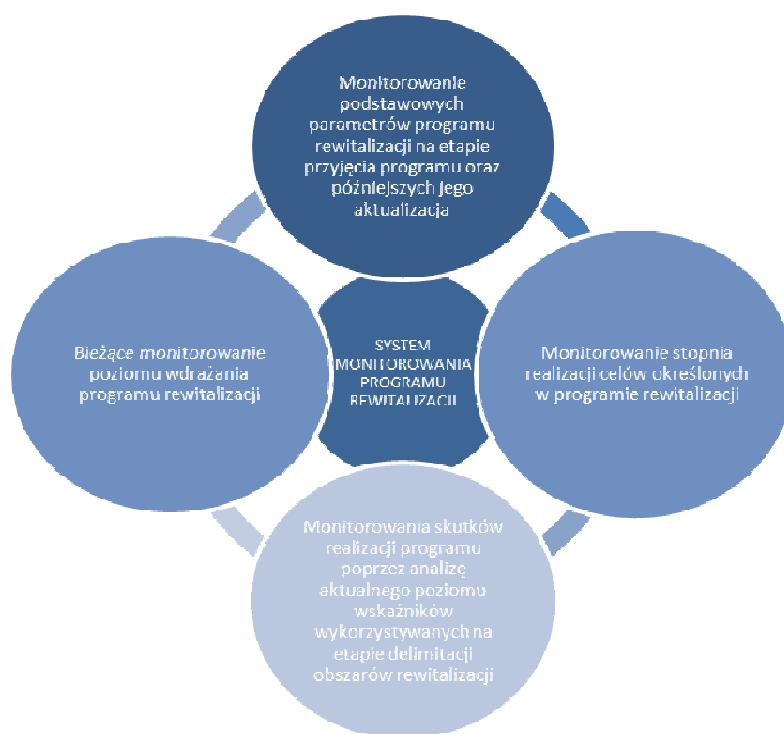
O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmocnienia ich w kolejnych okresach. Zaplanowane działania rewitalizacyjne bazują na poprzednich doświadczeniach gminy, zdobytych podczas realizacji projektów inwestycyjnych finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego oraz środków budżetowych. W związku z tym realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych powiązana jest z projektami zrealizowanymi przez Urząd Miasta w latach ubiegłych.

Rozdział IX. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA PROGRAMU

Podstawą skutecznego wdrażania założeń programu będzie system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarze rewitalizacji. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w programie celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych działań rewitalizacyjnych. Głównymi obszarami monitorowania, ewaluacji i aktualizacji programu są zatem wyznaczone cele strategiczne jej realizacji oraz przypisane im wskaźniki, a dalej projekty rewitalizacyjne. System monitorowania i oceny programu dotyczyć będzie czterech płaszczyzn dotyczących wdrożenia programu. Monitoring obejmować będzie cztery poniższe płaszczyzny:

Wykres 19 Płaszczyzny monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Za wdrożenie Programu odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta, który **corocznie przedkładać będzie Radzie Miasta sprawozdanie monitorujące z wdrażania Programu**, według stanu na koniec grudnia roku poprzedniego. Zadania związane z bieżącym wdrożeniem programu będą realizowane w **Urzędzie Miasta przez Zespół ds. Środków Zewnętrznych i Komunikacji Zewnętrznej**. Sprawozdanie będzie przedstawiane Zespołowi ds. rewitalizacji w celu zaopiniowania. Zakres sprawozdania będzie obejmować, co najmniej informację o postępach finansowych, źródłach finansowania zadań, Informację o postępach rzeczowych, zgodność z przyjętym harmonogramem, odchylen od harmonogramu. W sprawozdaniu przedstawione zostaną również problemy, bariery, trudności, które zostały zidentyfikowane przez gminę

na etapie programowania programu rewitalizacji. Planuje się zbieranie danych dotyczących postępu w realizacji projektów rewitalizacyjnych na podstawie kart informacyjnych projektu rewitalizacyjnego - wzór poniżej.

Karta informacyjna projektu rewitalizacyjnego
/kartę należy wypełnić dla projektu, który realizuje działania rewitalizacyjne/

Poprzez pojęcie Rewitalizacja należy rozumieć definicję zawartą w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Czy dla projektu w polu <i>Typ projektu</i> wybrano <i>Projekt rewitalizacyjny</i> ?	Tak (projekt wynika z programu rewitalizacji gminy – należy przejść do punktu II)	
	Nie (należy przejść do podpunktu I.1.)	
I.1 Uzasadnienie realizacji projektu w kontekście Rewitalizacji /należy zaznaczyć odpowiednie pole oraz uzupełnić opis/		
Projekt rewitalizacyjny	realizowany jest na obszarze zdegradowanym wskazanym w programie rewitalizacji gminy	
	- W jaki sposób realizuje cele rewitalizacyjne gminy na danym obszarze	
	jest powiązany z działaniami rewitalizacyjnymi gminy (poza wyznaczonym obszarem zdegradowanym)	
	- W jaki sposób projekt realizuje cele rewitalizacyjne gminy	
	Inne.....	
	- Uzasadnienie	

II. Opis projektu w kontekście Rewitalizacji

II.1 Krótki opis obszaru zdegradowanego

--

II.2 Umiejscowienie, planowane działania oraz cel projektu

--

II.3 Wskaźniki postępu rzeczowego w kontekście Rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych (przykładowe)	Wartość docelowa
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Program rewitalizacji	
Ludność mieszkająca na obszarach rewitalizacji	osoby	Dane Urzędu Gminy	
Liczba osób wykluczonych objętych wsparciem*	osoby	Ankieta uczestnika projektu	

*do wartości wskaźnika należy wliczyć osoby wykluczone, osoby bezrobotne (w tym długotrwale bezrobotne) osoby biernie zawodowo, osoby z niepełnosprawnościami.

III. Dane osób do kontaktu w zakresie działań rewitalizacyjnych w projekcie

	Osoba 1	Osoba 2
1. Imię i nazwisko		
2. Adres		
3. Nazwa pracodawcy		
4. Zajmowane stanowisko		
5. Numer telefonu / faksu		
6. Adres e-mail		

Planuje się kontynuację pracy Zespołu ds. rewitalizacji w okresie wdrożenia programu. Burmistrzowi Miasta podlegać będzie **Zespół ds. rewitalizacji** powołany na potrzeby pracy w okresie programowania programu. Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniotawczą-doradczą. Planuje się spotkania Zespołu ds. rewitalizacji co najmniej raz na

pół roku. W trakcie spotkań Zespół będzie zapoznawał się ze stanem realizacji programu oraz monitorował zaplanowane wskaźniki. Na podstawie uzyskiwanych informacji z prowadzonego monitoringu oraz ewaluacji Zespół ds. Rewitalizacji będzie przedstawiał zalecenia Burmistrzowi Miasta, które będą stanowiły podstawę w zakresie zmiany zaplanowanych przedsięwzięć lub aktualizacji konkretnych wskaźników, projektów i zadań zawartych w fiskach projektowych. Burmistrz Miasta może również wystąpić do Zespołu ds. Rewitalizacji w kwestii dokonania zmian w programie rewitalizacji, po powzięciu informacji z zakresu działań w obszarze monitoringu i ewaluacji, które sugerowałyby możliwość efektywniejszego dopasowania projektów od potrzeb mieszkańców. Poprzez bieżące monitorowanie wskaźników, możliwe jest prowadzenie aktualnych działań, dopasowanych do potrzeb występujących na obszarze. Zadaniem Zespołu ds. rewitalizacji będzie także pomoc techniczna dla beneficjentów Programu przy aplikowaniu o środki zewnętrzne (uczestnictwo w szkoleniach, seminariach czy warsztatach). Pracami Zespołu kierować będzie przedstawiciel Urzędu Miasta. Na etapie wdrożenia programu Zespół, z inicjatywy własnej lub na wniosek podmiotu (komórki/jednostki) realizującego przedsięwzięcie będzie mógł przeprowadzić spotkanie – naradę w celu omówienia występującego – zgłoszonego problemu. Poniżej zaprezentowane **wskaźniki monitorowania rezultatów celu głównego programu rewitalizacji** pozwalające monitorować efekt długofalowy Programu. Wskaźniki te należy odróżnić od wskaźników monitorujących produkty i rezultaty poszczególnych projektów rewitalizacyjnych (opisane w *Rozdziale VII. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne*).

Schemat 1 Struktura zarządzania programem rewitalizacji

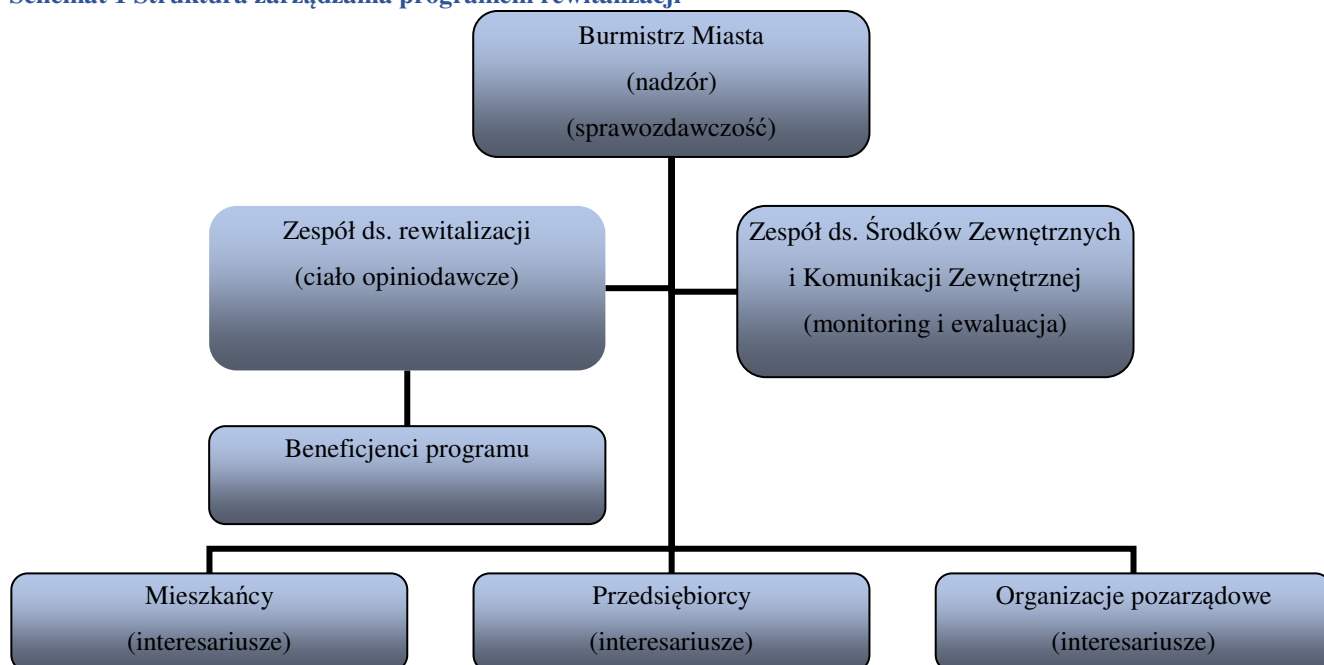

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania rezultatów celu głównego programu rewitalizacji

Wskaźnik monitorowania rezultatów celu głównego programu rewitalizacji	Wartość bazowa	Oczekiwany trend	Wartość docelowa
Liczba osób bezrobotnych	240	Spadek	200 osób

Liczba osób uzależnionych	24	Spadek	18
Liczba osób korzystających z zasiłków	540	Spadek	460
Liczba osób korzystających z pomocy na dożywianie	130	Spadek	110
Udział osób korzystających z działań aktywizacji społecznej	0	Wzrost	500
Liczba osób długotrwale wykluczonych	669	Spadek	640

Promocja dokumentu i efektów wdrożenia wśród beneficjentów projektów rewitalizacyjnych i interesariuszy rewitalizacji jest ważnym elementem realizacji Programu. Celem głównym działań promocyjnych i komunikacyjnych będzie zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji programu. Grupami docelowymi działań promocyjnych i komunikacyjnych będą społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy z terenu obszaru rewitalizacji oraz lokalne media.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania Programu– stan istniejący i planowany

Cel 1 – Przywrócenie funkcjonalności obszaru rewitalizacji poprzez odnowę zdegradowanej historycznej infrastruktury oraz zwiększenie możliwości realizacji działań w ramach aktywizacji społecznej				
Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary	Stan początkowy 2017 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Obniżenie liczby osób wykluczonych	%	3,4	2,8	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Obniżenie liczby osób korzystających z pomocy OPS	%	4,2	3,4	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Obniżenie liczby osób długotrwale bezrobotnych	osoby	407	390	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Obniżenie liczby osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoby	237	210	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Wzrost liczby osób korzystających z działań aktywizacyjnych	osoby	20	50	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Liczba zakupionej infrastruktury	szt.	0	40	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Liczba nowoutworzonych miejsc pracy	szt.	0	5	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Powierzchnia obszarów zdegradowanych poddanych rewitalizacji	ha	0	4	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta

Cel 2- Zwiększenie efektywności prowadzonej aktywizacji społeczno- zawodowej poprzez odnowę infrastruktury oraz efektywne realizowanie procesu włączenia osób wykluczonych				
Wskaźniki oddziaływania	Jednostka miary	Stan początkowy 2017 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
Obniżenie liczby osób wykluczonych	%	2,8	2,2	Dane sprawozdawcze Urzędu Miasta
Obniżenie liczby osób korzystających z pomocy OPS	%	3,8	3,4	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy

Obniżenie liczby osób długotrwale bezrobotnych	osoby	407	360	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy
Wzrost liczby osób korzystających z działań aktywizacyjnych	osoby	0	80	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy
Wzrost liczby zaktywizowanych osób wykluczonych społecznie	osoby	20	30	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy
Liczba zakupionej infrastruktury	szt.	0	40	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy
Wzrost zaktywizowanych seniorów	%	20	35	Dane sprawozdawcze Urzędu Gminy

Rozdział X. RAMY FINANSOWE I CZASOWE REALIZACJI PROGRAMU

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz innych publicznych lub prywatnych). Finansowanie działań rewitalizacyjnych zakłada wykorzystanie środków gminnych oraz środków zewnętrznych, w tym środków przewidzianych w ramach działania RPO-LUBUSKIE 2020, działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych. Projekty te będą komplementarne z projektami realizowanymi ze wsparcia EFS w ramach OP VI, VII i VIII. Wspierane będą wyłącznie projekty, które wynikają z zapisów LPR i wzajemnie się uzupełniają z projektami realizowanymi w ramach wsparcia EFS. Szczegółowe zestawienie zaplanowanych źródeł finansowania opisano w tabelach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Rozdziale VII. *Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne*. Dodatkowy opis mechanizmów zachowania komplementarności działań w ujęciu źródeł finansowania określony został w Rozdziale VIII. *Mechanizmy integrowania działań służących realizacji celów rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych*.

Łączny budżet Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi kwotę 11 860 000 zł.

Harmonogram realizacji działań rewitalizacyjnych obejmuje lata 2017-2022, zgodnie z poniższym szczegółowym zestawieniem

Tabela 26 Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	LATA REALIZACJI PROGRAMU					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Przedsięwzięcie 1. Rewitalizacja historycznego Centrum Wschowy i Śródmieścia						
Przedsięwzięcie 2. Edukacja sportowo- kulturowa szansą na aktywizację społeczno- zawodową mieszkańców						
Przedsięwzięcie 3. Edukacja podstawą rozwoju społeczności lokalnej						
Przedsięwzięcie 4. Odnowa obiektów szkolnych i sportowych wraz z terenami przyległymi						

Przedsięwzięcie 5. Zamek Królewski miejscem działań w zakresie rozwoju funkcji historycznej oraz gospodarczej obszaru						
Przedsięwzięcie 6. Aktywizacja i reintegracja mieszkańców obszarów miejskich i wiejskich						

Rozdział XI. PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W oparciu o zapisy art. 47 w związku z art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) (dalej ustawa o OOS), Burmistrz Miasta i Gminy Wschowa zwrócił się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie braku obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla programu rewitalizacji. Pismem o numerze WZŚ.411.45.2018.DT z dnia 29 marca 2018 roku Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wschowa na lata 2017 – 2022. Ponadto Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wielkopolskim, pismem o numerze NZ.9022.135.2018.AK z dnia 24 kwietnia 2018 roku wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Uwzględniając powyższe stanowiska, Burmistrz Miasta i Gminy Wschowa uznał, iż przygotowany projekt dokumentu nie spełnia przesłanek określonych w art. 46 ust. 2 ww. ustawy o OOS, a co za tym idzie nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Rozdział XI. SPIS ILUSTRACJI

Spis tabel

Tabela 1 Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Wschowa	30
Tabela 2 Wybrane kategorie bezrobotnych wg gmin i miast w powiecie wschowskim	34
Tabela 3 Liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w Gminie Wschowa	42
Tabela 4 Zestawienie danych w kontekście analizy uwarunkowań społecznych dla Gminy Wschowa	43
Tabela 5 Uwarunkowania społeczne – IMD społeczne dla obszaru Gminy Wschowa	49
Tabela 6 Współczynnik przedsiębiorczości w Gminie Wschowa	61
Tabela 7 Uwarunkowania środowiskowe w Gminie Wschowa	67
Tabela 8 Uwarunkowania przestrzenno – funkcjonalne w Gminie Wschowa – małe IMD	71
Tabela 9 Uwarunkowania techniczne w Gminie Wschowa	76
Tabela 10 Podsumowanie uwarunkowań – IMD dla Gminy Wschowa	84
Tabela 11 Obszary zdegradowane	88
Tabela 12 Podobszary rewitalizacji	89
Tabela 13 Analiza SWOT podobszaru Historyczne Centrum Miasta	94
Tabela 14 Analiza SWOT podobszaru Śródmieście	96
Tabela 15 Analiza SWOT podobszaru Łysiny	98
Tabela 16 Analiza SWOT podobszaru Wygnańczyce	99
Tabela 17 Zmiany w zakresie zjawisk negatywnych na wszystkich podobszarach rewitalizacji	103
Tabela 18 Zgodność celów Programu z lokalnymi dokumentami strategicznymi	107
Tabela 19 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi w skali powiatu, regionu i dokumentami krajowymi	108
Tabela 20 Komplementarność działań rewitalizacyjnych w ujęciu przestrzennym	141
Tabela 21 Komplementarność przedsięwzięć pod względem problemowym w skali podobszaru rewitalizacji	142
Tabela 22 Matryca powiązań przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych do realizacji w ramach programu rewitalizacji ..	147
Tabela 23 Projekty realizowane przez Gminę Wschowa w latach 2009 - 2015	149
Tabela 24 Wskaźniki monitorowania rezultatów celu głównego programu rewitalizacji	154
Tabela 25 Wskaźniki monitorowania Programu – stan istniejący i planowany	155
Tabela 26 Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	157

Spis wykresów

Wykres 1 Ocena potrzeby działań rewitalizacyjnych na podstawie badań CAWI	11
Wykres 2 Problemy występujące na obszarze gminy na podstawie badań CAWI	11
Wykres 3 Zameldowania i wymeldowania oraz saldo migracji w Gminie Wschowa	30
Wykres 4 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wschowa	31
Wykres 5 Bezrobotni mężczyźni i bezrobotne kobiety w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem w Gminie Wschowa	32
Wykres 6 Osoby pracujące na 1000 ludności w Gminie Wschowa	33
Wykres 7 Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Wschowa	33

Wykres 8 Liczba rodzin i dzieci korzystających z zasiłków rodzinnych w Gminie Wschowa	35
Wykres 9 Kwota świadczeń rodzinnych (w tys. w PLN) w Gminie Wschowa	36
Wykres 10 Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Wschowa.....	36
Wykres 11 Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Wschowa.....	38
Wykres 12 Wypożyczenia w bibliotekach w Gminie Wschowa.....	39
Wykres 13 Czytelnicy w bibliotekach w Gminie Wschowa.....	39
Wykres 14 Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w Gminie Wschowa	40
Wykres 15 Dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w Gminie Wschowa.....	41
Wykres 16 Liczba jednostek wpisanych, nowo zarejestrowanych i wykreślonych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Gminie Wschowa	60
Wykres 17 Zmieszane odpady w ciągu roku w Gminie Wschowa	66
Wykres 18 Opinia mieszkańców odnośnie działań koniecznych do podjęcia na obszarze rewitalizacji	93
Wykres 19 Płaszczyzny monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	152

Spis map

Mapa 1 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy	56
Mapa 2 Mapa pogładowa obszaru rewitalizacji.....	89
Mapa 3 Koncentracja uwarunkowań społecznych na obszarze miejskim gminy	90
Mapa 4 Podobszar rewitalizacji I. Historyczne Centrum Miasta	95
Mapa 5 Podobszar rewitalizacji II. Śródmieście	97
Mapa 6 Podobszar rewitalizacji III. Łysiny	99
Mapa 7 Podobszar rewitalizacji IV. Wygnańczyce.....	100